Ceea ce spune MARTIN PAGE (n. 7 februarie 1975) despre viaţa lui sunt amănunte care altora li se par frivole, dar care se înlănţuie, până la urmă, mai semnificativ decât o banală cronologie: are 1, 80 m, îi place să bea ceai, îşi adoră prietenii, e pasionat de film, de teatrul elizabetan, de muzică şi, firește, de literatură. Merge uneori la piscină. îi plac bicicletele olandeze şi zăpada de Crăciun. A călătorit, graţie companiei Eurolines şi câtorva miracole, în vreo zece ţări, inclusiv, în 1989, în URSS. Eroii lui au îndeobşte aceeaşi vârstă şi câteva trăsături comune cu autorul lor. Martin Page pare să facă parte din categoria revoltaţilor discreţi, a inadaptaţilor ataşanţi (varianta soft), a celor care nu pot să „se lase trăiţi". Debutează la Editura Le Dilettante cu romanul de succes M-am hotărât să devin prost, care face din Martin Page una dintre vocile literare distincte ale acestui început de secol. Libelula a apărut în 2003, la aceeaşi editură. Mottoul editurii, înscris pe fiecare carte, i se potriveşte şi lui Page: „diletant: persoană care se dedică unei ocupaţii, unei arte ca amator, doar pentru propria-i plăcere. Persoană care nu se încrede decât în impulsurile date de gusturile sale". Este şi o bună definiţie a lui fi o Regale, o profesionistă a diletantismului, eroina din romanul Libelula.

OPERA:

Comment je suis devenit stupide (2001, apărută în „Cartea de pe noptieră" în 2004, cu titlul M-am hotărât să devin prost), Une parfaite journee parfaite (2002, O perfectă zi perfectă, în pregătire la Editura Humanitas) şi la libellule de ses huit ans (2003, în românește Libelula).

TRADUCĂTOAREA, Ioana Bot, este conferenţiar universitar la Facultatea de Litere a Universităţii din Cluj. A publicat mai multe studii de istorie şi critică literară, a tradus din limba franceză volume de Marianne Mesnil, Laurent Jenny şi Charles Mauron.

MARTIN PAGE
Traducere din franceză de IOANA BOT
HUMANITAS
BUCUREŞTI
2005
MARTIN PAGE

LA LIBELLULE DE SES HUIT ANS
e Le Dilettante, 2003
Published by arrangement with Literary Agency
«Agence de l'Est», agencedelestwanadoo.fr.
Pentru Anne, prietenă şi epistolieră

Surâsul lui fi o a apărut pentru prima dată într-un mormânt egiptean al celei de-a XVIII-a dinastii. La 8 iunie 1912, tânărul lord Dalhousie a trecut prin circul stâncos de la Deir El-Bahari, sit arheologic deja cunoscut şi exploatat, acoperit de zeci de corturi din pânză albă, agitat de vânzoleala neîncetată a echipelor pestriţe, amestec de amatori uluiţi, de străluciţi universitari şi de traficanţi. Bursa de la British Museum, obţinută graţie susţinerii profesorului său, celebrul EI. Griffith, era aproape epuizată şi singurele comori pe care avea să le ducă în Anglia erau cele cumpărate de la profanatorii de morminte. Lordul Dalhousie îşi trecu mâna peste obraji pentru a îndepărta praful adunat în zilele de mers; se uită către nord, către Anglia, către comitatul Cumbriei, cu munţii lui ceţoşi şi verzi, cu lacurile lui. În clipa în care luă decizia să se întoarcă, unul dintre hamali dispăru, înghiţit dintr-odată de profunzimile deşertului; nisipul îi fugise de sub picioare. Hamalul urlă până ce capul i se zdrobi de o stelă la zece metri mai jos. Lordului Dalhousie îi reveni speranţa, ochii i se luminară ca şi cum ar fi câştigat puterea de a reflecta soarele. Coborî cu ajutorul unei simple funii în hăul

Vi!

care se dovedi a fi un hipogeu. Ridicând lampa cu ulei, descoperi o frescă ce îl reprezenta pe Ne-bamon, un demnitar teban, şi pe soţia acestuia; ghemuită cuminte între ei, fiica lor, iar pe chipul său, fitilul revelă surâsul unei fi o încă nenăscute.

Lordul Dalhousie muri trei ani mai târziu de o boală misterioasă fără a mai fi revăzut vreodată comitatul Cumbriei; mândru până la capăt de aportul său la egiptologie, fericit de a fi atins atâtea comori, în pofida vieţii-i scurtate, şi de a le fi scos la iveală pentru a le oferi posterităţii. Niciodată nu s-a gândit la adevărata minune pe care o scosese din uitare, aurul acela care nu strălucea, diamantul acela de

culoarea cărnii.

Poate că surâsul lui fi o călătorise înainte în picturi mai vechi, în frescele altor civilizaţii, de ce nu în picturile rupestre, dar nu rămăsese nicio urmă din el. Dacă ar exista un catalog subţirel al operelor ce conţin surâsul lui fi o, s-ar căuta zadarnic o logică a apariţiilor sale: apare în China, într-o acuarelă de Ma Yuan din secolul al Xffl-lea, la Whistler, în cea de-a treia versiune a Simfoniei sale în alb sau în portretul lui Madge O'Donoghue şi în Fetiţa în albastru a lui Modigliani. Pot trece secole fără ca el să se ivească, pentru a se naşte apoi de două ori în acelaşi an. Fotografia unei tinere din Rezistenţă căreia un ofiţer nazist îi trece ştreangul de gât este ultima urmă a surâsului lui fi o înainte de ecloziunea lui pe chipul proprietarei sale legitime. Nu e de mirare că niciun istoric de artă nu a remarcat genealogia surâsului lui fi o: e nevoie să îl cunoşti spre a-l vedea, trebuie să îl iubeşti ca să îl descoperi.

La 9 mai 1980, surâsul lui fi o trecu prin colul uterin al mamei sale. Era un surâs abia format, parcă prematur, şi fără îndoială că neîncrezătorii şi cei săraci cu duhul nu l-ar fi omologat. Surâsul lui fi o s-o îmblânzea cu privirea, nu apărea decât în anumite fărâme ale unei lumini rare, în vălul unei semiobscurităţi, în acele momente care nu trăiesc în nicio secundă şi în ochii acelora care-şi rostesc ultimele cuvinte. Buzele-i subţiri şi palide ca ale unui orizont anemic nu se potriveau cu pletele-i roşcate; abia se mişcau, chiar când fi o vorbea; dar surâsul era întotdeauna acolo, foarte prezent. Devenea strălucitor dacă îl intuiai, era sublim pentru cei care aveau imaginaţia necesară spre a-l vedea aşa pe chipul acela banal. Nu s-ar fi putut spune dacă surâsul era punctul de plecare sau de sosire al ironiei ce strălucea dinspre fi o. Era o ironie dulce ca un cuţit a cărui lamă ar fi o petală de trandafir. Dacă morţii ar fi capabili să surâdă, atunci ar surâde astfel.

Pe 18 decembrie, la orele optsprezece şi treisprezece, soarele nu apăruse încă, dar timpul nu rămăsese inactiv. Ploua de la începutul zilei; odată cu rouă, ploua pe străzile gri şi desfundate, pe acoperişurile gri, verzi şi-nclinate; ploua pe părul gri, rar, brun, lung, scurt, al trecătorilor; pe umbrelele, pe acoperişurile maşinilor şi pe căştile

motocicliştilor; ploua peste porumbeii în zbor şi peste cerşetorii adormiţi; peste ziarele care ieşeau de sub streşinile chioşcurilor, în gulerele muncitorilor grăbiţi, peste lentilele ochelarilor, peste ghiozdanele şcolarilor.

Plouase şi peste fi o şi, cum nu credea în umbrele, era îmbrăcată în întregime în apă. Deschisese uşa imobilului unde locuia; aversa nu se oprise. După ce-şi aruncase paltonul verde-mlaş-tină pe un scaun şi puloverul bleumarin, în colţul cu rufe murdare al camerei, se descoperi şezând cu picioarele încrucişate pe canapea. Nu avu curajul să îşi usuce părul; voia să îl spele ceva mai târziu, observând că vremii îi plăcea să plouă mai ales când avea ea părul uns; şi apoi, era bucuroasă să deţină o probă a evenimentului meteorologic care continua dincolo de fereastra salonului. Roşul canapelei profită de câţiva picuri. Cu un prosop de baie, îşi îndepărtă stofele apoase de pe piele şi de pe veşminte, dar firele ploii erau ţesute atât de fin, încât se amestecară şi mai mult.

Fi o îşi şterse mâinile pe maioul alb, se ridică, traversă salonul, apucă mânerul frigiderului, dar, în ultima clipă, nu-l deschise. îşi retrase mâna dreaptă de pe mânerul de aluminiu, presimţind că avea să o ardă. Înlănţuirea fusese prea fără cusur, începea să facă lucrurile atât de mecanic încât nu îşi mai amintea de realizarea lor. Frigiderul îi prevedea gesturile. Obiectele învaţă felul cum le apucăm, sfârşesc prin a-i cunoaşte pe cei ce cred a le stăpâni. Vasele erau spălate, ceaiul i se odihnea, aburind lângă canapea, dar nu se revedea făcând toate astea. Viaţa de fiecare zi făcuse muşchi. Tot antrenându-se, micile probe olimpice de fiecare zi deveniseră mai uşoare. Fi o nu voia să-şi lase cotidianul să devină atât de musculos încât orele să-i treacă de parcă ar fi secunde; se temea de această eficacitate unsă, care nimiceşte conştiinţa că faci lucrurile. Câteodată, îi folosea torpoarea asta, când era tristă, dar cunoştea pericolul pe care îl reprezintă drogul repetiţiei, îşi coborî mâna dreaptă pentru a ucide obişnuinţa şi deschise frigiderul cu mâna stângă. Frigiderul mârâi, nemulţumit de această eschivă. Frigul se lipi de faţa lui fi e în tuşe mici dintr-o pensulă glaciară. Iaurtul pe care îl alesese căzu pe jos. Neîndemânarea o linişti.

Ridică vasul deformat, luă o linguriţă şi reveni să se aşeze pe canapea.

Privi pe peretele din faţa ei reproducerea stampei lui Hokusai, Marele Val. Apartamentul ei era mare pentru o fată singură, nu se obişnuise niciodată cu spaţiul de care dispunea. Avea avantajul de a-i lăsa loc ca să nu pună nimic la loc. Obiectele zăceau în voia camerelor şi a culoarului. Veşmintele îi erau răspândite prin cameră, discurile, în jurul combinei muzicale din salon, filmele, lângă televizor, cărţile, farfuriile, ceştile erau semănate prin toate camerele. Apartamentul nu dădea cu toate acestea impresia dezagreabilă de neorânduială; dimpotrivă, bazarul avea un anume farmec, ca o grădină naturală doldora de plante exotice cărora li s-ar fi lăsat libertatea de a creşte neîngrădite de pari. Când începea să apară praful, Fi o aduna totul, îndesa cărţile în bibliotecă, spăla şi punea la loc ceştile şi hainele, îndrepta canapeaua, dădea cu mătura şi cu cârpa, pentru a reîncepe de la zero geologia lumii ei şi a-i şterge entropia. Dar dezordinea era perseverentă, revenea ca o maree pentru a abandona noi peşti şi scoici, bucăţi de epave şi de meduze. Nu ea vopsise pereţii în bej căcăniu, nici nu cumpărase oribila mobilă albastră a bucătăriei echipate cu de toate. Nu alesese nimic aici, i se părea mai degrabă că apartamentul o adoptase dintr-un magazin, de la raionul de „locatari”. Obişnuise locul cu prezenţa ei. Puţin câte puţin sufletul acoperise camerele, albastrul mobilei de bucătărie, iar acum apartamentul era de culoarea lui fi o.

După ce schimbă apa din strachina lui Pelam, se aşeză cu picioarele încrucişate pe canapea şi îşi bău ceaiul cu înghiţituri mici, făcând un zgomot de parcă ar fi supt. Era unul dintre amestecurile ei preferate, un Earl Grey amestecat cu citrice şi cu flori albastre, potrivit sfatului dat de cele două dudui de la Compania Engleză a Ceaiurilor, îl bea fără zahăr, aroma lui atât de bogată de flori şi de China îi ajungea pentru a-i înveseli cerul gurii şi gândurile. Nu mai avea cursuri până în 3 ianuarie şi, ca de obicei, găsise ceva mai bun de făcut decât să repete lecţii. Acest sfârşit de după-amiază, acest ceva, nu era mai nimic, dar era foarte destul. Poate că într-un minut sau două, va deschide o carte, un roman de preferinţă, genul acela de roman în care locuiesc fiinţe vii,

reanimate din comă de medicina ochilor unei cititoare, unde nu există aer condiţionat şi unde întunericul posedă acel parfum minunat de hârtie tipărită, în care soarele nu mai stă pe cer, ci în cinci litere, s, o, a, r, e. Soare.

Un gând teribil îşi puse cele opt labe catifelate peste liniştea ei: duminica va ieşi din cocon în nici douăsprezece ore. Un frison îi urcă de-a lungul şirei spinării. Se gândi că într-o zi va trebui judecată ziua aceea criminală şi băgată la închisoare, sau cam aşa ceva. Pe ea, duminica nu o iubise niciodată. Din fericire, era mai puţin prezentă de câţiva ani, şi nu-i mai lua decât o zi din săptămână. Toată tinereţea ei fusese o duminică, o lungă zi în care magazinele îi erau închise, în care era singură acasă, fără a avea nimic de făcut, când, chiar dacă afară e frumos, cerul albastru are gustul a ceva gri.

Apăsă pe telecomandă şi vocea lui Neil Han-non ieşi din vechea combină muzicală stricată, pusă de-a curmezişul camerei. A posteriori, constată că frigiderul îi era aproape gol, nu îşi dăduse seama deschizându-l; burta care îi ghiorţăia îi transmitea acum imaginea unor etajere pustii. Trebuia să meargă la cumpărături. Magazinul era la câteva zeci de metri de unde locuia, pe strada Belleville, nu o va costa decât cinci minute, dar ştia că va petrece mai mult timp aşezată pe canapeaua ei, gândindu-se la cumpărături, decât realizând însăşi acţiunea de a cumpăra.

Cu o încăpăţânare dezinvoltă care nu era lipsită de mici suferinţe şi de niţică angoasă, se antrena la realitate ca la un sport competiţional. Chiar dacă îi lipseau abdominalii sociali, în cea mai mare parte a timpului îi reuşeau exerciţiile necesare unei existenţe paşnice. Ostenită şi amuzată, se aşeza în starting-blockuri pentru a merge după pâine, pentru a se alătura colegilor la universitate… Trăgea un foc de revolver în cap şi gata. Se ducea poate să o vadă pe Zora, în trecere. Ar sporovăi amândouă, ar trage cu un Beretta mic în peretele bucătăriei vecinei; ar ochi bine pentru că n-ar ţinti nimic, dar ar face găuri în peretele care semăna tot mai mult cu o lună rectangulară şi plată. Poate. Sau ar rămâne aşezată, cu picioarele încrucişate, pe canapeaua ei roşu închis, să viseze la un viitor prea

timid

11

pentru a se realiza, ar continua să facă să-i transpire speranţele modeste şi le-ar antrena pentru asalturile finale asupra realităţii. Dar, deocamdată, inimii ei îi rămăseseră prea multe lucruri de masacrat în linişte şi nu era sigură că a terminat nici măcar cu ea însăşi. Ceaiul veni la momentul oportun, moment ce nu poate fi chiar oricând, pentru a o îneca în delicii. Luă un bloc de desen de pe podeaua cu dale albe, crăpate şi începu să scrie lucruri importante, care o făceau să tremure.

Lovituri repezi se auziră în uşa de la intrare. Fi o s-o miră, pentru a intra în imobil trebuia să suni la interfon sau să cunoşti codul de acces. Şi numai Zora şi ea îl ştiau. Dar îşi aminti că vecina ei forţase poarta cu un ciomag săptămâna trecută, fiindcă îl uitase. Fi o nu avu timp să se ridice de pe canapea, că musafirul şi intră, amabil, fără să o mai deranjeze pentru asta. împinse politeţea până acolo încât nici nu se scuză.

— Sunteţi fi o Regale? Sunteţi fi o Regale.

A fi chemat pe nume de un necunoscut îţi dă întotdeauna senzaţia că nu îţi mai aparţii. Fi o îşi strânse ceaşca în palme, i se întinseră toţi muşchii; bărbatul înainta şi mai mult. Fi o aruncă o privire către colţul stâng al canapelei şi aprecie că, la nevoie, ar avea timp să ia de sub perniţă revolverul pe care i-l oferise Zora. Tânărul era calm, sigur de dreptul lui de a o deranja şi de a-i intra în casă fără să-i fi dat voie. Nu că ar fi fost lipsit de maniere sau agresiv, pur şi simplu fusese crescut într-o lume în care toate uşile îi fuseseră deschise şi dăduseră întotdeauna către camere pline de oameni care îl iubeau şi îl primeau cu bunăvoinţă. Prietenii spuneau despre el că era cel mai adorabil dintre bărbaţii din categoria sub şaptezeci şi cinci de kilograme şi, din păcate, acesta era adevărul.

— Sunteţi de la poliţie?

— De la poliţie? Nu…

— Nu aţi bătut la uşă, spuse fi o încruntând sprâncenele şi ridicând o şuviţă roşcată de pe fruntea-i albă.

— Credeţi-mă, acesta e un detaliu cu care Istoria nu va avea ce

să facă.

Adăugă, ca şi cum s-ar fi adresat unei mulţimi îmblânzite, că „Istoria nu îşi aminteşte dacă ai bătut la uşă, dacă ţi-ai şters picioarele de prag, îşi aminteşte numai că ai intrat”. Era mulţumit de tirada sa; o repetase în maşină pe tot drumul încoace. Era deja gravată în jurnalul intim pe care îl păstra într-un buzunar în dreptul inimii. Se îngrijea mult de jurnal, pentru că avea să fie publicat, cândva: un editor convins de viitorul strălucit al tânărului şi, dacă nu de posteritatea lui, atunci măcar de posteritatea anumitor fiinţe pe care le întâlnea, îi plătise un avans important asupra cărţii.

Fi o fu surprinsă de fineţea uluitoare a trăsăturilor lui şi de frumuseţea neobişnuită a feţei. Paşaportul acesta pentru privirea celorlalţi îi dădea sentimentul de a fi acasă pretutindeni. În secolul al IX-lea, Îi VÂC han susţinea că fiii trebuiau să stăpânească la perfecţie cele şase arte: muzica, riturile, trasul cu arcul, scrierea, calculul şi arta de a conduce un car. Charles Folquet poseda ţinuta şi ridicarea bărbiei care indicau că le stăpânea pe toate şase. Abia împlinise treizeci de ani, dar se purta de parcă ar fi avut secole de fericire şi de glorie în spate.

13

— Sunt mândru de a vă întâlni, domnişoară. Extraordinar de impresionat şi de onorat.

Se înclină, nu cu tot corpul, ci cu vocea. Fi o n-ar fi putut să jure, dar simţise ceva ca o adiere urâtă de sinceritate, în această promisiune de supunere. Încercă să îi sărute mâna. Fi o transformă această tentativă stranie într-o strângere de mână uşoară.

— Trebuie să veniţi cu mine. Vă rog! (Se controla.) Scuzaţi-mă! Vreţi să mă îndatoraţi urmându-mă?

— Aveţi un mandat?

— Vin din partea lui Ambrose Abercombrie, spuse tânărul, jignit de a fi fost confundat cu un agent de poliţie. Nu simţise tonul ironic al fetei, îi întinse o scrisoare pecetluită.

Hârtia grea şi păstoasă era de lux. Fi o desprinse ceara roşie şi despături foaia. Era virgină, nimic nu fusese scris pe suprafaţa ei cremoasă. Dădu din cap şi îi surâse tânărului pentru a-i da de înţeles că

pricepuse. Nu era aşa, dar era atât de sigur de el că nu voia să îi strice certitudinea de mesager regal. împături foaia şi o puse pe măsuţa joasă.

— Iar dumneavoastră sunteţi…?

Întrebarea inocentă a lui fi o făcu să înflorească un vulcan de lavă în chiar mijlocul organului vital al tânărului – orgoliul său; cu toate acestea, surâsul lui îmbietor nu se şterse. Strânse din dinţi. Regularitatea trăsăturilor feţei era pe cale de a se sparge, şi pentru a preveni formarea vreunui rid, decise că avea de-a face cu o sihastră. Asta era explicaţia. Desigur, Fi o Regale nu îl cunoştea, dar nu cunoştea fără îndoială pe nimeni. Era de-ajuns să îi vezi apartamentul: ce dezor

dine! Dintr-o ochire, scana biblioteca fetei şi constată că nu conţinea aproape nimic altceva decât romane; discurile şi casetele video ocupau fiecare un raft separat. Pentru a-şi ascunde jena, se apropie de fereastra salonului şi privi afară.

— Sunt Charles Folquet, spuse el pe un ton lipsit de importanţă, cu acea falsă nonşalanţă care îl făcea să treacă drept o persoană destinsă şi deloc încordată în orice împrejurare.

Cum nicio lumină nu păru să se aprindă pe chipul lui fi o, decise că sentimentul respectiv trebuia să izbucnească din altă parte a trupului ei. Fără a o forţa cu adevărat, îi puse paltonul încă umed pe umeri; cu dulceaţă coercitivă, o conduse afară din apartament. Gesturile lui sigure şi atente îi permiteau să acţioneze fără delicateţe, dar şi fără a provoca vreo reacţie din partea victimelor sale. Avea o asemenea graţie, încât dacă i-ar fi ars o palmă, beneficiarul uita de durerea agresiunii pentru a nu resimţi decât frumuseţea fluidă a gestului.

Fi o n-ar fi ştiut să spună nici cine, nici de ce, dar îşi dădea seama cu groază că cineva o tămâiase. Tânărul reacţionase descoperind-o ca şi cum s-ar fi aflat dinaintea unui trandafir minunat şi rar. Ceea ce o miră pe fi o, pentru că ea avea petale puţine.

— Trebuie să plecăm de îndată. Există o ieşire de serviciu?

— Suntem în pericol?

— Nu, nu… Nu vă neliniştiţi! E numai o problemă de discreţie.

Charles Folquet părea pe punctul de a se înnămoli în explicaţii inutile. Fi o nu era neliniştită, băiatul era drăguţ, iar situaţia în care se afla – 15

atât de greu de înţeles, încât curiozitatea fu mai puternică decât obişnuitul ei caracter neîncrezător. Tânărul o urmă pe fi o pe scări şi se repezi să îi deschidă uşa, nu înainte de a fi aruncat o privire afară. Soarele o orbi pe fi o. Nu mai ploua. Un Bentley negru era parcat în faţa imobilului; caroseria mată absorbea lumina soarelui; geamurile opace le deformară imaginea. Şoferul, tuns soldăţeşte, în costum de culoare închisă şi impermeabil de piele neagră, îi salută şi le deschise portiera din spate. Charles Folquet privi în jurul lui ca şi cum s-ar fi temut de o ameninţare. Galant, îi ţinu portiera lui fi o şi se aşeză alături de ea. Demarară, părăsiră strada Baxt şi coborâră pe strada Belleville. Fi o s-o întoarse şi văzu un bărbat fugind după maşină cu un aparat fotografic. Dacă era o răpire, s-ar putea crede că beneficia de complicitatea ei. Nu îi era frică, dimpotrivă: duminica dispărea, înlocuită de ceva misterios, îşi muşcă buza inferioară când îşi dădu seama că uitase să toarne nişte crochete de furnici în strachina lui Pelam.

singură în clasă. Ceilalţi copii se jucau afară. Ea ceruse voie să rămână înăuntru pentru că nu ploua şi îşi uitase impermeabilul. Învăţătorul nu ascultase ce-i spunea, dar răspunsese da, pentru că fi o era un copil căruia îi răspundeai cu da; nu dădea iama printre scăunele, tablă şi celelalte obiecte din clasă. Învăţase foarte repede să nu facă nimic pentru a dovedi că există, aşa încât puţine persoane îşi dădeau seama cu adevărat că exista.

Există o perioadă din viaţă când devine mai uşor să faci o listă cu lucrurile care nu îţi plac decât cu cele care îţi plac. Fi o era precoce în opţiunile sale: la şase ani, îşi cunoştea exact nomenclatura inimii. Literele scrise de ea arătau ca un cutremur de pământ.

Îi plăceau: părinţii şi zăpada.

Nu-i plăceau: tot ce nu era părinţii ei sau zăpada. Nu înţelegea din ce cauză ceea ce ar fi putut fi plăcut nu se preschimba în părinţii ei sau în zăpadă. Aveau – totuşi – posibilitatea de a o face.

Văzuse într-o carte de ştiinţe naturale şi la magazinul de pâine că fiinţele umane îmbătrânesc tare multă vreme. Bătrânul domn cu cornurile

17

tremurătoare îi spusese că nu îşi mai amintea de viaţa lui pentru că avea prea multe amintiri. Înspăimântată de ideea de a nu-şi mai aminti propria viaţă, îşi scrisese o biografie a celor şase ani: „Am mângâiat o pisică şi a nins/ Micuţa fi o era sigură că lumea ar putea să tragă învăţături din această viaţă atât de bogată şi atât de frumoasă. Dar la puţin timp după ce consemnase asemenea aventuri în caietu-i verde cu dungi mov, cerul îşi schimbase culoarea.

Părinţii ei se întâlniseră la capătul unei ţevi de revolver. Era un loc romantic pentru o dragoste fulgerătoare. Mama ei încă nu se numea astfel, o chema Adele. Adele, care credea în Dumnezeu, nu credea în destinul ei de funcţionară într-un birou. Pe ea, şcoala o părăsise la şaisprezece ani; a fost orientată către o meserie care avea să o iubească cu pasiune. Şi-a ocupat locul timp de trei ani, dar mai apoi i-au ajuns nopţile de dragoste cu ştampilele, prieteniile cu câte-o bere şi hainele cusute aşa încât să îi dezvăluie sărăcia. Patronul nu era foarte rău, era cum te-aşteptai de la el să fie, nu prea drăguţ; se adresa angajaţilor săi de parcă i-ar fi fost angajaţi. Mama lui fi o îl învăţă că se înşela. A priceput lecţia, pentru că a murit, cu un stilou cu patru culori înfipt în creier. Adele, constatând că avea harul profesoratului, continuă să îi înveţe pe bogaţi că săracii există şi, cu o mare grijă pentru educaţie, uşura mai multe bănci de grăsimea lor auriferă în şedinţe de liposucţie de bancnote. Poliţia îi reproşa că nu avea diplomă de profesor pentru a-şi exersa noua meserie; ea îi răspunse pedepsind-o pentru atare lipsă de educaţie. Aşa s-a întâmplat că tăticul lui fi o, care nu se numea pe atunci decât Henri, o întâlni pe Adele.

Era o dimineaţă de luni, Adele ţinea un curs într-o bancă. Funcţionari şi clienţi, elevi sârguincioşi, erau foarte atenţi la ce le spunea. Dacă aveau mâinile ridicate, era pentru că Adele considera că asta favoriza afluxul sângelui spre creier şi permitea o mai bună reflecţie. Era vorba despre un curs asupra împărţirii bogăţiilor,

amestecat cu nişte keynesianism, nu prea teoretic, accesibil tuturor. Adele reuşise să captiveze auditoriul, autoritatea ei de dascăl era incontestabilă. Nu se folosea de cretă (pată), ci de un revolver a cărui formă îl făcea mai uşor de ţinut în mână. În general, cursul nu dura prea mult, soneria pauzei se pornea şi atunci izbucnea un adevărat circ. În ziua aceea, tânărul Henri trecea prin cartier. Era poliţist de câteva săptămâni, înainte fusese dulgher, şi adora ceaiul. Alesese această profesie pentru că crezuse că ea consta în a asigura domnia dreptăţii. Fusese destul de surprins să vadă că nu i se cerea decât să aplice legea şi directivele ministerului. Cu toate acestea, ţinea să fie cel mai bun poliţist cu putinţă şi în fiecare dimineaţă îşi dădea pantofii cu ceară şi fluiera melodii vesele de la radio pentru a găsi ritmul fericirii. Când o văzu pe Adele cu revolverul îndreptat asupra unor persoane inocente, ştiu imediat ce avea de făcut: îşi îndreptă revolverul spre faţa inocentă a Adelei. Adele se întoarse spre el şi îl omagie în acelaşi fel.

Nu existau decât două soluţii pentru a ieşi din această situaţie. Una ar fi fost să apese pe trăgaci. Aleseră pericolul şi se îndrăgostiră unul de altul.

19

Părinţii lui fi o erau magnifici. Mama avea părul scurt, o cicatrice mică deasupra ochiului drept şi nişte mâini mirosind a portocală. Tatăl avea părul roşcat şi o voce care îi spunea poveşti.

Fi o îşi petrecuse prima parte a copilăriei cu părinţii, era o vreme fermecată, cu steluţe strălucitoare din acelea care se pun în vârful bradului de Crăciun, doar că acum erau steluţe peste tot. Erau mereu mai mult sau mai puţin urmăriţi de poliţie, şi câteodată mergeau la cinema, îşi schimbau identitatea, se jucau de-a v-aţi-as-cunselea, mergeau la picnicuri pentru că fi o adora toate astea.

În mintea tânără a lui fi o, această viaţă apărea ca o aventură asemănătoare cu aceea din cărţi: totul era numerotat, legat, cu un sfârşit fericit în ciuda monştrilor de tot felul. Cartea vieţii lui fi o nu supravieţui arestării părinţilor şi, începând din clipa aceea, nimic nu a mai fost niciodată ca la carte.

Directoarea şcolii era o femeie rea, dar a chemat poliţia din

umanism. De la începerea anului şcolar, i se păruse suspectă fetiţa aceasta cu păr roşu şi stătuse la pândă după cel mai mic indiciu care să îi confirme prejudecata. Observând cum îşi desena copila părinţii, se gândi la portretele robot din ziare. Se duse la comisariatul de poliţie cu desenele în carioca. Comisarului i se păru că fi o avea un talent nemaipomenit la desen aşa că decise să îi aresteze părinţii. Când poliţiştii se aruncară asupra Adelei şi a lui Henri, directoarea se gândi că avusese dreptate bănuind că îndărătul căpşorului roşcat se ascundea o crimă. Putem recunoaşte Răul în roadele sale, credea

20

Doamna, roade pe care nimeni nu le-ar fi vrut pe piaţă.

Închisorile semănau cu şcolile părinţilor lui fi o: există închisori pentru fete şi altele pentru băieţi; nu există închisori pentru îndrăgostiţi. Tatăl fu închis la Annecy, iar mama la Fleury-Me-rogis. Judecătorul îi condamnă pe Adele şi pe Henri la dezmembrare: amputaţi unul de celălalt şi estropiaţi amândoi fără fiica lor, nu mai aveau cum să o ducă mult. După ce poliţiştii îi duseseră pe părinţi în culisele tribunalului, judecătorul îi ceru lui fi o să îl urmeze. În ciuda lacrimilor, se ridică fără să tremure. Biroul magistratului era imens, fetiţa se ţinea de bretelele salopetei ca să nu tremure. Judecătorul îşi aplecă spre ea faţa de înger calm, impunător, maiestuos. Îi spuse cu vocea-i cea mai dulce şi mai amabilă: „Nu îţi vei mai vedea niciodată părinţii. Niciodată”. Îi întinse o bomboană. Fi o refuză fără să scoată niciun cuvânt, dar cu o privire care dorea să facă să îi cadă judecătorului în cap partea cea mai tăioasă a întregului univers.

Începură, pentru fi o şi bunica ei, neîncetate călătorii între cele două închisori pentru a căuta să păstreze legăturile figurii geometrice care fusese familia lor. După vizitele la vorbitorul tatii, Fi o s-o grăbea să ajungă la mama ei, la sute de kilometri distanţă, având grijă să nu respire prea mult, nici să nu se spele, nici să nu vorbească, nici să nu deschidă ochii, pentru ca mama să mai poată simţi prezenţa bărbatului ei în ochii fetiţei şi să-i adulmece mirosul pe mâinile ei.

A douăzeci şi treia zi din luna iunie din anul de graţie 1986 a rămas ziua căsătoriei; nu s-a

21

vmm întâmplat mare lucru în lume, în ziua aceea, în pofida a tot ceea ce scriseseră ziarele. Tipihamann era un preot de închisoare, vorbea nenorociţilor, le povestea legende despre un mag care ajunsese să înmulţească pâinile şi să vindece orbii. Îi amuza descriindu-le o lume de după moarte unde toate lucrurile erau frumoase şi decorate cu hârtie creponată de diferite culori. Da, prizonierii găseau că asta îi amuză şi mulţi erau cei care, ca să nu-l supere pe preot, credeau în poveştile lui. Ţipi, în ce-l privea, admitea poveştile din politeţe faţă de cei cărora le spunea. Ştia că nu avea darul conversaţiei, nici prea multă imaginaţie, dar simţea că era important să stea alături de dezmoşteniţii sorţii; şi, mai ales, îi iubea, pentru că de-ndată ce vorbea cu o persoană, se îndrăgostea cu disperare de ea.

Ţipi îi povesti nevesti-sii istoria părinţilor lui fi o; Marinette era o călugăriţă energică ce purta cornet pentru a semăna şi mai bine cu Fantomette şi care se alesese dintr-un accident de circulaţie cu un infailibil simţ de orientare. Ea decise să căsătorească perechea, pentru că administraţia prevedea apropieri pentru prizonierii înlănţuiţi de legăturile sfinte ale căsătoriei. Iubirea avea să provoace o tectonică ce va muta Annecy-ul la Fleury-Merogis. Dar directoarea închisorii din Fleury avea inima zdrobită de o poveste de dragoste cu un fizician suedez, era tristă şi aspră şi refuză să aprobe căsătoria. Ţipi decise să treacă peste formalităţi, de altfel, îi spuse el lui fi o, în tinereţea lui Dumnezeu nici nu existau formulare.

În 23 iunie 1986, la ora 13.32, în închisoarea din Annecy, preotul Ţipi îl întrebă pe tatăl lui fi o dacă voia să o ia în căsătorie pe mama lui fi o.

Tatăl lui fi o răspunse că da. După gratii, era îmbrăcat cu un costum elegant la fel cu cele care se văd în filmele despre căsătorii care se petrec în Anglia. Avea o pălărie de fetru destul de înaltă şi gri, înconjurată de o panglică neagră, iar în mână un trandafir pe care el însuşi îl cultivase, timp de şase luni, în celulă.

Apoi, Ţipi şi fi o s-o năpustiră în maşina aflată în parcarea închisorii. Bunica lui fi o şi Marinette rămaseră alături de tatăl lui fi o.

În mai puţin de cinci ore, Ţipi şi fi o ajunseră în faţa porţilor închisorii din Fleury-Merogis, cu zece minute înaintea închiderii.

În 23 iunie 1986, la ora 17.50, în închisoarea din Fleury-Merogis, preotul Ţipi o întrebă pe mama lui fi o dacă voia să îl ia de bărbat pe tatăl lui fi o. Mama lui fi o răspunse că da. Era îmbrăcată cu o rochie albă cu flori cusute pe deasupra, în dungi – din cauza gratiilor.

Înaintea lui fi o şi în receptorul telefonului, Ţipi îi declară pe tatăl şi pe mama lui fi o uniţi prin legăturile sacre ale căsătoriei. îşi trecu mâna printre gratii şi puse verigheta pe degetul mamei lui fi o. Dincolo, la Annecy, Marinette puse verigheta pe degetul tatălui lui fi o. Atunci, acesta luă receptorul şi auzi pentru prima dată vocea soţiei sale. Proaspeţii însuraţei îşi spuseră vorbe de dragoste până ce se terminară fisele de pus în aparat.

Mama lui fi o a murit câteva săptămâni mai târziu din cauza bolii lui Addison. A doua zi, tatăl lui fi o primi trei gloanţe în spate din partea unor vechi colegi căutând să îi rezilieze chiria celulei, în testamentul lor, părinţii lui fi o ceruseră

23

să fie incineraţi, iar cenuşa lor să fie aruncată în oricare dintre oceane, mai puţin în cel Indian, din cauza rechinilor. Ţipi şi Marinette le duseră pe fi o şi pe bunica ei la marginea unei faleze şi pudrară valurile cu minusculele bucăţele de carbon care susţinuseră altă dată arhitectura trupurilor însuraţeilor. Scena a fost foarte frumoasă şi foarte emoţionantă, până în momentul în care poliţiştii se iviră dintr-un tufiş şi îi amendară, pentru că, potrivit unei legi votate de Parlament cu cincizeci de ani înainte, era ilegal să se arunce cenuşă în ocean, spre a nu polua mareele negre.

Când se gândea la asta, Fi o îşi dădea seama cât de repede se petrecuse totul, toate evenimentele acelea, procesul, închisoarea. Şi-ar fi dorit atât de mult amintiri la fel de lungi cât evenimentele ale căror depozitare erau. Nenorocirea pierderii părinţilor nu trecuse niciodată.

Bunica o luase la ea. Într-o epocă în care nu existau ţări, iar limbile abia dacă se silabiseau, cu mult mult timp înainte, familia lui fi

o fusese foarte numeroasă şi fericită. Dar într-o tristă zi – şi timp de mai multe generaţii – o boală istorică îi secerase strămoşii. Printr-o genetică misterioasă, familia ei nu era compusă decât din morţi. Anumite familii îşi transmit sarcini, un nume şi o particulă, un castel şi domeniul acestuia; moştenirea familiei lui fi o era agonia, castelele şi domeniul ei – un masacru. Strămoşii ei nu erau Duci, Miniştri sau Medici, strămoşii ei erau Morţi şi Asasinaţi. Numai bunica Mame supravieţuise până la vârsta la care fi o putea înţelege ce înseamnă a supravieţui. Mame nu murise într-un lagăr printre victimele unui

Samudaripen, nu fusese ucisă de nişte Einsatz-gruppen, nu avusese trupul făcut bucăţi de pietrele aruncate de tineri soldaţi care aveau totuşi puşti, nu murise de foame acolo unde hrana era rezervată pentru cei sătui. Reuşise să nu fie o victimă în aceste ţări civilizate unde fusese civilizată până şi barbaria.

Mame continua să fie vie, ceea ce îi dădea o anume excentricitate.

Pentru că fi o era tânără, Mame era bătrână, pe-atât de bătrână pe cât era fi o de tânără. Trăiau la vârful stelei pe care Nantes trebuia să o formeze cu alte lucruri: găseau că nu există alte locuri unde să trăieşti decât pe vârfurile stelelor. Casa lui Mame avea patru roţi, pentru a călători, dar nici motor, nici volan, ca să rămână totuşi pe loc. Uşa de aluminiu avea o clanţă botezată de Mame napoleoniană, convinsă fiind că o aşa de frumoasă imitaţie a frumuseţii, de ţinut în palma mâinii, nu putuse fi inventată decât sub domnia unui împărat de fier poleit cu aur din cel mai fin. Rulota lui Mame se odihnea la capătul unui teren abandonat de primărie şi de promotori; subsolul găurit de lungi şi incalculabile galerii făcea imposibilă construcţia clădirilor. Din când în când, în această parte a regiunii nanteze, atât de puţin seismică, cutremure de pământ zguduiau rulota lui Mame şi pământul, iepuri ţâşneau din vizuinile lor şi către suprafaţă urcau crevase, ca nişte buze mari, avide de respiraţie. Noroiul amestecat cu pietriş şi cu iarbă se prăbuşea pe alocuri; solul nu mai era decât o piele roasă, având dedesubt încrengătura de galerii şi de catacombe care, într-o bună zi, aveau să înghită lumea adăpostită pe acoperişul lor.

25

Mame şi fi o s-o obişnuiseră cu aceste vicisitudini, fericite că Prea-Josul le dă mărturia că erau într-adevăr acolo, şi că prezenţa lor influenţa planeta şi temeliile sale. Rulota era o corabie pierdută în largul pământului. Furtunile geologice ofereau bucuria repausului de după, când se descopereau amândouă vii, şi îşi dădeau seama că le ieşea aer din gură şi le cădeau picături de sânge în inimi. Rulota era imensă – într-o zi, Fi o calculase că acoperea 20 m^2 – şi, pe pereţi, etajerele ţineau kilometri de pagini şi hectare de peisaje pictate puse în ramă.

Fi o şi Mame erau complice, iubeau aceleaşi lucruri: plimbările prin peisaje în care se închipuiau ca personaje ale unui tablou, zăpada, pisicile, păsările, cărţile şi ceaiul cât era ziua de lungă. În ziua în care fi o împlini opt ani, iar bunica ei cu câţiva ani mai mult, fiecare pierdu câte un dinte. Asta le făcu să râdă, aveau acelaşi surâs găurit la mijloc. Fiecare se văzu în cealaltă. Fi o ştia că pentru ea avea să vină şoricelul (aşa era legea), dar era tristă că bunica nu primea niciun cadou. Tiptil, se trezi noaptea şi puse un cadou mic sub perna lui Mame.

Până la vârsta de nouă ani, Fi o crezuse că locuieşte într-un palat, apoi experienţa lumii şi a colegilor săi o învăţă că palatul ei se silabisea C, O, C, I, O, A, B, A, şi, mai presus de ea, îi fu ruşine de această împărăţie a cărei lumină nu reuşea să ridice pleoapele oamenilor cumsecade. Descoperi că propriile haine, pe care ea şi Mame le alegeau cu mare grijă şi amuzament în dezordinea depozitelor Crucii Roşii şi ale asociaţiilor caritabile, erau însemnate cu pecetea ruşinii, la fel cu ale ciumaţilor. Cu toate acestea, îi plă

26

cuseră hainele purtate deja de copii pe care nu îi cunoştea, înduioşată de genealogia pantalonilor şi a puloverelor care călătoriseră pe alte corpuri, învăţă ocolişurile pentru întoarcerea de la şcoală, ca nimeni să nu descopere urâţenia casei ei, cea atât de frumoasă; învăţă să fure haine din supermagazine, pentru a le înlocui pe cele uzate, îndură umilinţa de a fi cum nu trebuia să fie, de a purta ceea ce trebuia purtat, de a locui unde trebuia să locuiască. Nu era

normal să citească prospectele supermagazinelor, care le aterizau în cutia de scrisori, ca pe nişte poveşti cu zâne. Plânse mult şi hotărât, nu pentru că descoperise că era săracă, ci pentru că îi era ruşine de propria ei ruşine de a fi săracă.

Când fi o avu nouă ani, cerul îşi schimbă din nou culoarea. Rulota arse în timpul unei ore de matematică. Nu le-a iertat-o niciodată cifrelor. O ţigară rău stinsă înflăcărase vechile numere din Krlo şi Rromenqo, revista rromă pe care Mame o lăsa vraişte prin caravană. Când fi o s-o întoarse de la şcoală, pompierii dădeau la o parte tabla topită. O îndepărtară de scenă. Rămase aşezată o oră întreagă, plângând, pe o banchetă veche de maşină englezească, abandonată pe terenul viran, înainte ca adulţilor să le pese de ea. Scăpând cuvinte printre lacrimi, le spuse că, în acele deşeuri de celuloză şi de oţel încărcate în benă, era şi bunica ei. Pompierii nu găsiră nimic din Mame. Camionul duse resturile rulotei amestecate cu cele ale lui Mame, invizibile, la o uzină de reciclare, pentru a produce alte lucruri care nu vor fi Mame. Nu a fost nicio înmormântare, nicio ceremonie, nu s-au tras treizeci şi şase de lovituri de tun către cerul azuriu şi niciun drapel

27

nu a fost coborât în berna. Pe o bucată de hârtie, Fi o scrisese „Mame", cu litere frumos desenate, o arse şi puse cenuşa într-o cutiuţă veneţiană ce fusese a bunicului pe care nu-l cunoscuse niciodată. Fredona Gelem, gelem, imnul ţigănesc pe care Mame îl cânta când voia să îşi facă curaj, şi aşeză cutiuţa în buzunar pentru totdeauna.

A existat o familie adoptivă, dar era prea puţin familie şi câtuşi de puţin aptă să adopte. Apoi a venit vremea orfelinatului. Fi o avea încredere în timpul care să o scoată din copilărie, pentru că anii sunt ca nişte minute, doar că durează mai puţin. Şi apoi, nu avusese niciodată nimic împotriva bucuriei, va reuşi ea să o îmblânzească în cele din urmă!

Îşi petrecu toată tinereţea într-un orăşel mic, de turtă dulce, dar era o turtă dulce specială, care te făcea să tuşeşti şi îţi irita ochii. îşi petrecu tinereţea într-un orăşel de turtă dulce cu azbest. Era o epocă în

care frunzele cădeau din arţari, un anotimp care durase zece ani. La şcoală, învăţă să citească, fără să tremure, cuvinte care sperie; învăţase să scrie, fără să plângă, cuvinte care locuiau în case pustii. Profesorii o obligară să numere până la cifre care nu îi vor fi niciodată de folos. La orele de desen, i se porunci să nu depăşească liniile când colora. Era dificil, cariocile aveau vârfuri boante, albastrul, roşul, verdele curgeau din flori şi din iepuri, din ceruri şi din case. Mai târziu avea să îşi dea seama că şi culorile care erau în ea dădeau peste margini.

Unele dintre colegele ei de orfelinat renunţaseră la şcoală din cauza unei sarcini precoce, urmare a unor ejaculări de acelaşi fel, a unor ieşiri cu gaşca şi a altor aventuri periculoase. Fi o nu era destul de drăguţă ca să-i intereseze pe băieţi, aşa că nu cunoscu decât drumul spre şcoală. Nu credea îndeajuns în nenorocirea care o înconjura pentru a se pierde în braţele-i constrictoare.

Au existat cursuri, profesori, colegi, şi în mir-tea lui fi o toate astea alcătuiau o masă compactă, o plastilină uscată. La tablă, fu învăţată cât fac şapte ori şase, că Reykjavík este capitala Mandei, că apa este H_2O; în curte, în pauze, învăţă că unul e împotriva tuturor, că moartea este capitala vieţii şi că sudoarea este formula chimică a spaimei.

Fusese îndeajuns de inteligentă pentru a nu fi un elev prea bun, anii de şcoală îi trecură ca o gripă lungă. Ieşi vie: din punctul ei de vedere, studiile îi reuşiseră. În ziua rezultatelor la bac, se uită în urmă şi văzu mulţimea dispăruţilor: cei căzuţi pe drum, cei care fuseseră reorientaţi către alte linii ale frontului, dezertorii şi împuşcaţii, în aer plutea un miros puternic de câmp de luptă. Când îşi primi diploma, avu sentimentul că i se înmâna crucea de război. Căută zadarnic un monument al eroilor Educaţiei naţionale dar nu găsi aşa ceva.

În săptămâna următoare, se duse la piscină, pentru că simţea nevoia să se cufunde în ceva dulce şi albastru. Apa era călâie, cădeau trupuri în ea, dar şi asta o sperie pe fi o, erau trupuri vii, unele vorbeau, cele mai multe îşi agitau membrele în toate direcţiile pentru a se deplasa. Fi o le observă o vreme, apoi se lăsă la fund. Un instructor o salvă de la înec cu spiritul lui de observaţie. Fu apoi atât de arogant şi

de mândru de sine, că lui fi o îi păru rău că nu e un pic mai moartă pentru a-l obliga la niţică umilinţă. Nu

29

se mai duse niciodată la piscină: nu-i plăceau locurile unde eşti obligat să te agiţi în toate sensurile ca să nu te scufunzi.

Lui fi o nu i se părea că se schimbase. Desigur, obiectele se micşoraseră. Tejgheaua brutăriilor scăzuse de-a lungul anilor până la a-i ajunge sub talie, de unde înainte îi ajungea până la ochi. Multe lucruri se micşoraseră: maşinile, câinii, băncile din grădinile publice; şi adulţii. Acum ajunseseră mici ca nişte copii.

Şuviţele-i roşcate fugeau mereu în vânt şi îi mângâiau fruntea. Lumea era aşadar aceeaşi. Pentru a-şi continua studiile, plecă din periferia Nantes-ului la Paris. îşi zisese că, apropiindu-se astfel de Polul Nord, lacrimile îi vor pleca mai repede din ochi, datorită forţei magnetice de atracţie a pământului.

Îşi promisese că îşi va consacra toată energia pentru a duce o viaţă simplă; nu cerea nimic mai mult: o muncă după care i-ar fi rămas şi timp liber, o casă drăguţă pe un deal, trei copii, o pisică, un picior rupt şi unul sau două divorţuri şi câţiva prieteni care să nu semene cu nimeni. Numai cei care au avut întotdeauna totul visează o viaţă aventuroasă şi excepţională, în care totul e scris cu majuscule.

Într-o miercuri de primăvară, în parcul de la Buttes-Chaumont, Ambrose Abercombrie îi adresă cuvântul. Nu-şi dădu seama atunci, dar acele câteva vorbe, schimbate între ei, puseră capăt oricărei speranţe de viaţă liniştită.

T!

Jtio îşi învârtise de mai multe ori o şuviţă roşcată în jurul arătătorului, ezitând de tot atâtea ori să întrebe de ce era dusă pe drumurile acelea de ţară. De mai multe ori… nu pusese întrebarea. Charles Folquet scria febril într-un caiet mare pe care îl scosese din haină şi din când în când dădea nervos din cap spre fi o.

Părăsiseră Parisul prin Porte d'Orléans. Nume de oraşe apăreau pe panourile semnalizatoare, dar lui fi o nu îi spuneau nimic: era genul de nume pe care le uiţi înainte chiar de a le fi citit. Găsi că era nedrept

şi căută să le reţină, fără succes, îşi lipi capul de parbriz şi se gândi la Pelam, apoi, când gândul acesta se termină, luă şi goli un altul. Gândurile erau ca nişte sticle de alcool cu care încerca să se îmbete. Dar suferea de prea mult timp de această dependenţă, aşa că rămânea cu disperarea trează. Pentru a înşela atmosfera, se cutremură fără să îi fie frig. Cu un gest aproape imperceptibil, şoferul dădu încălzirea mai tare. Fi o îi privi ochii ficşi şi lipsiţi de emoţie în oglinda retrovizoare şi conchise că trebuia să facă parte din confreria celor care detestă să facă dovada atenţiei pentru alţii. îi fu simpatic şi hotărî să nu creadă în răceala lui. Numără

31

M

copacii, dar erau prea numeroşi şi atunci numără pădurile. Se închipui ca o prinţesă dusă la un Făt-Frumos, într-un castel. Ideea o amuza, dar nu-i plăcea: nu voia un Făt-Frumos pentru că e visul fetelor care sfârşesc prin a se căsători cu nişte regrete mirosind a prostie şi a alte femei. Nu avea încredere în vrăji şi în toate farmecele fiinţelor umane, în coamele lor retorice şi în roţile lor umoristice. Decise să renunţe la acest succes matrimonial şi abdică după o domnie de treizeci de secunde.

O frunză de ulm se lipi de parbriz chiar înaintea ochilor lui fi o. Nu avea nicio idee cu ce ar putea să semene o frunză de ulm, dar cum nu arăta nici ca o frunză de stejar, nici ca o frunză de arţar, singurele pe care le-ar fi putut identifica, hotărî că era o frunză de ulm. I se potrivea, frunzei, să fie de ulm, maro, galbenă şi roşie; ca o frunză de toamnă căzută cu nouă luni înainte. Dădu din aripă ca un fluture, apoi, la o curbă, zbură ca o dorinţă împlinită. Fi o închise ochii şi îşi frecă părul de geam. Nu adormi, îşi adormi acea parte a minţii care se mişca tot timpul, se prăbuşi în interiorul ei înseşi. Mângâie pielea banchetei. Degetele ei o închipuiau roşie. Dar ochii îi spuseseră că era neagră. Simţurile i se amuzau adesea nu să se contrazică, ci să îi ofere diferite feţe ale lucrurilor. În clipa aceasta, ochii îi spuneau că soarele era portocaliu, nasul ei îl simţea verde acidulat, urechile ei auzeau un astru leopard. îi era de ajuns lui fi o să se concentreze pentru a se plimba

prin toate aceste interpretări ale lumii exterioare. În pădure, un cerb boncălui. Fu ceea ce îi spuseră urechile. Ochii îi arătară că, de fapt, cerbul cânta; degetele puse pe parbriz – că gusta aerul proaspăt al acestei ierni prea moi.

Fi o s-o gândi că erau, probabil, în valea Che-vreusei. Maşina mergea de o oră, era plauzibil. Case puţine, şosele sinuoase, întinderi de păduri şi impresia unei lingori burgheze în atitudinea rarilor trecători. Maşina se opri dinaintea unui portal de bronz de un frumos verde oxidat. Şoferul apăsă pe un buton din bord, gardul se deschise. Fi o s-o îndreptă pe scaun. Oftă, pentru că i se păru că trebuia să dovedească niţică exasperare. Charles Folquet o privi şi roşi de confuzie. Chiar dacă purpura obrajilor se asorta foarte bine cu cămaşa-i neagră, Fi o s-o grăbi să îşi regăsească aerul impasibil obişnuit: nu îi plăcea să provoace jena celorlalţi, şi chiar dacă nu înţelegea de ce acest tânăr, evident puţin obişnuit cu un asemenea gen de sentiment, era stânjenit, îşi promise să fie mai atentă cu propriile-i maniere.

Maşina trecu pe sub poartă şi apucă pe un drumeag la capătul căruia se afla o clădire imensă şi sumbră, acoperită de viţă sălbatică. Pe peron, un bărbat în smoching aştepta, cu mâinile încrucişate la piept. Cu acuitatea unui liliac, urmărea traseul maşinii.

Conacul Lignedeaune fusese construit la începutul secolului al XV-lea de către descendentul lui Ines de Castro şi al lui Dom Pedro. Reproducea motivele decorative ale bisericii de la Alco-baţa, acoperite şi distruse parţial în secolul al XIX-lea de renovarea care îl smulsese posesiei ciorilor şi a pisicilor sălbatice. Puţini îi cunoşteau istoria, dar formele lui de o frumuseţe extravagantă reuşeau totuşi să imprime în conştiinţa

33

vizitatorilor ideea că era ceva teribil şi urieşesc dincolo de toate acestea.

Conacul aparţinuse unor nobili ale căror cranii erau azi încoronate de licheni. Luptaseră pentru a păstra zidurile acestea groase. Bărbaţii şi femeile care îl locuiseră nu vorbiseră niciodată

limba vieţii; mai târziu, când rădăcinile li se strecurară printre vertebre, stăpâniră la perfecţie limba morţii, ca şi cum ar fi fost limba lor naturală: există oameni care nu trăiesc cu-adevărat, trebuie să moară ca să îşi dea seama că n-au trăit. Statui de cavaleri purtând săbii şi scuturi încadrau clădirea. Diferite elemente arhitectonice aminteau trecutul războinic al locului; un blazon era sculptat deasupra intrării într-un frontispiciu maiestuos.

Maşina urca pe aleea sinuoasă din marginea grădinii care se întindea în faţa conacului. Grădinari îmbrăcaţi în negru tundeau tufişurile pentru a le reda forma alterată de creşterea mlădiţelor, îndreptau gazonul, adunau frunzele mucegăite de astă-toamnă, ca şi cum orice întreţinere ar fi fost abandonată de mult timp. Culoarea aurie şi roşie a aerului dădea cadrului dulceaţa unui interior de scrin.

Fi o urmări zborul unei ciocârlii printre tufişuri. Se aşeză pe unul dintre ele. Creanga se îndoi sub greutatea păsării; ca o reverenţă, frunzele atinseră o baltă mică ale cărei ape se ridicară în suspinul acesta, într-o minusculă maree. Ciocârlia luă fructul roşu şi fermentat de la capătul crengii şi, odată îmbătată, zbură în zigzag. Creanga vibra şi îşi regăsi locul în arhitectura aerului. Soarele apăru printre aripile unei albine care îşi potolea setea la fântâna unei picături de rouă. Insecta se aşeză pe flori care nu puteau fi altfel

34

decât frumoase, porni pe drumurile şi culoarele invizibile desenate de vânt şi, într-o degringoladă nerăbdătoare, intră în stup ca să îşi depună cărbunele-ntr-o alveolă. Himenoptera heliofagă îşi reluă căutarea în fericirea zaharoasă a acestui sfârşit de după-amiază, fără a acorda atenţie conacului situat la douăzeci de metri de ea, ale cărui petale de piatră şi pistil de ţiglă roşie pândeau alte insecte care aveau să fie, fără să ştie, însărcinate cu polenizarea conştiinţelor din preajma lor.

Şoferul opri maşina dinaintea peronului şi se repezi să deschidă portiera. Charles Folquet ieşi, frumoşii lui pantofi italieni scârţâiră la atingerea pietrişului. Ţinu uşa pentru fi o cu un exces de curtenie. Şoferul se urcă înapoi în Bentley şi îl duse în parcare. Câţiva şoferi

jucau cărţi la o masă din grădină, chipiele lor erau aruncate pe jos.

Bărbatul de pe peron înainta spre Charles Folquet, îl îmbrăţişa şi îi întinse mâna lui fi o, care i-o strânse. Bărbatul tremură, dar fără îndoială că nu era din cauza răcelii de-afară. Purta un smoching de lână fină cu un guler de satin, o bluză cu guler moale, un papion negru, mocasini înalţi, tot negri. Avea cearcăne sub ochi ca o mască de camuflaj. Mâna lui dreaptă, ascuţită şi exersată, avea o supleţe înnăscută pentru a tăia aerul şi a apuca mâini întinse. Ca urmare a forţei surâsurilor constante pe care le necesita munca lui, făcuse riduri adânci; trăsăturile îi erau atât de marcate încât, chiar şi când nu surâdea, faţa lui înţepenită, de plastic extatic, avea un rictus de o gentileţe neliniştitoare.

— Vâl prezint pe domnul Robert Chamay, spuse Charles Folquet.

35

— Încântată, răspunse fi o, cu un mic gest ghiduş al capului.

— Este o onoare, domnişoară, spuse Chamay pe un ton înspăimântător, care dădea a înţelege că chiar o credea.

Chamay îi conduse înăuntru. Fi o remarcă două Lucruri. Mai întâi, numele, Chamay, nu îi era necunoscut, chiar dacă nu era în stare încă să îşi amintească unde l-ar fi putut auzi. În al doilea rând, Charles Folquet nu se ostenise să o prezinte, ca şi cum asta se petrecea de la sine.

Există arhitecţi care îşi satisfac o pasiune ascunsă de cofetar, dar care în cele din urmă nu ajung să facă – pentru că dorinţa lor nesatisfăcută este prea mare – decât clădiri nemâncabile şi palate care cad greu la stomac. Interiorul conacului fusese sculptat fără îndoială cu lopăţica de prăjituri de un discipol exuberant al lui Marie-Antoine Careme. Pilaştrii erau de ciocolată, vitraliile de zahăr candel, cupola mică din marţipan, iar coloanele sculptate din nuga. Desigur, acest arhitect care se ruşina cu pasiunea lui acoperise frişca bătută, fructele zaharisite şi jeleurile de bezea cu o pudră de culoarea Evului Mediu. Dăduse cu gri pereţii de gofre şi de pişcot. Toată lumea crezu că era ceva serios, iar unii cumpărară chiar acest tort enorm, nu pentru a-l

mânca, ci pentru a duce într-însul o existenţă grasă şi îndulcită.

Fi o făcu ochii mari la intrarea în cameră. Charles Folquet, care nu-i pierdea niciuna din reacţii, ajunse la concluzia că era impresionată de bogăţie. Se înşela. Fi o fusese intrigată de suculenta arhitecturii. N-ar fi putut trăi într-un asemenea loc: i s-ar fi făcut repede greaţă şi ar fi devenit obeză.

Pânzele şi tablourile care acopereau pereţii le înăbuşeau zgomotul paşilor pe pardoseala de marmură. Camera era folosită ca salon şi sală de recepţii; o masă mare de lemn din sâmbure se avocado era lipită de peretele din fund, iar pe ea se aflau o serie de sfeşnice fin desenate. Biblioteca ce se întindea pe doi pereţi la stânga intrării era o reproducere fidelă a bibliotecii mănăstirii de la Wiblingen. Pe etajerele sale, cărţi de preţ se învecinau cu mari volume de artă recente, ca şi cu multe ediţii de buzunar, dar puţine dintre acestea purtau, pe cotoare, semnele că ar fi fost deschise vreodată. Nici Chamay, nici Charles Folquet nu dădură atenţie magnificenţei siropoase a decorului. Fi o deduse că ştiau locul.

Chamay deschise uşa din fund, îi rugă pe fi o şi pe Charles Folquet să intre şi o închise după el. O femeie bătrână se afla în dreptul ferestrei care lumina biroul. Avea privirile pierdute în depărtarea parcului, care se întindea până la o pădure dreaptă ca un zid. Pe fântâna de jos se aşezară nişte păsări. O clipă, privirea femeii le urmări salturile cu nostalgie, fără a acorda nicio atenţie făpturilor omeneşti în smochinguri şi rochii de seară care participau la un garden-party cu două etaje mai jos. Nu avusese nici cea mai mică reacţie la intrarea celor trei persoane. îşi puse mâinile lungi, sumbre şi obosite pe geamurile sclipitoare ale ferestrei. Charles Folquet şi Chamay nu spuneau nimic, aşteptând să se petreacă ceva, dar fără a avea ei înşişi vreo iniţiativă. – întotdeauna am crezut că sunteţi bărbat.

37

fi f îi

Vorbea pe un ton aproape vesel, fără a întoarce capul, aşa că lui fi o îi trebuiră câteva secunde ca să îşi dea seama că vorbea despre ea. Căută în ochii lui Charles Folquet o explicaţie, dar nu găsi decât o

privire neputincioasă.

— Emeraldia, spuse Chamay, trebuie să ne ducem. Invitaţii aşteaptă, iar Ambrose tot n-a venit.

Femeia nu răspunse. îşi pieptănă părul lung şi alb cu un pieptăn mic, roşu-corai. Afară, participanţii la garden-party gravitau în jurul unei mese mari, acoperită cu o faţă de masă albă, stup hrănitor la care veneau să se aprovizioneze cu şampanie şi fursecuri.

— Duceţi-vă, Robert, zise Charles Folquet. Vă vom ajunge din urmă.

Chamay nu aşteptă să i se spună de două ori, părul din nas deja îi fremăta la gândul următoarei cupe de şampanie pe care o va ţine cu mâna stângă şi la vorbăria pe care o va împărtăşi cu cei asemeni lui.

Charles Folquet îi oferi lui fi o un scaun. Fi o s-o aşeză exact în locul în care o rază de soare respingea tenebrele. Cum nimeni nu vorbea, profită pentru a aprecia decorul. Ochii ei fini alunecară peste fiecare element din compoziţia camerei. Lemnul agoniza sub forma dulapurilor, scaunelor şi meselor, pierea sub lacuri şi vopsele ca o mumie utilitară. Avu sentimentul că întreg conacul, cu tot ce conţinea, sucomba. Fusese astfel construit ca să îşi agate parfumul de naufragiu ca pe o ancoră de galion în fiecare particulă din aer. Pardoseala biroului nu era făcută să fie călcată în picioare şi, de îndată ce îţi dădeai seama de frumuseţea ei, te simţeai ca un profanator

călcând peste tablourile unui muzeu. Covoare de Bayan-Olgiy se suprapuneau unui covor de Caşmir, un covor de Kachan stătea alături de unul din manufactura Tabrizului. Fi o ridică picioarele şi le legănă sub scaun. Pământul cobora soarele sub orizont. Păsările de noapte agitau frunzişul în ultimul ciclu al somnului lor, cu simţurile deja în alertă pentru a se abate asupra viitoarelor prăzi. Chamay se alăturase garden-party-ului, strângea mâini, surâdea şi discuta aşa cum îl îndruma instinctul.

— Ministrul vorbea neîncetat de dumneavoastră. Cred că îl impresionaţi.

Fi o ştia că Charles Folquet îi vorbea, nu putea renunţa la ideea

că se înşela, că se adresa unei fantome care s-ar afla între ei. Acum o oră doar, îşi bea ceaiul aşezată cu picioarele încrucişate pe canapea, având drept singură preocupare cumpărăturile şi o duminică de umplut cu ceva. Deodată, fără nicio explicaţie, se vedea în decorul bogat al unui castel, înconjurată de oameni despre care nu ştia nimic, dar care se purtau de parcă ar cunoaşte-o.

— Ce ministru?

Charles Folquet şi fi o jucau jocul surprizelor permanente, niciunul nu-l înţelegea pe celălalt. Tânărul se gândi că fi o era – hotărât lucru – o fată ciudată, dar ştiind cine era, găsi firesc să pară de pe altă planetă. O invidie că nu cunoştea lumea noastră.

— Robert Chamay.

— E ministru? Ministru la ce?

Se ridică şi se lipi de geam pentru a observa personalitatea astfel revelată. Desena gesturi mari cu braţele, şi buzele i se mişcau în ritmul

39

frunzelor agitate de vânt; era ascultat de o mică adunare. Bătrâna Emeraldia se îndepărtă ca şi cum i-ar fi fost teamă de proximitatea lui fi o. Într-un elan închistat, ministrul izbucni în râs; vrăbii femele, interesate de aşa un cântec, se apropiară ţupăind. În clipa aceea, Chamay semăna cu o insectă cu carapace neagră, o insectă distribuind prin agitaţia mandibulelor saliva-i profilactică congenerilor săi, informându-i despre ultimele bârfe şi viitoarele hotărâri pe care avea să le ia.

— Sunteţi incredibilă, zise Charles Folquet cu admiraţie. Ministru al Culturii, evident. Toată lumea îl cunoaşte pe Robert Chamay.

Nu că ar fi existat motive onorabile ca să îl cunoşti, de altfel. îşi datora celebritatea mai degrabă facultăţii pe care o avea de a face camerele de luat vederi să se îndrăgostească prosteşte de el, decât competenţei ministeriale de care uza cu o parcimonie meritorie. Ţinea strânse şi băierile pungii, ceea ce nu era de neglijat. Charles Folquet se gândi că dezvoltase, de-a lungul anilor, un perfect spirit de

entomologist: i s-ar fi putut aduce zece miniştri cu glugă pe cap, l-ar fi recunoscut întotdeauna pe ministrul Culturii. Întâlnise vreo doi sau trei francezi, câţiva străini, şi regăsise întotdeauna la ei o mişcare uşoară a umerilor când luau cupa de şampanie, un mod subtil de a nu asculta ce li se spune, nici ceea ce ei înşişi povestesc, un entuziasm mereu proaspăt. O privi pe fi o cu invidie: nu părea impresionată, intrigată, desigur, dar era genul acela de persoană aparte, mai interesată de întâlnirea cu un apicultor decât cu un ministru.

— Mi-aţi înmânat un bilet, zise fi o, strângând marginile scaunului cu mâinile, am venit din pricina numelui care era scris pe el, a acestui domn Abercombrie, pentru că îmi amintea de ceva, de o figură neclară. Cred că mă luaţi drept ceea ce nu sunt, dumneavoastră şi ministrul ăsta. Îni pare rău, dar totul nu e decât o neînţelegere. Ce vrea de la mine?

Emeraldia se apropie de un colţ al peretelui ca şi cum ar fi vrut să intre într-însul. îşi strânse braţele la piept. Trei lovituri nerăbdătoare zguduiră uşa. Stânjeneala lui Charles Folquet dispăru, îşi regăsi încrederea în sine şi hotărârea.

— Să mergem, zise deschizând uşa.

Destul de mic de statură, chel, cu ochii depărtaţi îndărătul ochelarilor mari cu ramă de os, cu o Biblie în mână, un cardinal se afla în prag. Costumul îi era impecabil, în întregime violet, roşu şi negru. Transpira puţin sub stofele groase şi părea prost dispus. Cu trei ore-înainte, îi ceruse o ţigară lui Charles Folquet şi acesta, din greşeală, îi dăduse una de iarbă. O fumase mirându-se de mirosul de infuzie, apoi înţelesese că era vorba despre un produs ilicit. Declicul se produsese când realizase că stătea cu faţa adâncită între sânii bucătăresei. După o jumătate de oră petrecută sub un duş rece, avea acum mintea limpede, dar mirosul persistent de marihuana al costumului îl stânjenea.

— Bună ziua, părinte! zise Charles Folquet.

— Eminenţă, numiţi-mă Eminenţă! Nu sunt episcop, ce dracu'! De câte ori trebuie să vă repet, Charles?

— V-o prezint pe fi o Regale.

40
41
— Ah, perfect, domnişoara e aici! E foarte tânără.
— Încântată, zise fi o, mirată de apariţia unui cardinal în tot carnavalul ăsta.
— Nu avem timp de pierdut cu mondenităţi, zise cardinalul pe ton sec. Mă întreb de altminteri ce fac eu aici, toate astea nu sunt prea reglementare. Nu o fac decât pentru că mi-a cerut-o Ambrose. În amintirea bunelor vremuri ale războiului.
Charles Folquet surâse şi îi făcu cu ochiul lui fi o, dar ea nu îl văzu pentru că îl privea cu delectare pe bărbatul zăvorât în costumul bisericesc. Avea impresia că se află la un bal mascat, dar tot nu ştia în cine se credea că e deghizată ea însăşi.
Cardinalul păşea deja mărunt spre scara care dădea în parc. îl urmară. Emeraldia închise uşa cu indiferenţă, ca şi cum n-ar fi deschis-o decât un curent de aer. În sfârşit, singură în cameră, îşi puse un pahar de xeres, trase perdelele şi se aşeză în întuneric.
Niciodată fi o nu participase la un eveniment monden, şi, la drept vorbind, nu fusese niciodată invitată nicăieri. Ştia că se organizau serate pentru membrii cei mai de preţ ai societăţii omeneşti; localurile de noapte filtrau fericiţii petrecăreţi pentru a nu-i păstra decât pe cei mai bogaţi, pe cei mai frumoşi, pe cei mai bine îmbrăcaţi; serbări excepţionale reuneau oameni certificaţi ca excepţionali pentru a vorbi de lucruri excepţionale degustând băuturi şi mâncăruri excepţionale. Se dădeau recepţii de tot felul în fiecare zi şi ştia că ea nu ar fi putut să intre acolo.
42
Cu un surâs în gând, rectifică: ea nu ar fi lăsat niciodată o recepţie mondenă să o facă prizoniera farmecelor sale.
Parcul nu începea decât la vreo treizeci de metri îndărătul conacului. Garden-party-ul era pregătit pe o esplanadă de marmură albă, la marginea căreia se arunca un gazon ondulant şi tuns scurt. Trei foaie suflau un zid de căldură care le permitea oaspeţilor să fie îmbrăcaţi ca vara. În centrul festivităţilor, impunătoarea masă

acoperită cu alb atrăgea degetele rapace ale convivilor; chelneri în livrea aprovizionau etalajul.

Cardinalul aştepta dinaintea banchetului, cu o mină dezgustată de profuzia de produse luxoase şi de manierele vorace ale invitaţilor. îşi făcu cruce şi aruncă o căutătură neagră către Charles Folquet. Nu se simţise niciodată în largul său printre fiinţele dedicate artei. Se simţea ca un concurent sărac, cu Dumnezeul lui desuet, incapabil de a rivaliza cu religia aceasta care autoriza drogurile, decadenţa şi lubricitatea. Era o concurenţă neloială. Că nu credeau în Cel de Sus nu era grav, dar că nu se uitau către cerul atât de albastru, străbătut de razele roşcate ale soarelui, asta îl enerva în cel mai înalt grad. Nişte gâşte sălbatice trecură pe deasupra serbării şi rumeni nu băgă de seamă zborul lor perfect. Ce puteau contempla mai desăvârşit decât o frumuseţe naturală? Pe ei înşişi. Se priveau în ochii celor care îi priveau ca într-un cer de pupile dilatate, irizate de ambiţie.

— Cine sunt oamenii aceştia? întrebă fi o.

— Nu vă îngrijiţi, nu sunt decât nişte oameni importanţi.

43

(în

Se amestecau unii cu alţii, artişti, ziarişti, oameni politici, mecena, oameni de lume. Charles Folquet fusese adesea mirat să constate că oameni atât de diferiţi pot părea atât de asemănători priviţi de-aproape şi pot frecventa aceleaşi locuri. Şi totuşi, el care îi cunoştea, ştia că furnicarul acesta era eterogen. Cel mai înrăit salonard imbecil se freca de adevăratul îndrăgostit de artă, cel care dispreţuia se găsea la acelaşi banchet cu dispreţuitul. Şi aveau cu toţii cupe de cristal, purtau acelaşi papion. Lui Charles Folquet i se părea imposibil ca lumea neînsufleţită să se lase aprehendată fără deosebire, ca şampania să curgă la fel de prompt pe gâtlejul unui gunoi şi al unei persoane amabile. Cândva, fusese foarte supărat pe şampanie şi ar fi vrut să nu i-o ierte niciodată, dar – Doamne iartă-mă! – era atât de bună! Se împăcaseră.

Pentru a-şi păstra mintea limpede, refuză cupa pe care un chelner i-o oferise şi se îmbată cu parfumurile vanităţii, ale cărnii în

putrefacţie a send-vişurilor şi a gazonului proaspăt tuns. Trebuie că se dereglaseră încălzitoarele, căldura era sufocantă, îşi desfăcu nodul cravatei şi observă latura ireală a acestui liman privat, ca o insulă paradiziacă de unde iarna fusese condamnată la exil.

— Puteţi să luaţi o floare, vă rog? o întrebă pe tânăra lui musafiră.

Fi o luă un trandafir roşu dintr-una din vazele care încadrau uşa largă prin care trecuseră. Nu îndrăzni să se servească de pe masa banchetului, pentru că nu era la ea acasă. Nici ceilalţi, dar pe ei nu îi deranja asta. Ea nu era ca ei. Era ceva dezgustător în a-i privi înhăţând fursecuri şi mâncându-le cu poftă. I se făcu greaţă. Sendvâşurile

erau acoperite cu vânat şi cu bucăţi de carne sângerie. Mirosul era insuportabil, un miros de abator amestecat cu arome delicate. Parfumurile acestor oameni nu păreau a folosi la altceva decât pentru a ascunde efluviile cărnurilor. Fi o estimă populaţia de ciugulitori-devoratori la aproxima tiv vreo cincizeci de persoane, de toate sexele şi de toate vârstele. Anumite feţe degajau acea familiaritate care emană din toţi cei care sunt cunoscuţi şi obişnuiţi să fie recunoscuţi. Amintesc ceva chiar şi acelora care nu îi cunosc. Câteva persoane îi observau pe fi o şi pe Charles Folquet, cu o sinceritate amestecată cu delectare, ca dinaintea unui eveniment aşteptat, cu uşurarea de a vedea realizându-se o legendă pe care o găsiseră excitantă fără a o crede cu-adevărat. Alţii făceau câte un semn discret cu mâna sau cu capul către Charles Folquet, pentru a-i da de înţeles că erau liberi. Minoritari orgolioşi, în sfârşit, ştiură să nu arate că văzuseră cuplul sosind, îşi continuară discuţia cu fiinţe care nu îi mai ascultau. Doi tineri, vizibil beţi, se năpustiră către Charles Folquet şi fi o. Se clătinau cu trei cupe de şampanie în fiecare mână, străduindu-se să nu le verse, dar degeaba: hainele lor erau acoperite de pete de grăsime, de alcool şi de carne roşie.

— Ah… ni s-a ascuns existenţa dumneavoastră! A fost întotdeauna gelos cu comorile lui, aşa că înţeleg de ce a rămas atâta vreme un secret cea mai fantastică dintre ele.

— Domnişoara Regale, zise Charles Folquet, consternat şi jenat, vi-i prezint pe Dorso şi pe Jean. Le Spectateur i-a descris ca pe cuplul de artişti pederaşti cel mai la modă de la Gilbert şi George încoace. Trebuie că nu-i ştiţi: sunt celebri.

45

Să

— E super cool să nu cunoşti persoane cunoscute, spuse Dorso sau Jean.

Vorbeau de fi o. Ea era „cea mai fantastică dintre comori". Pământul se mişcă sub ea. Era prea mult, luxul acesta, oamenii aceştia improbabili; se afla într-un film de epocă adus în prezent. Clipi din ochi, îşi muşcă buzele, dezarmată. Cei doi surâseră drept răspuns. Fi o era o nimeni, ştia asta, tot aşa cum ştia că oamenii aceştia erau nişte cineva. Toată viaţa învăţase – fusese învăţată – cărei lumi îi aparţinea, sau, chiar dacă termenul nu mai era la modă, cărei clase. Cu toate acestea, o acceptau, surâsurile lor, ochii, feţele, totul arăta că o acceptau printre ei, fără condescendenţă, nici dispreţ, nici batjocură. Fi o simţi că unora le inspira frică, dar nu o frică terorizantă, ci mai degrabă una plină de respect, ca şi cum le-ar fi fost teamă să îi fie dezagreabili sau să o contrarieze.

Intervenţia excesivă a lui Dorso şi Jean dădu ocazia celor mai mulţi să se apropie.

— Vă pot întreba ce vârstă aveţi? întrebă cineva care nu ştia ce să facă cu limba.

— Am 22 de ani, spuse fi o fixându-l, perplexă că îi interesa vârsta ei. I se părea că e un cal de curse, observat şi preţăluit de jochei şi de proprietari.

Răspunsul ei nu era întru totul adevărat, fără a fi totuşi o minciună. În pofida bunăvoinţei cu care căuta să se conformeze datei tipărite în paşaport, nu se simţea de vârsta aceea şi de nicio altă vârstă, de fapt. Chamay se apropiase de Charles Folquet cu discreţia unui ministru, adică atrăgând în trecere zeci de priviri.

46

— Charles, nu înţeleg: Ambrose tot nu-i aici. Oh, bună ziua,

părinte! E prevăzută vreo căsătorie?

Cardinalul îşi strânse Biblia furios şi se abţinu să îl corecteze pe ministru. Nimeni nu mai avea educaţie religioasă. Că oamenii nu mai credeau în Dumnezeu, treacă-meargă, nu era treaba lui, nu se vor duce în Rai şi gata; dar lipsa de cultură a celor care erau destinaţi să o reprezinte şi să o promoveze i se părea insuportabilă. Un erete plana deasupra garden-party-ului, cardinalul se rugă să îi confunde pe invitaţi cu nişte catâri.

Chamay întoarse capul, intrigat de muzica ce se apropia. Era un sunet de cimpoaie. Mulţimea se dădu în lături ca să lase să treacă cortegiul de muzicieni; se desfăşurară în jurul mesei festinului. Diferitele focare de conversaţie se stinseră sub curgerea de muzică celtă.

Atenţia tuturor era concentrată asupra lui Charles Folquet. Ridică mâna. Muzicienii încetară cântecul. Cardinalul se apropie de masă şi îşi deschise Biblia. Charles Folquet apucă bucata de mătase albă care o acoperea, o trase şi răsturnă totul pe jos. Cupele de şampanie se sparseră ca nişte lămpi umplute de lumină lichidă şi gazoasă, mâncarea se împrăştie şi pată cu culorile ei maronii pantofii, tivurile rochiilor şi ale pantalonilor curioşilor celor mai apropiaţi de masă. Smulse cuvertura ca pe o capă de toreador care zbură şi se desfăcu pentru a cădea dinaintea asistenţei încremenite. Toţi descoperiră – iar unii fură obligaţi să se ridice în vârfurile picioarelor sau să îşi împingă vecinii – că bancherul nu fusese aşternut pe o masă, ci pe un mormânt de gresie neagră. Charles Folquet aşeză deasupra

un trandafir. Liniştea se aşternu pe buzele spectatorilor.

— Din ţărână ai fost făcut, în ţărână te vei întoarce… începu cardinalul.

Chamay se precipită asupra lui Charles Fol-quet, intrigat de ceea ce îşi imagina a fi un happe-ning. Nu avusese el ideea acestui lucru misterios care se înfăpruia chiar acum, dar încă mai putea lăsa impresia că fusese complice la el. Nimic nu era mai rău decât să rămâi codaş, el nu era din rasa spectatorilor, ce naiba, era ministru!

— Charles, ce înseamnă asta? Charles!

Tânărul plecă ochii spre centrul mormântului. Un nume se afla gravat pe piatră, fără date, nici epitaf. Ministrul îşi puse cupa de şampanie pe mormânt, îşi puse ochelarii, descifra numele şi păli de groază.

Charles Folquet o trase de mânecă pe fi o. Puse şi ea trandafirul alături de al lui. Se extirpară din mulţime. Cardinalul ridică tonul pentru a acoperi zgomotul pălăvrăgelilor comesenilor stupefiaţi, agăţaţi de caliciile lor de cristal, unii încă mestecând. Muzicanţii reîncepură să cânte.

G

— Harles Folquet o trase pe fi o afară din îmbulzeală. Cu câteva secunde înainte, fuseseră centrul de atenţie al mulţimii, dar deodată, ca şi cum ar fi căzut o cortină, atenţia generală se deplasase către incredibilul eveniment. Merseră de-a lungul conacului până la o pădurice de stejari răsfiraţi. Exclamaţiile participanţilor involuntari la ceremonia funebră se diminuară, apoi dispărură; nu supravieţuia decât murmurul vag al cimpoaielor, dus de vântul grăbit să scape de el.

— Era mormântul lui…

— Da, e mormântul lui Ambrose.

Un moment foarte important, nu se putu împiedica el să adauge pentru sine, va fi pe prima pagină a tuturor ziarelor. O idee strălucită. Ambrose îi expusese proiectul cu şase luni înainte, de îndată ce aflase că era bolnav. Emeraldia îl sunase în ajun pentru a-i anunţa moartea soţului ei. Venise de îndată, dar nu putuse vedea corpul care odihnea deja în mormânt. Prostrat printre zecile de lumânări semănate împrejurul sepulturii, îşi petrecuse noaptea veghindu-şi mentorul, plângând, golind sticle de vin şi fumând iarbă. La ivirea dimineţii, după câteva comprimate multicolore, se adunase şi se înhămase la

49

treabă. Recepţia fusese prevăzută cu săptămâni înainte, nu putuse să nu se gândească la faptul că Ambrose îşi ghicise cu precizie data morţii.

Pădurea apăra de privirile exterioare; cu toate acestea,

scheleticele raze ale soarelui de seară nu aveau de înfruntat creste stufoase de arbori. Se opriră într-o poieniţă creată de căderea unui stejar bolnav, la furtuna de luna trecută. Zeci de arbori mai mici fuseseră răsturnaţi; flori şi tu-leie noi creşteau pe câmpul liber. Se aşezară pe trunchiul uriaşului arbore culcat. Charles Folquet ezita. Căută inspiraţia în frunzele care atârnau deasupra capetelor lor şi al căror verde nervurat strălucea sub mantaua soarelui. Aştepta un semnal, cele trei lovituri care, ca la teatru, ar anunţa începerea reprezentaţiei. O picătură de apă se rostogoli pe curbura unei frunze mari şi se întinse câteva secunde pe vârful ei. Când căzu, Charles Folquet hotărî că era semnul pe care îl aşteptase.

— Aţi citit Odiseea?

Se ridică, se aşeză şi se ridică din nou, imediat, bătu pasul pe loc, nervos, cât să-şi pună în ordine gândurile, şi să decidă ce poză va adopta pentru acest moment istoric. Corpul lui refuza, în pofida lui însuşi, să adopte o ţinută superbă, la înălţimea celor ce le avea de spus. În cele din urmă, renunţă la orice idee de a egala splendoarea unui Napoleon pe vârful piramidei. îşi încrucişa mâinile la spate şi se ţinu drept ca pentru a recita o poezie.

Abercombrie îi povestise istoria grădinii lui Alkinous. Ar fi vrut să o degurgiteze, dar în cel mai bun caz o reproduse niţel deteriorată de digestia memoriei sale. Din ceea ce înţelesese el.

50

Ulise, după ce eşuase pe o insulă, fusese găsit de o tânără fată numită Nausicaa, şi ea îl condusese la tatăl său, Alkinous, în a cărui grădină fermecată „creştea pară nouă pe locul perei îmbătrânite, măr peste măr, ciorchin peste ciorchin şi smochină peste smochină”. Ulise descoperi în soi de Rai, contrarul Itacăi natale, loc al realităţii, pământ al discordiei şi al dezordinii. Grădina era un loc închis al belşugului, care nu cunoştea iarna, şi unde nimănui nu-i era frig sau foame. Alkinous prezida la banchetele şefilor; guvernarea lui cuminte se exercita în pace, în pofida micilor războaie şi certurilor zadarnice, şi fiecare era la locul lui şi îşi accepta soarta. Dar regele a sfârşit prin a muri, încheie Charles Folquet.

— Vorbiţi de Abercombrie.

— Da, vorbesc despre Ambrose. Şi de dumneavoastră; aţi naufragiat pe această insulă, din voinţa Atenei. Oarecum.

— Iar eu sunt Nausicaa, îşi zise el fără a se împiedica să surâdă, interior. Ambrose îi spusese povestea cu câteva luni înainte. O repetase cu fidelitate, de câte ori putuse, chiar dacă nu îi sesiza sensul deplin. Ştia că pentru Ambrose Grădina lui Alkinous era lumea artei, aprecia erudiţia metaforei, dar nu vedea interesul de a-i povesti aşa ceva lui fi o Regale. De altfel, ca să fie sincer, ar fi comparat lumea artei mai degrabă cu Itaca şi luptele ei neîncetate. I se părea pompos să scoţi la iveală chestii din astea antice, i se împurpuraseră obrajii când a zis „din voinţa Atenei". Va povesti totul în mod mult mai erudit în Memorii. Cu citate greceşti.

— Vă datorez explicaţii.

— Nu cred.

51

— Ambrose a vrut să vă pună la adăpost.

— E drăguţ, dar de ce să mă pună la adăpost?

— Dar… de tablourile dumneavoastră, de importanţa lor. Dorea să vă scutească de presiunea pe care o atrage notorietatea, ca să puteţi continua să pictaţi în deplină linişte.

Fi o surâse. Tânărul acesta era foarte amuzant, iar sinceritatea lui naivă – foarte înduioşătoare. Trebui să se concentreze şi să respire adânc pentru a nu izbucni în râs. El îşi asuma rolul cu graba debutantului care joacă într-o piesă importantă şi vrea să fie la înălţimea istoriei pe care o povesteşte. Charles Folquet semăna cu un militar tânăr lăsat în mijlocul junglei cu o misiune de îndeplinit, foarte hotărât să o urmeze până în cele mai mici detalii. Se împiedică în toate armele agăţate de uniformă, sacul stă să i se verse de lucrurile inutile de care credea că s-ar putea să aibă nevoie. Este pregătit, totul e planificat, dar nu îşi cunoaşte inamicul, pentru că superiorii nu i l-au descris mai înfricoşător şi mai inuman decât este cu-adevărat. Fi o ar fi preferat să i se adreseze ei fără toate aceste poveşti, în fond aveau aproape aceeaşi vârstă. Vorbea ca un bătrân majordom, era ridicol.

— Ambrose mi-a povestit întâlnirea dumneavoastră.

— A, da? Ce v-a spus?

Cum v-a găsit din întâmplare într-un parc. Acum doi ani. Ieşea puţin, pentru că Ambrose a fost dintotdeauna un sihastru, dar ziua aceea era atât de frumoasă, atât de ireală, încât se simţise obligat să intre în lumină. Se plimba cu umbrela pe aleile grădinii Luxemburgului, când a văzut o fată care picta „din pură plăcere", mi-a

52

spus, cum nu mai văzuse pe nimeni pictând. A observat-o amestecând forme şi culori cu o candoare incredibilă, ronţăind în tot acest timp prăjituri cu dulceaţă de trandafiri. Crea o operă fără să îşi dea seama. Sub masca unui paşnic pensionar, a întrebat-o dacă îi putea cumpăra pânza. Ea l-a refuzat. Nu îi oferise decât o sumă ridicolă, pentru că se temea că o conştiinţă a geniului îi va tăia aripile. Fata nu voise să vândă pânza, i s-ar fi părut că a agăţat un bătrân. Ambrose insistă cu gentileţe, îi spuse că nu voia să o aibă, ci să o aibă alături. Fata sfârşi prin a accepta surâzând acest straniu contract de închiriere. Mi-a vorbit mult de surâsul acela. De fiecare dată când avea să termine un tablou, îl va putea expune la el. Le va conserva ca într-un muzeu personal, şi, în ziua când va dori să le recupereze, nu va avea decât să le ceară. Timp de doi ani, şi-a respectat înţelegerea.

Charles Folquet era emoţionat de povestea pe care o restituia ca pe o evanghelie învăţată pe de rost cu devotament. Încurcată, Fi o răsuci o şuviţă roşcată între degete şi îl privi. Crezuse că se va trezi dintr-o clipă într-alta din acest vis straniu. Nu ea visa, ci acest dandy volubil. Începea să priceapă neînţelegerea. Povestea era drăguţă, dar lucrurile nu se petrecuseră aşa.

Ea avea optsprezece ani, părinţii nu îi mai trăiau de doisprezece, numele lui Mame fusese dus de flăcări cu nouă ani înainte. Curând, va trebui să se descurce singură, adică să îşi întrerupă studiile de drept înainte chiar de a le fi început.

53

pentru a-şi găsi de lucru. O bântuia blestemul familial al unei vieţi sărace. Spectrul viitorului propriu o chinuia îndeajuns pentru a-i

rafina căutarea unei soluţii care să îi dea mijloacele nu doar de a supravieţui, ci şi pe acelea de a trăi cum voia ea.

Ştia din propriul ei trecut că fiinţele omeneşti au lucruri pe care şi le reproşează. Există trei atitudini posibile în faţa descoperirii imoralităţii oamenilor: lamentaţia şi disperarea; cinismul şi mizantropia; în sfârşit, a ei, pragmatismul. De vreme ce şoarecii mănâncă brânza şi se tem de pisici, avea să îi ademenească.

Prima constatare: oamenii au lucruri de ascuns. Nu toţi, dar destui pentru ca să fie rentabil. Au amante şi amanţi, deturnează bani, vând informaţii… Pe scurt, în viaţa lor particulară şi profesională, oamenii mint, trişează şi fură. Să-i adăugăm pe listă pe cei care au secrete îngropate în trecut, un omor, o crimă oarecare, o participare la un chef deşănţat sau la un congres de acţionari.

A doua constatare: nu exista nicio modalitate de a şti toate astea. Mai ales pentru o fată care nu are talente deosebite la joaca de-a detectivii privaţi.

Urmarea a fost logică. Alcătui scrisori anonime cu ajutorul literelor decupate din ziar. Ideea de geniu a fost să le trimită la întâmplare, unor persoane despre care nu ştia nimic. Ţintise destul de sus, privilegiind avocaţii, oamenii de afaceri, în sfârşit pe cei care sunt amestecaţi în jocurile puterii şi ale banilor, şi care au mai multe şanse de a fi canalii sau, ca să fim mai îngăduitori, care sunt mai expuşi riscurilor de a sucomba

tentaţiilor. îşi alegea donatorii cu ocazia plimbărilor prin cartierele elegante, nota nume şi adrese pe bilete de metrou pe care le distrugea ulterior. Textul scrisorilor se rezuma la o elipsă misterioasă de genul „Ştim ce aţi făcut. Aveţi o săptămână ca să plătiţi”. Suma cerută nu era foarte ridicată, dar destul ca şantajul să fie luat în serios. Era ca un impozit pe care îl lua de la fiii de căţele. Taxa pe minciună.

Ambalaţi într-un sac de hârtie de împachetat, banii trebuiau depuşi într-un colţ al falezei de la Buttes-Chaumont, lângă cascadă. Fi o ştia că nu era prudent să indice mereu acelaşi loc, dar era prea leneşă ca să îşi schimbe teritoriul de vânătoare.

A trebuit să aştepte opt săptămâni şi opt scrisori anonime pentru ca un peşte să i se prindă în plasă. Remarcă după câteva luni că era un ritm bun: un pic mai mult de o scrisoare din zece ajungea să rodească. Probabilitatea de a câştiga era mai mare decât la loto, iar câştigurile neregulate îi ajungeau ca să trăiască.

Când Charles Folquet venise să o caute în apartamentul ei de pe strada Baxt în acea sâmbătă de decembrie, munca ei de şantajistă dura de patru ani şi nu se sătura privind oamenii care îşi depuneau săculeţul brun ca pe o ofrandă către Zeul Tăcerii. Se amuza să îi găsească angoasaţi, dar şi înduioşători. Nu avea habar despre crimele care îi aduceau acolo pe aceşti oameni ce semănau atât de puţin cu nişte criminali, bărbaţii aceştia îmbrăcaţi în costume frumoase, camuflaţi în impermeabile Burberry's. Aproape de fiecare dată, tactica lor pentru a depune săculeţul de hârtie era aceeaşi: se prefăceau că îşi

55

Înnoadă şireturile. Fi o constată la a treia plată că victimele sale erau întotdeauna bărbaţi.

Spre a preveni riscul unei ambuscade, Fi o sosea cu mult înainte şi aştepta câteva ore după depunerea banilor. Pentru a nu atrage atenţia, încremenită în postura vulturului de pradă, îşi planta un şevalet pe una dintre micile terase de deasupra parcului, în faţa falezei, la distanţă de o sută de metri, şi ore întregi cât dura pânda picta un tablou al cărui subiect era personajul depărtat care îşi depunea obolul. Când clepsidra imaginară se golea, îşi lua pensulele şi mergea să le limpezească în balta mică unde cădea cascada şi „din întâmplare" descoperea sacul mic de hârtie maro. Nu se ascundea, privea în jur ca şi cum ar fi căutat proprietarul, întreba un trecător sau doi dacă nu pierduseră nimic. Apoi se întorcea liniştită acasă cu salariul.

Pictura era pretextul ocupaţiei sale criminale. Ceea ce nu era decât o acoperire a sfârşit prin a deveni o mică pasiune pe care o regăsea cu o plăcere crescândă. La un moment dat, se întrebă dacă nu organizase această hoţie subtilă pentru a-şi oferi o scuză ca să practice o artă. Lui fi o îi plăcuse să picteze şi să deseneze pe când era copil, cu ceva talent, îşi amintea. Adora muzeele şi consumase numeroase

duminici pierzându-se în ele. De câteva luni, picta în afara activităţii sale criminale şi câştiga în siguranţă. îi făcuse mai multe portrete lui Pelam şi se gândea să o convingă pe Zora să-i fie model.

H întâlnise pe Ambrose Abercombrie în cursul primului an al stratagemei. Nu îşi mai amintea cum dăduse peste numele lui; pe uşa unei case înstărite sau într-o revistă, poate; îl reţinuse

56

pentru că se spunea că era celebru: nu căutase să afle mai multe despre el. În vremea aceea, luase hotărârea de a deveni judecător pentru minori şi îşi dedica toată energia studiilor.

În mintea lui fi o, Ambrose Abercombrie.nu era decât o siluetă cu o umbrelă, imagine peste care patru ani trecuseră şi o patinaseră. îşi amintea de el, pentru că fusese singura dată când capcana ei eşuase. Procedase cu toate acestea ca de obicei.

Era o dimineaţă însorită de început de primăvară, la Buttes-Chaumont începea să fie plin de plimbăreţi, de copii şi de sportivi. Picta de câteva zeci de minute, nerăbdătoare ca albina să îşi depună mierea. Desenase deja o mare parte a tabloului, contururile falezei şi orizontul cerului, când văzu cu surprindere o femeie bătrână depunând săculeţul lângă faleză. Timp de câteva secunde cât a durat operaţiunea, încercase să îi vadă faţa, contururile ei imprecise. Fi o fusese atât de mirată de această prezenţă feminină încât nu începuse, potrivit vechiului ei obicei, să îşi deseneze formele. Rămăsese cu pensula în aer. Femeia plecase.

Fi o simţi că cineva o observa din spate. Sigură de rolul ei de pictor amator, dar, cu toate acestea, cuprinsă de un destabilizant sentiment de vinovăţie, muşcă dintr-un biscuit de cafea înainte de a arunca o privire lungă îndărăt. Nu era decât un bătrân. Era un pic adus de spate, îmbrăcat într-un pantalon negru, cu o cămaşă ha-waiană şi cu pălărie panameză. Purta ochelari

57

de soare foarte mari, care ascundeau o parte din faţa-i ridată, şi se adăpostea sub o umbrelă japoneză albă, decorată cu flori de cireş. Şi sură-dea. Surâdea cu tandră înţelegere. Fi o ghici că era una dintre

victimele şantajului său, dar fu tulburată, pentru că el avea atitudinea leoaicei care îşi priveşte puiul venind în gură cu prima pradă.

— Nu-i foarte scump pentru un secret, spusese bărbatul.

Vorbise cu voce dulce. Părea să regrete slăbiciunea financiară a şantajului.

— Nu am nevoie de mai mult pentru a trăi, răspunse fi o. I se învârtea capul.

Nu îşi mai vorbiră o vreme. Bătrânul o privise pictând. Fi o încetă repede, jenată de privirea lui. Se aşezase pe un scăunel în culorile curcubeului. Luă un biscuit din pachetul deschis lângă şevalet. Trecură pe lângă ei copii împingând o minge pe gazon.

— Ştiţi cine sunt?

— Cineva care are ceva să îşi reproşeze şi suficienţi bani pentru a plăti, zise ea pe un ton de sfidare un pic obosit. Sângele îi bătea cu putere în tâmple, gura i se uscase.

— Nu sunt aşa de sigur că am ceva să îmi reproşez. Dar, îndoindu-mă, prefer să plătesc. Şi nu cred că ştiţi nici dumneavoastră mai mult ca mine.

— Atunci de ce plătiţi?

— Ei bine, dacă secretul meu este că nu am un secret, nu aş vrea să îl daţi în vileag. Ar fi teribil. Să zici că nu există mister, e mai rău decât să dezvălui cele mai arzătoare enigme. Şi apoi, frumuseţea ideii dumneavoastră merită un

salariu. Nu sunt cel dintâi, nu-i aşa? E o capcană cu adevărat strălucită. O operă de artă, oarecum. Aşa că, iată, plătesc pentru spectacolul în care, în pofida voinţei mele, joc astăzi. Vreau să fac ceva pentru a-mi răscumpăra greşeala necunoscută. Se întâmplă să comiţi crime fără să ştii.

Tuşise atunci uşor. Fără a înceta să îi surâdă, îi spusese că era bolnav şi că va muri, nu avea de-a face cu tuşea asta, nu se moare de boală: se moare pentru că minciunile sfârşesc întotdeauna prin a fi descoperite. Adăugase că îi plăcea tabloul ei, o întrebă despre ambiţiile ei artistice şi fu amuzat să descopere că nu avea niciuna. Nu

ameninţase să o denunţe la poliţie, dar fi o ştia că avea această posibilitate în mână, aşa că acceptă să îi dea tablourile pe care le va picta de-atunci înainte. îi propuse o sumă de bani simbolică pentru fiecare tablou. Acceptă fără să discute, fără să caute să negocieze; îi promise şi cele câteva tablouri deja pictate. Un camion venise să le ia de la ea a doua zi. De atunci, după fiecare operaţiune, îşi abandona tabloul pe şevalet; îşi imagina că venea cineva să îl ia. A doua zi, primea prin poştă un plic cu câteva bancnote. îşi punea banii în contul de economii.

— De ce a zis bătrâna că-şi închipuia că sunt bărbat?

Charles Folquet aşteptase ca fata să reacţioneze. Nu mai ştia ce să spună. Avea în minte ziua când Ambrose îi vorbise de ea prima oară. Era la Museum of Modern Art, dinaintea tabloului lui Roy Lichtenstein, Drawing Girl. Revedea foarte

bine scena. Părăsiseră muzeul newyorkez şi se întorseseră în Franţa. Ambrose îi dezvăluise tablourile lui minunate şi îi dăduse instrucţiunile de înger păzitor. A se găsi faţă în faţă cu autorul acelor opere îi dădea o impresie stranie, ca naşterea unei fantome. Ea n-avea idee de ce i se întâmpla. De norocul ei: nu va trebui să dea raite prin galerii ca să îşi vândă arta. Se ivea de nicăieri şi toate uşile îi erau deschise. Era gelos pe ea, dar fără ură, era gelos cu admiraţie. Ea nu voia nimic şi i se oferea totul. Nu va avea nevoie nici să se bată, nici să linguşească, pentru a-şi cuceri locul în lumea artei.

— Emeraldia… S-a temut totdeauna că Ambrose va avea o relaţie cu un bărbat. Credea că vă ţinea ascunsă din cauza asta. Dar nu, nu era aşa. Revelarea existenţei dumneavoastră trebuia să se facă la moartea lui Ambrose: sunteţi testamentul şi legatul său.

— Nu înţeleg. Vreţi să faceţi o expoziţie?

— Mai ales asta nu: tablourile dumneavoastră vor fi prea dorite pentru a fi arătate.

Frunzişul se agită, zbură o pasăre, auziră pe cineva înjurând şi smulgând o creangă. În sfârşit, un bărbat apăru în luminişul mic unde stăteau. Se precipită spre Charles Folquet, entuziasmat de ceremonie şi

de venirea micuţei roşcate geniale. Luă mâinile lui fi o care se feri din calea respiraţiei lui încărcate de alcool. Jenată de efluviile şi de exaltarea bărbatului, nu înţelese tot ce povestea, doar că îi văzuse tablourile cu ocazia unei expoziţii de la Milano şi, zise el fără a fi mai exact, nu mai văzuse aşa ceva. Nivelul de alcool din sânge începea să îi scadă, aşa că îi părăsi după o reverenţă şi alergă prin pădure pentru a se alătura sărbătorii sau funeraliilor, nu mai ştia bine. Majoritatea invitaţilor plecaseră deja, unii – ofensaţi, alţii trişti pentru pierderea unui prieten, mulţi, în sfârşit, grăbiţi să povestească evenimentul.

— A fost o expoziţie la Milano? întrebă fi o îndată ce excitatul dispăru.

— Nu, nu a fost nicio expoziţie la Milano. Dar ceea ce contează este că el a văzut-o. Şi mai ales că vorbeşte despre ea.

Fi o nu ştia dacă trebuie să zâmbească. Această situaţie era inedită, totul era atât de nou, nu avea instrucţiuni de utilizare pentru ceea ce i se întâmpla. Asista de aproape trei ore la ceva ridicol, comic, absurd, şi totuşi se simţea în pericol. Soarele asfinţise, dar ea nu îşi dăduse seama de asta.

60

miezul nopţii, maşina se opri înaintea imobilului de pe strada Baxt. Charles Folquet, mereu atent, deschise portiera pentru fi o. Frigul o trezi. Refuză eşarfa de caşmir pe care i-o oferea tânărul. O însoţi până la uşa de intrare şi zăbovi acolo, ca şi cum ar fi aşteptat ceva, poate ca Şi o să îi dea voie să plece.

— Mulţumesc, zise fi o.

Bâlbâi câteva vorbe sincere şi stângace despre plăcerea de a o fi cunoscut. Fi o era dezolată că un tânăr aşa de frumos se umilea astfel dinaintea ei. Nu era obişnuită cu o asemenea situaţie.

Se gândi din nou la evenimentele serii. Îi veni să zâmbească. Toţi oamenii aceia atât de serioşi. Toate cuvintele acelea atât de pompoase. Mortul atât de prezent. După povestirea fantezistă a întâlnirii sale cu Abercombrie, Charles Folquet o sustrăsese pinguinilor excitaţi de la garden-party; cinaseră cu servitorii în bucătăria conacului. A fost o pauză răcoritoare în timpul căreia au vorbit despre lucruri uşoare,

despre preţul roşiilor şi ultimele filme anunţate.

Fi o împinse uşa de la intrare şi urcă cele trei etaje până la apartamentul ei. O femeie înaltă, de vreo treizeci de ani, îmbrăcată în negru, o

63

aştepta dinaintea uşii, aşezată într-un fotoliu de catifea verde, cu o ţigară în mână. La picioare, avea zeci de chiştoace strivite ca nişte insecte. Părul lung şi negru, ascuns în parte sub pălărie, scânteia în penumbră.

— Ai văzut cât e ceasul? Trebuie să-ţi amintesc iar că mergem mâine la Târgul de Crăciun?

Fi o surâse şi ceva din oboseală îi dispăru. Cel puţin un lucru nu se schimbase: Zora.

Fi o locuia într-un cartier aparte, pentru că avea clădiri cum nu existau prin alte părţi, dar care, de fapt, ar fi putut să existe oriunde. Imobilul ei ar fi putut fi pictat în roz, împodobit cu garguie ameninţătoare şi cu frize, dar în pofida potenţialului său comic arhitectural, trebuise să se mulţumească cu banalul pietrei şlefuite şi bej. Nu avea maiestuozitatea operelor marelui Wren, pentru că în caietul de sarcini nu se prevedea decât un imobil banal. Ca o mică revanşă, arhitectul frustrat şi îndrăgostit de maestrul englez gravase deasupra uşii de la intrare epitaful scris pe piatra tombală a lui Wren în cripta de la Saint Paul: …lector, sitnonumentumrequiris, circumspice. „Cititorule, dacă doreşti un monument, priveşte în jurul tău”.

Printre milioanele de apartamente ale oraşului, cheia lui fi o nu deschidea decât unul, şi datora unui noroc inexplicabil faptul că acesta era chiar al ei. Locuia pe strada Baxt, între strada Piat şi strada Jouye-Rouve, în ultimul arondisment al Parisului. Era o stradelă înfundată, perpendiculară pe strada Belleville. Imobilul lui fi o s-o

64

afla în fund, ascuns în întunericul a două lampadare cu becurile arse.

Alte clădiri stăteau lipite în poziţie de drepţi la marginea străzii,

de fapt o făceau cu atât de puţină convingere, că ar fi putut la fel de bine să fie nişte ceainice. Cartierul era liniştit; autorităţile deciseseră că în vederea preţurilor pe metru pătrat, nu vor fi mai mult de patruzeci de accidente de circulaţie, şaptezeci şi nouă de agresiuni şi patruzeci şi una de crize cardiace în fiecare an. Locuitorii erau buni cetăţeni, aşa că se supuneau statisticilor. Toamna, arţarii îşi vedeau frumoasele frunze îngălbenind, înroşindu-se şi căzând. Era foarte drăguţ, ai fi vrut să îi feliciţi, dar în fond Natura îi plătea pentru asta. Frunzele erau apoi strivite de încălţămintea trecătorilor, măturate în canale, duse de valuri, şi încet-încet se dezagregau.

Fi o nu îi cunoştea cu adevărat pe locuitorii cartierului ei. Trebuie că aici locuiau catolici practicanţi şi brutari astmatici, avocaţi de afaceri arah-nofobi şi hoţi cu ochi albaştri, ucigaşi spâni şi poştaşi bărboşi, tinichigii blonzi, profesori bruneţi cu ochii verzi, comercianţi fotbalişti şi sticleţi insomniaci amatori de fulgi de porumb biologic, amestecaţi cu stafide uscate din Corint. Nu avea dovezi, nici nu le căuta, dar fi o s-o gândea că tot cartierul ei adăpostea asemenea oameni de soi diferit, şi încă şi mai şi.

Când fi o sosise la Paris ca să-şi înceapă studiile de drept, căutase un apartament timp de câteva luni, cu disperare. Dar fără salariu, fără ajutor din partea părinţilor, nu avea profilul necesar pentru a seduce proprietarii şi agenţii imobiliari. Unii organizau vizite colective pentru

I fi

Juiiili-W.L»

aspiranţii locatari şi, dintre cele douăzeci sau treizeci de persoane prezente, o alegeau pe aceea cu dosarul cel mai bun, adică având o situaţie stabilă şi chiar prosperă – cu părinţi suferind de acelaşi noroc. Societatea e destul de bine alcătuită pentru oamenii care au deja totul. Fi o s-o lăsase pradă speranţei că Dumnezeu există, pentru ca agenţii imobiliari să ardă în iad în vecii vecilor, sau cel puţin să aibă parte de o unghie încarnată.

Găsise un anunţ care nu cerea nici dosar, nici referinţe. Se

prezentase pe strada Baxt. Zora o primise la intrarea imobilului. Fi o nu era genul care să se lase impresionată de oricine, şi asta nu din pricina vreunui sentiment de superioritate, sau din exces de încredere, ci pentru că era doar o fată simplă care lua lucrurile ca atare. Dar, descoperind-o pe proprietară, se gândi că Zora Marprelate trebuia să se numere printre acele femei care impresionează lumea: mare şi frumoasă, îmbrăcată în negru, cu o nelipsită expresie de exasperare pe chip. Purta în toate ocaziile mănuşi de catifea neagră foarte fine, pentru că, i-a explicat, „Oriunde şi oricând poate fi comisă o crimă", şi nu voia să lase amprente digitale care ar fi putut-o incrimina. Amuzată, Fi o îi surâse şi o fixă cu privirea lipsită de speranţă. Zora deschise o uşă de la parter şi o invită pe fi o să intre într-un dulap de mături doldora de produse pentru curăţenie. Zora apăsă pe întrerupător, un bec de mai puţin de 10 waţi se aprinse, închise uşa. Cele două femei se găseau nas în nas, atât de aproape, că fi o putea simţi căldura vârfului incandescent al ţigării Zorei. Răspunse la întrebările tinerei proprietare.

66

— Deci, draga mea, dacă înţeleg bine, nu ai nici fişe de salariat, nici cauţiune parentală?

— Nu.

— Ei bine, mi se pare perfect. Dacă ai şti prin câte umilinţe sunt gata să treacă oamenii cu surâsul pe buze ca să-şi atingă scopurile… Tu nu pari genul ăsta. E bine. Sper totuşi că nu eşti la fundul sacului, pentru că n-am să îngădui nicio întârziere în plata chiriei. Vorbeşte-mi despre tine, spune-mi secrete… Ador secretele.

— Nu ştiu ce să zic. îmi place zăpada.

— Formidabil. Asta chiar că e o chestie picantă. De ce îţi place zăpada? îţi place să te fuţi în ea ca un animal?

— Îmi plac urmele pe care le fac fulgii în zăpadă.

Zora îi ceruse lui fi o să o urmeze. Urcaseră pe acoperiş. De la înălţimea imobilului înfipt în fundătura străzii, înconjurat de clădiri mai mari, nu se vedea nimic, de-abia se zărea vârful Turnului Eiffel. La mijlocul acoperişului, un cearşaf acoperea o formă răsucită. Zora îi

ceru lui fi o să închidă ochii. Fi o auzi foşnetul cearşafului aruncat pe jos, urmat de un clinchet repetitiv. Asta se întâmpla în luna august, căldura amestecată cu poluarea făcuse atmosfera sufocantă. Fi o simţi atingeri uşoare pe mâini şi pe faţă, căderi uşoare în păr. Deschise ochii: Zora trona cu mândrie sprijinită cu cotul de un tun de zăpadă care scuipa noian de fulgi. Majoritatea se topeau, dar încet-încet un strat fin, alb, acoperi solul şi pe cele două tinere.

Fi o s-o mutase în aceeaşi zi. Erau patru apartamente la fiecare dintre cele şase etaje. Primul lucru care te uimea la intrarea în hol era numele

67

Zorei Marp reiate scris pe douăzeci şi trei dintre cele douăzeci şi patru de cutii de scrisori. Nu se înţelesese niciodată cu vecinii, aşa că le cumpărase apartamentele pe măsură ce se mutaseră de-acolo. Lăsase unul liber pentru unicul vecin pe care se simţea în stare să îl suporte. A trăi într-un imobil cu copii care aleargă peste tot, cu ranchiune şi fricţiuni între vecinii de palier, cu insomniaci bricolând la ora trei noaptea, cu strigătele şi gâlgâielile vieţii sexuale, cu certuri, nu, mulţumesc, aşa ceva nu era pe gustul ei! Fiecare dintre cele douăzeci şi trei de apartamente ale sale erau mobilate la fel: găseai aceeaşi canapea, acelaşi frigider, aceleaşi afişe şi dulapuri, iar în respectivele dulapuri, aceleaşi haine. Zora decisese o dată pentru totdeauna că nu se va supune tracasărilor vieţii cotidiene, în consecinţă nu-şi plătea facturile de electricitate, de încălzire, de telefon… Din simplă rea-voinţă, calitate care o caracteriza perfect. Nu era deci lucru rar să se taie curentul într-unul dintre apartamente. Era de-ajuns atunci să se ducă în cel de vizavi, sau la un alt etaj. Sfârşea prin a achita facturile, dar nu plătea, îi explicase lui fi o, decât atunci când era convinsă că creditorii îşi doreau cu ardoare banii. Trebuiau să o dovedească cu scrisori recomandate, ameninţări cu portăreii şi telefoane repetate. Zora detesta formalităţile.

Deveniseră tot mai apropiate, caracterele lor se potriveau, şi într-o zi fiecare dintre ele îşi asumă responsabilitatea şi privilegiul de a fi cea mai bună prietenă a celeilalte. Înainte de Zora, Fi o avusese

prieteni, pentru că toată lumea are prieteni. Avusese şi un prăjitor de pâine; nu toată lumea are un prăjitor de pâine. Mergeau împreună

68

la cinema, luau ceaiul în saloane care miroseau a scorţişoară, beau bere în baruri parfumate cu tutun. Fi o nu era sigură că cele şi cei pe care îi numea, cu o licenţă poetică, prieteni, erau mereu aceiaşi. Observa că Melanie se transforma în Valerie, că Suzanne devenea, de la o zi la alta, Aurelie. Dar nu le purta pică pentru această inconstanţă a identităţilor. Îi plăcea să iasă cu prietenii, era singurul moment în care se simţea cu adevărat singură. Lăsa să plutească cuvinte şi fraze pe spuma conversaţiei. În grupurile de prieteni, fiecare are rolul său. Ea era praful de scărpinat, remarcile ei intensificau, fără alte consecinţe, aroma fadă a serilor. Fi o sfârşise prin a înţelege că avea prieteni în primul rând pentru a şti că există. Auzea sunând telefonul, ridica şi spunea: „Alo, da?". Şi cineva striga uşurat: „Ah, Fi o, eşti acolo!" Atunci Fi o ştia că era acolo. Dar cu Zora era cu totul altceva.

De la prima lor întâlnire, amicii ei, prin comparaţie, pierduseră din amicalitate, pentru a nu mai fi decât nişte cunoştinţe. Încetase să îi mai frecventeze, aşa cum încetezi să mai fumezi ţigări fără nicotină.

Există oameni care au picioarele mari, alţii au pistrui, cât despre Zora, ea avea cea mai incredibilă capacitate de a detesta. Fi o, fără a se osteni, ar fi putut să dispreţuiască, să judece pe toată lumea, pentru că lumea ce i se oferea nu era chiar drăguţă, fiinţele omeneşti nu erau chiar binevoitoare, dar surâsul ei delicat nu o lăsa pradă propriilor gânduri, mai ales când era vorba de adevăruri. Hotărâse să nu îşi condamne viaţa la a-i condamna pe alţii.

Trebuie spus că Zora făcea aceasta din plin.

69

1

— Vezi tu, draga mea… acum două mii de ani, pentru ca să fie cineva tolerant, era de-ajuns să fie împotriva masacrării sistematice a hoţilor şi a criminalilor. Majoritatea găsea normale şi pedeapsa cu moartea, şi aservirea femeilor, sclavia, legea făcută de preoţi şi de şeful războinic local. Dacă unul sugera să fie executaţi hoţii fără a fi torturaţi

în prealabil, trecea drept un spirit tolerant sau, pentru păstrătorii ordinii, drept un nebun utopist care ar putea duce societatea la pierzanie, cu ideile lui progresiste. Astăzi, când toleranţa este o virtute cântată de te miri ce cur pictat, e tot mai dificil să fii în avangardă, nu mai e posibil să te distingi de masa morală. Toleranţii nu mai miros a sulf, nu mai sunt criticaţi, nici ridicaţi în slăvi. Toleranţa era un soi de aristocraţie a spiritelor celor mai avansate. Dar pentru că acum a devenit populară, aceşti aristocraţi, ca să nu îşi piardă poziţia, împing toleranţa la cote inimaginabile cu un secol înainte. Ei caută alte limite, în sex, în artă, în drog, merg acolo unde ar putea fi singuri, departe de aceşti oameni de bine ce impun o limită pe care ei trebuie să o depăşească. Au nevoie de morala majoritară pentru a i se opune, pentru a striga „opriţi cenzura!”, şi a se reclama de la aceia care pe vremuri şi-au riscat vieţile luptând împotriva ei. Dar ei nu riscă nimic, doar să câştige mai mulţi bani şi mai multă faimă.

Dacă Zora detesta ceva mai mult decât intoleranţa, acest lucru era chiar toleranţa. Fi o învăţase să nu ia în serios tot ceea ce îi spunea prietena ei. Cu excepţia lui fi o, Zora nu avea prieteni. Din două motive: mai întâi, pentru că detesta pe toată lumea, şi în al doilea rând, pentru că prea

mulţi voiau s-o iubească. Era bogată, frumoasă ca Domnişoara de Rohan a lui Stevens, şi cu o fire plăcută care, din modestie şi din pudoare, se ascundea îndărătul celei mai aspre răutăţi.

Fi o avea o teorie despre Zora. Sfârşise prin a ajunge la concluzia că prietena ei purta în ea ura tuturor nenorociţilor. Tone de maici Tereze şi de organizaţii se fac purtătoare de cuvânt ale săracilor pentru bani, dragoste, prietenie, educaţie… Se vorbeşte despre dulcea şi înduioşătoarea durere a nenorociţilor, dar cine face publicitate pentru ura lor? Zora era singura care îndrăznea să urască aşa, fără pretextul unei religii sau al unei cauze politice. Apăra ura pentru toţi cei care nu aveau puterea de a o striga. Vorbea în numele acrelii, al tristeţilor tăcute şi al umilinţelor. Vorbea pentru toţi proştii care detestă lucrurile pe care ar vrea să le iubească, dar le urăsc pentru că

le sunt inaccesibile. Ura e un mod de a se consola pentru lucrurile pe care nu le vom avea niciodată. Zora nu ura pentru ea, ci pentru ceilalţi, ura oarecum din altruism.

Timp de nouă ani, fusese manechin pentru celebra agenţie Licetheli. Pe podiumuri şi în reviste, acceptase banii care i se dădeau pentru a fi frumoasă. Nu era o meserie prea obositoare, nu era obligată să fie frumoasă tot timpul. Ştia că publicul ascundea, îndărătul dorinţei pentru acele produse, dorinţa nebună de a o poseda pe ea. Femeile nu voiau să poarte hainele de sperietori ale marilor creatori, nu, era prea ridicol! Voiau să o îmbrace pe ea, să o golească de intestine, de organele interne, să o cureţe complet pentru a intra în pielea ei ca într-un combinezon. Atunci, desigur, cumpărau creaţiile acelea care

nu erau decât pielea uscată a şarpelui după năpârlire, dar în portofelele lor erau cuţite tăioase de măcelar. Într-o bună zi, Zora decisese că nu mai voia să semene femeii perfecte retuşate la computer pe seama căreia fantasmau bărbaţi şi femei. Demisionase din propria-i frumuseţe. Cu zgomot, pusese capăt contractelor şi se lăsase pradă excitantei descoperiri a darului său pentru scandaluri. Celor care i-au reproşat că scuipă mâna care o îmbogăţise, le răspunse că scuipatul ei nu era decât un preludiu al valului de vomă care îi urca în gât şi cu care spera să acopere toată profesia asta.

De atunci, Zora devenise cea mai perfectă întrupare a spiritului de contradicţie. Milita pentru vânătoare, coridă, teste nucleare, pedepse corporale; fuma tot ce era de fumat, ţigări, ţigarete, iarbă; se înverşuna împotriva democraţiei, a anarhiei, a aristocraţiei, a monarhiei şi a dictaturii. Pentru a câştiga timp, să zicem că se înverşuna împotriva tuturor şi a toate. îi plăcea ceaiul şi pâinea prăjită cu unt sărat şi cu marmeladă de portocale, ceea ce îi era de ajuns pentru a se afirma pe culmile artei de a trăi.

Zora detesta de minune, cu talent, farmec şi eleganţă, ca şi cum acest har îi fusese oferit de zei. Această capacitate era extraordinară, ca precogniţia: chiar dacă Zora nu cunoştea o persoană, mai înainte de a o întâlni şi de a o auzi vorbind, o detesta. Această previziune era

mândria ei. Ştia să distingă în fiecare ceea ce era de detestat, ştia să dezlege cu delicateţe firele de aur care legau buzunarele de puroi îngropate în inimile majorităţii, ipocrizia şi minciuna. Fiecare din urile ei era garnisită ca un diamant, îi

72

1

ridica fiecăruia un panteon de murdării, toată lumea avea dreptul la o statuie demnă de un Donatello, cioplită din excremente şi putreziciuni. Zora era o supradotată a urii, un geniu al detestării, un Einstein al execrării, un Mozart al dispreţului.

De când o cunoştea pe Zora, Fi o s-o considera aproape normală. Se crezuse cinică, asocială, acerbă, dar, pe lângă prietena ei, nu era decât o fragedă floare de câmp.

Descoperiseră că prietenia avea puterea de a da o realitate fizică la ceea ce spuneau: cuvintele lor se imprimau în cei câţiva centimetri de aer care le înconjurau, câştigaseră un soi de putere magică. Umorul lor distanţat le pusese la adăpost de o relaţie care ar fi putut uşor deveni fuzională.

Zora nu trăia decât noaptea, ca şi cum ar fi fost un vis al lui fi o. De când părăsise profesia de manechin, îşi consacra timpul şi averea unor cruciade împotriva lucrurilor care o enervau. Adică – aproape totul. Astfel, dacă nu suporta maşinile, nu îi iubea nici pe ecologişti, şi deci pusese la punct o bicicletă poluantă. Era o simplă bicicletă olandeză neagră, cu cadrul înalt, pe care grefase un mic motor diesel, motor care nu mişca roţile, singura sa funcţie fiind de a produce un fum gros şi greţos. Conserva într-un dosar tăieturi din ziare care vorbeau despre isprăvile ei, precum instalarea de distribuitoare de prezervative în mai multe clădiri şi biserici ale Vaticanului. Ar fi greşit să se creadă că aparţinea vreunei tabere, de pildă împotriva Bisericii (îi ura pe atei şi pe credincioşi cu aceeaşi putere): nimic nu o enerva mai mult decât cei care îi

73

l aplaudau acţiunile, şi, în general, aceştia deveneau următoarele ei victime.

Zora nu era de partea nimănui, era împotriva lumii întregi, cu o inalterabilă grijă pentru imparţialitate. La începutul toamnei, după ce văzuse un reportaj despre papa hippie al LSD-ului, Timothy Leary, care ceruse să i se congeleze capul la moarte, şi diseminase fiole cu sângele lui în cele patru colţuri ale lumii în speranţa de a fi resuscitat cândva, sau clonat, Zora fusese cuprinsă de o furie rece, covârşită de o asemenea prostie megalomană. Ca un general pregătind o operaţiune militară de mare anvergură, afişase o hartă pe care plantase steguleţe indicând locurile unde fusese depozitat sângele lui Timothy Leary. Pusese la cale adevărate acţiuni de gherilă. În luna octombrie, sabotă circuitul de răcire de la Techgen în Boston; în noiembrie, fură picăturile de sânge depuse la Genolife, în Elveţia. Estima că operaţiunea Leary i-ar mai da de furcă încă vreo două sezoane. Zora prevedea să încheie apoteotic cu răpirea capului congelat al bătrânului hippiot, conservat într-o cuvă criogenică a Institutului Turtle din Los Angeles. Nu hotărâse dacă îl va da de mâncare porcilor, sau dacă îl va înmormânta într-o groapă de gunoi.

Operaţiunile speciale ale Zorei nu îi luau decât o parte din timp. îşi povestea isprăvile lui fi o, care îi sugera şi ea alte obiective.

Nopţile lor de prietenie erau mai calme.

Se uitau la Superbaloon, un serial cu justiţiari excentrici care parcurgeau lumea cu ajutorul unui montgolfier ultraperfecţionat, pentru a lupta împotriva crimei.

74

Organizau serate la care beau alcooluri de toate culorile şi fumau ţigări de toate dimensiunile, mâncau McFlurry-uri cu M&M's şi mâncare de fast-food şi se uitau la filmele lui Busby Berke-ley şi Baz Luhrman. Aceste serate erau desemnate cu apelativul, marcă înregistrată, de Serate Toxice.

Ca un omagiu la adresa lui Sherlock Holmes, trăgeau cu pistolul în zidurile apartamentelor Zorei. Adevărata raţiune a acestei practici se datora zilei în care Zora dăduse cu capul de peretele băii din apartamentul 18. Insultase peretele, îi dăduse lovituri de pumn şi de picioare şi trăsese-n el cu un cartuş. Se simţise mult mai bine. De

atunci, dezvoltase o filosofie care se potrivea caracterului ei: de fiecare dată când un obiect o maltrata sau era nerespectuos, se apăra. Astfel, făcuse bucăţi prăjitorul de pâine dând în el cu bâta de baseball, pentru că îi carbonizase o felie. Temperamentul Zorei nu se acomoda mai uşor cu lucrurile neînsufleţite decât cu fiinţele vii: i se întâmpla să se supere pe uşă sau pe pat. Săptămâna trecută îşi ucisese frigiderul cu cinsprezece gloanţe de Magnum 357.

Cele două prietene împărtăşeau aceeaşi pasiune pentru clătitele cu cremă de castane şi cu frişca de la Misha Shima. În ciuda nivelului de zahăr şi de grăsime criminal, mesele şi gustările luate la creperie nu erau numărate printre Seratele Toxice. Creperia lui Misha se afla la stânga imobilului Zorei şi al lui fi o, aproape la colţul străzii Belleville. Misha era femeia cea mai adorabilă din lume şi, în ciuda acestui fapt, Zora avea pentru ea cel mai mare respect. Fi o nu o mai văzuse niciodată pe Zora impresionată de

În (

cineva, dar în prezenţa Mishei, prietena ei călca pe ouă. Creperia devenise cantina lor din cauza proximităţii geografice şi umorale. În fiecare seară, soţul Mishei, Georges, se urca pe mica estradă şi cânta cântece de dragoste asiatice, cu cea mai mare pasiune şi cu cea mai incredibilă lipsă de talent. Era atât de prost că nimic nu putea fi mai înduioşător. Desigur că asta nu atrăgea clienţii, aşa că în septembrie trecut Misha le anunţase pe clientele ei preferate că îşi degustau ultima lor clătită.

— Ce tot vorbeşti? spuse Zora. Glumeşti?

— Închidem săptămâna viitoare. Nu-s destui clienţi. Nu-i destulă lume care să vrea să mănânce clătitele Mishei.

Pe lângă exacţiunile vocale ale soţului ei, Misha mai avea şi un mod foarte puţin comercial de a-şi conduce creperia. Era o femeie destul de mărunţică şi rotunjoară, avea ochii stinşi, drăguţi, şi o gură fantastică ce producea o delicioasă dulceaţă de surâsuri. Credea în destin pentru cele mai mărunte lucruri, aşa că, dacă un client intra în creperie, ştia ce clătită îi era destinată potrivit marelui plan cosmic al

creatorului universului. Fiecare client îi inspira o clătită, şi nu avea nimic de spus, nici nu se punea problema ca Misha să lase să i se dicteze ce să facă în bucătăria ei. Creperia era a ei, oamenii vor mânca ceea ce pregătea ea, şi gata! Nu era câtuşi de puţin agresivă, nimeni nu era mai dulce ca ea, pur şi simplu aşa vedea ea lucrurile.

Zora îşi pusese jos linguriţa şi ieşise. Revenise după două minute, ridicase mâna ca să o cheme pe Misha. Pusese un teanc enorm de

bancnote pe tejghea şi comandase 12.000 de clătite. Creperia era salvată.

Deocamdată, Zora, aşezată într-un fotoliu de catifea verde, o fixa pe fi o cu ochii ei lungi, negri.

— Pelam a venit să zgârie la mine la uşă.

Pelam era cameleonul pe care Zora i-l oferise lui fi o drept cadou de mutare în casă nouă. În patru ani, Fi o nu îl văzuse niciodată, dar ştia că era pe undeva prin apartament pentru că strachina în care îi punea crochete de insecte se golea în fiecare zi. Din când în când, mai ales noaptea, auzea zgomote stranii, frecări, deplasări furişe de obiecte, sunete aproape imperceptibile de masticaţie. Avea impresia că adăposteşte o creatură fantastică. În orice caz, Fi o nu văzuse niciodată nicio insectă la ea în apartament, şi vara nu o necăjeau nici ţânţarii.

— Am plecat cam pe fugă, am uitat să îi dau furnici.

— Bârfe, bârfe, bârfe, spuse Zora cu aviditate. Ai ce bârfi, sunt sigură. Nu-i aşa, draga mea? Aşa că, spune-mi: cu cine, de câte ori şi cum a fost?

— Îţi aminteşti de portretul lui Pelam pe care ţi l-am dăruit?

— Vrei să zici de portretul canapelei tale.

— Pictez un pic.

— Ştiu, draga mea, în cadrul „Magistralei Capcane de la Buttes-Chaumont”. Tablourile tale sunt foarte drăguţe, ar trebui să te gândeşti să faci din ele cărţi poştale.

— Unii sunt convinşi că am geniu.

— E genială chestia asta! Cine?

— Cineva care se numea Ambrose Abercombrie. A murit.

Zora îşi aruncă chiştocul şi îşi aprinse o altă ţigară. O privi pe fi o cu un amestec de mirare şi de admiraţie, bătând uşor cu călcâiul în podea. Fi o s-o sprijini de perete şi, după ce îşi dădu la o parte o şuviţă de pe frunte, îşi vârî mâinile în buzunarele largi ale paltonului uzat, de tweed. Lumina chioară a culoarului se stinse. Ţigara Zorei strălucea în întuneric. Fi o apăsă pe întrerupător.

— Te ador, iubito. Eşti incredibilă. Aşadar, Abercombrie a murit, în sfârşit. Trebuie că avea peste o sută de ani. Judecând după cât eşti de destinsă, habar n-ai cine era acest „cineva care se numea Ambrose Abercombrie”…

— Câtuşi de puţin. Ştiu exact cine era. Se ocupa cu arta.

— Drăguţ spus. Abercombrie nu se ocupa cu arta, era arta. A scris scenariul istoriei artei pentru ultimii optzeci de ani. Majoritatea artiştilor importanţi ai acestui secol îi datorează totul lui Abercombrie. Deschide o carte de artă contemporană la orice pagină şi vei da de numele lui. Dacă lumea artei ar fi Naţiunile Unite, el ar fi Statele Unite. Păi, fir-ar al naibii, n-ai decât să citeşti ziarele!

— Studiile mele nu prea îmi lasă timp ca să citesc paginile de cultură ale ziarelor.

— Da, ei bine, crede-mă, poţi să laşi baltă cursurile! în orice caz, asta da bârfă! Dacă Abercombrie s-a interesat de tablourile tale, e semn foarte bun. Vei face bani. Eram sigură că eşti genială, draga mea. Deci, ia banii şi şterge-o!

78

— Ce ştii de el?

— Ştiu ce ştie oricine care nu are nimic de-a face cu tâmpenia asta de lume a artei, atâta tot. Adică, Abercombrie e un Moise. În rest, era faimoasă pasiunea sa pentru discreţie, de ani de zile nu-l mai văzuse rumeni. Dar continua să trogă sforile.

Zora fusese întoarsă pe dos de veste, dar îşi revenise foarte repede. Era bucuroasă pentru fi o, şi mândră ca o cloşcă. Nu şi-o închipuise niciodată avocată sau judecătoare. Cele două prietene,

îmbătate niţel de excitarea tuturor acestor revelaţii şi de un viitor care se anunţa promiţător, se apucară să discute evenimentul care avea să le ocupe timpul începând cu dimineaţa următoare. Duminică începea târgul de Crăciun în tot cartierul. Şi era mai important decât toţi Abercombriii şi Charles Folqueţii din univers.

G

har Ies Folquet veni să o ia pe fi o către amiază. Tot timpul dimineţii, se plimbase cu Zora printre tarabele târgului de Crăciun de la strada Pirineilor până la colţul străzii Belleville. Agăţată de-a curmezişul, o banderolă anunţa „Al optulea Târg de Crăciun", cu litere gotice roşii. Nu era zăpadă. Zora, enervată de această lipsă de gust, blestemase Golf Streamul pe vreo şapte generaţii. Cu toate acestea, frigul pişcă agreabil pe piele. Desigur, târgul era mai fermecat seara, când toate ghirlandele electrice multicolore luminau mesele precupeţilor, dar nu avuseseră puterea de a aştepta până arunci. De douăzeci şi patru de ore, Fi o era ameţită; toţi aceşti oameni de la ţară, continente diferite într-un târg alsacian, nu erau meniţi să o liniştească. Şi-ar fi dorit atât de mult să cumpere totul, să guste totul; ar fi vrut să învăluie sub aceeaşi poftă hrană, culori şi forme. Mirosurile de castane coapte, de brad, de zahăr, muzica de zurgălăi şi de clopote, toate picurau o atmosferă de poveşti. Stofele o-nfăţişau pe Zâna cu fragi, pe Piticii din trecătoarea Lupilor sau pe Vrăjitoarea din Koestlach; toate personajele legendelor pădurii Altkirch le primeau în lumea lor fermecată.

81

Cumpărară turtite cu anason şi cu scorţişoară, în formă de personaje şi de stele, şi chifle delicioase cu fructe uscate. Se aşezară pe o bancă cu un pahar de vin cald cu mirodenii şi profitară de spectacolul unui grup de bărbaţi şi femei în costum tradiţional alsacian care se certau în dialectul lor, într-un mod foarte amuzant, fără îndoială potrivit unor rituri ancestrale ale căror subtilităţi ele nu le înţelegeau întru totul.

Masa de Crăciun nu avea loc decât peste trei zile, dar visau deja la compoziţia cinei. Se impregnau cu aerul de fericire, profitau de el ca

de mirosul care iese dintr-o bucătărie. Va fi al patrulea Crăciun petrecut împreună. La primele două, rezistaseră obligaţiei de a sărbători şi organizaseră în schimb o bătaie cu bulgări de zăpadă pe acoperiş. Dar Crăciunul era o tradiţie prea excitantă, sfârşiseră prin a se supune plăcerii lor copilăreşti. Al treilea fusese destul de agitat. Fi o invitase o tânără asistentă peruviană, care îşi termina teza de doctorat la Paris, şi nu ştia pe nimeni cu care să îşi petreacă sărbătorile. Zora, la început, nu invitase pe nimeni, dar se pare că îşi uitase unul din amanţi într-un apartament la etajul al şaselea. Fi o, mergând pe acoperiş ca să citească sub ninsoare, pe un şezlong, îi auzise bătăile disperate în uşă şi îl eliberase după două zile de temniţă. Zora voia să-l vadă plecat, dar el leşinase de inaniţie. În cădere, îşi deschisese arcada şi craniul lui ciobise scara. Atinsă fără îndoială de spiritul Crăciunului, Zorei îi fusese milă de amantul ei expirat. Ieşise să cumpere vin şi se întorsese cu o sticlă de Coca-Cola şi cu un cerşetor. Cina a fost o revelaţie. Fi o şi Zora îşi dăduseră seama că 1) amantul era un imbecil.

82

2) cerşetorul putea şi refuza să facă un duş şi, în sfârşit, 3) asistenta peruviană era depresivă, se dezbrăca după două pahare de vin şi nu prea aprecia faptul că Zora îi dădea în cap cu tortul în formă de creangă, în ciuda asigurărilor acesteia că era vorba despre o tradiţie pariziană.

Anul acesta, Fi o şi Zora hotărâseră că vor petrece singure seara de Crăciun, îmbălsămată în parfumul unui brad mare.

După ce trecuseră pe la mai mulţi vânzători, găsiră un brad care îşi pierdea acele. Era tot mai rar, bravii clienţi nu doreau decât soiuri de brazi cu acele persistente. Zora şi fi o considerau că vraja Crăciunului ar fi imperfectă fără acele de sub brad, pe care le puteai aduna cu pumnul pentru a le arunca în cămin. Nu, n-ar fi Crăciun dacă nu s-ar înţepa la tălpi călcând pe acele verzi ale acupuncturii fericirii. Şi ce excitant era să descoperi după luni de zile de la Crăciun câteva ace sub covor sau în mijlocul unei cărţi!

Trecând prin faţa chioşcului de lângă staţia de metrou Pyrenees, Fi o observă că „funeraliile" lui Abercombrie erau pe prima pagină a

majorităţii ziarelor. Fotografiile bătrânului erau la fel de neclare ca şi amintirea ei despre el.

— Unde mergem?

— Avem întâlnire la Ottaviani, zise Charles Folquet cu un surâs mândru de el. îşi luă seama, amintindu-şi cu cine vorbea, şi adăugă: Ottaviani, croitorul. Celebrul croitor. Excesiv de celebrul croitor.

— De ce?

Ambrose voia cele mai bune lucruri pentru dumneavoastră. Ottaviani este cel mai bun.

83

4»

Fi o dădu din cap. îşi privi hainele şi fu de acord că felul ei de a se îmbrăca putea trece drept neglijenţă. Păstra din copilăria-i modestă un dezinteres, dacă nu chiar un dispreţ, pentru modă. Nu avusese niciodată mijloacele de a-şi compune garderoba care s-ar fi potrivit cu firea ei şi, încet-încet, decisese că firea ei era indiferentă la ideea însăşi de garderobă. Purta o pereche de jeanşi vechi negri, o cămaşă zdravănă de bumbac şi nişte pantofi vechi de piele roasă. Singura haină de valoare pe care o avea era vesta veche de tweed donegal verde, care fusese a bunicului mort într-un lagăr, soţul lui Mame. Dar vesta era prea largă, uzată, şi dacă la un moment dat fusese frumoasă şi elegantă, nimic nu mai indica aşa ceva acum.

Magazinul lui Ottaviani se afla alături de alte magazine de lux. Două perdele mari de catifea neagră acopereau vitrina. Ottaviani trebuie că era atât de cunoscut că nu avea nevoie de firmă, numele lui nu era scris nicăieri. Charles Folquet bătu. Un majordom deschise uşa şi privi cartea de vizită a tânărului, cum ar fi făcut într-un club privat. îi invită să intre şi să aştepte în salon. Interiorul nu semăna nici el cu un magazin de haine: nu erau haine pe umeraşe, nici manechine pentru a prezenta modelele, şi nici vânzători. Cadrul era cosy, cu fotolii de piele şi cu masa joasă acoperită de ziarele zilei. Aşteptară două minute, Ottaviani se repezi spre ei cu braţele larg deschise:

— Charles! Charles şi misterioasa prinţesă!

Dacă cineva ar fi vrut într-o zi să creeze un parfum care s-ar fi

numit Afabilitate, ar fi fost de-ajuns să recolteze nişte sudoare de la Ottaviani.

84

Era jovial, delicat, şarmant. Un om mijlociu de stat care părea alcătuit mai ales din mâini. Le agita în toate sensurile cu graţie, le strânse de mai multe ori pe ale lui Charles Folquet şi pe ale lui fi o, le atinse umerii ca şi cum le-ar fi apreciat dintr-o ochire lărgimea, forma corpurilor. Când vorbea, degetele-i lungi însoţeau cuvintele; când asculta, lua cuvintele şi le palpa în aer, ca şi cum nu şi-ar fi putut crede urechilor. Avea un metru de croitorie în jurul gâtului şi purta o haină de jucător de cricket. Era încântat să-i primească: îl adora pe Charles Folquet şi pentru a o dovedi cum trebuie, o repetă de mai multe ori. Se purtă cu fi o ca şi cum ar fi fost prieteni vechi. Charles Folquet fu rugat să aştepte în salon. Ottaviani o duse pe fi o mai departe în magazin, până într-o cameră mare, din mijlocul căreia atârna o enormă lustră de cristal multicoloră.

Totul se petrecu foarte repede. Fi o păstră puţine amintiri de aici, i se învârtea capul, Ottaviani alerga în toate direcţiile. La un moment dat, Fi o tresărire când croitorul, cu un gest profesional, îi ridicase un cuţit în dreptul gâtului pentru a tăia un fir răzleţ. Ottaviani ar fi dat ameţeli unei tornade ce consumase amfetamine. Când îşi veni în simţiri, îşi descoperi cu surprindere noile haine pe o fată tânără, roşcată, într-o oglindă. Nu era ea.

— Divină! zise Ottaviani. Acum sunteţi o adevărată prinţesă.

— Sunt haine de ceremonie? întrebă timid fi o.

— Dacă doriţi, sunt pentru ceremoniile de fiecare zi. Fiecare zi este o încoronare, sweetie.

— E magnific, dar… Nu pot să mă duc după pâine aşa…

85

— A, nu, nu trebuie să mergeţi după pâine, pâinea îngraşă, prinţesă.

Anii de succes şi de elogii nu îi îngăduiau croitorului să vadă că fi o nu era în apele ei. Lumea trebuia să se adapteze la creaţiile lui, nu invers. Dacă rochiile nu erau practice pentru a lua metroul, singurul

lucru rezonabil de făcut era să se fabrice un metrou mai potrivit. Nu îi venise în minte să o întrebe pe fi o ce gândea: la fel cum atracţia terestră atrage un măr spre pământ, fata nu putea decât să îi adore creaţiile.

— E lucrul cel mai desăvârşit din lume, adăugă el gânditor. O operă de artă pe o artistă. Minunat, cu adevărat minunat!

Nimeni nu ar fi putut afirma că se înşela: rochia era desigur magnifică, şi asta explica stânjeneala lui fi o. Ea nu se simţea magnifică. Corpul ei se obişnuise până acum cu hainele de serie, prea mari, prea mici, croite de maşini, încât o rochie pe măsura ei nu putea să i se potrivească. Nu se recunoştea cu rochia asta, i se părea că a fost răpită de ţesături ca un prizonier de război căruia încercau să-i şteargă personalitatea. Auzea bătând o lume întreagă în ochiurile pânzei, o lume solidă şi puternică, în ciuda fineţii ţesăturilor.

Cum fi o avea mari scrupule în a spune ceva ce risca să producă durere cuiva, încercă să surâdă.

— E foarte bine, zise cu o voce aspră şi nesigură. Dar… nu aveţi nişte haine mai discrete şi mai practice?

Privirea lui Ottaviani străluci. Avea experienţă cu celebrităţile, înţelegea, firește, cu rochia asta nu se gândise decât la el însuşi, voia să îi

fie văzută opera, dar fata asta avea nevoie de ceva pentru a trece neobservată, altminteri ar fi creat îmbulzeli la fiecare ieşire din casă, papa-razzii ar fi reperat-o imediat. Ştia toate astea, şi avea răspunsul, un răspuns de alpaca amestecată cu caşmir negru, era discret, tăietura e. a excepţională dar subtilă, numai un cunoscător putea descoperi că responsabil pentru ea era un mare artist. Grandoarea geniilor este uneori de a şti să se facă nevăzute. îi propuse haine sublime şi simple, care i-ar fi îmbrăcat anonimatul în chip delicios. Fi o le acceptă politicos, fără a i se şterge sentimentul persistent că aceste haine delicate şi oneroase aveau greutatea unor lanţuri şi că, deşi nu plătise nimic pentru ele, o costau mult mai mult, ca şi cum ar fi vândut ieftin ceva din intimitatea ei.

Probele durară toată după-amiaza. La sfârşit, Ottaviani le oferi ceai, pe care îl băură însoţindu-l de prăjiturele cu dulceaţă de trandafiri. Fi o şi Charles Folquet ieşiră din magazin cu trei sacoşe de pânză albă marcate cu litera O. Se plimbară puţin pe Saville Row, soarele lucea în aerul fanat al iernii; apoi se întoarseră la Paris. Fi otre sărise înţelegând că mergeau în Anglia. Charles Folquet nu îşi dăduse osteneala de a o pune la curent că mergeau atât de departe, pentru el Londra nu era o destinaţie depărtată. Fi o nu mai plecase din Franţa niciodată. Pentru ea era o călătorie, pentru Charles Folquet nu era decât o deplasare anodină: în lumea lui, Central Park West se va afla întotdeauna mai aproape cu mii de kilometri decât Savigny-sur-Orge.

87

— În

— E stânjenitor.

Antoine Bojarski pronunţă aceste cuvinte surâzând, fermecat de provocare. Pariurile imposibile fuseseră cele care îi plătiseră biroul de pe cheiul Orologiului. În cazul acesta, nici nu va fi atât de greu, în ciuda absenţei provizorii a tablourilor şi a imposibilităţii de a folosi fotografiile lor. Doar numele lui Ambrose Abercombrie va suscita interesul: puştoaica asta era protejata bătrânului, ultima lui descoperire. Şi, după cum se vorbea deja, cea mai mare.

Dacă Bojarski era dotat pentru munca aceasta de ataşat de presă şi de consultant în comunicare, faptul se datora sensibilităţii sale, mai precis sensibilităţii la cinismul epocii. Astfel, ştia că moartea lui Abercombrie era un lucru excelent. Decesul lui era de-ajuns pentru a crea un impuls extrem de favorabil, dar înscenarea înmormântării fusese o idee de geniu. Reuşise ca prin acest spectacol evenimentul să depăşească graniţele lumii artei şi a mediilor intelectuale. Avusese parte de reportaje în jurnalele televizate. Vor ajunge la toată lumea, la presa serioasă, la presa populară. Funeraliile lui Abercombrie vor deveni un eveniment de cult, se şoptea deja că exista un proiect de film despre viaţa lui, la Hollywood.

Bojarski privi rama goală de deasupra biroului. O numea rama dictonului său. Nu se putuse hotărî pentru un dicton cu care să se

identifice, situaţiile erau prea diferite pentru a se mulţumi cu o singură poruncă. Fixă o clipă rama goală şi îşi imprimă în minte dictonul pentru această circumstanţă: „Dintr-un inconvenient să facem un avantaj”. Absenţa naşte dorinţa. Misterul

88

fascinează. În cazul dat, misterul îl fascina până şi pe el. Fata asta roşcată, atât de oarecare, atât de puţin artistă cum s-ar crede, atât de introvertită… Aşadar, ea era revelaţia! Ar fi în avantajul ei să nu apară în public şi să nu vorbească cu ziariştii, la început cel puţin. Absenţa distilează misterul şi cel sau cea care se foloseşte de asta poate fi astfel împodobit cu cele mai mari calităţi. Încercase să ştie ce reprezentau tablourile ei. Fata răspunsese vag: portrete de plimbăreţi la Buttes-Chaumont. Erau figurative sau nu? Câte puţin din amândouă, răspunsese, depindea de cer. La drept vorbind, nu prea ştia şi asta nu părea să o preocupe.

Avusese chef s-o ia de-a dreptul: „Există flori în ele? Dacă există flori, am putea apărea în Mai-sons et Jardins. Dacă ar exista sex, am apărea în toate revistele la modă. Şi dacă ne descurcăm cum trebuie, vom apărea şi în revistele conservatoare care vor vorbi despre noi ca să ne critice. Aţi avut o copilărie nefericită? Da? Minunat! Presa şi publicul adoră asta”.

Aşa se vor petrece lucrurile, dar nu putea să i-o spună atât de sincer. Făcea o meserie care nu îi lăsa de ales decât între ipocrizie şi cinism, şi adesea cele două se amestecau, dar salva aparenţele pentru clienţii săi, mai ales când aceştia erau artişti şi se prefăceau că disprețuiesc metodele care le asigurau, cu toate acestea, succesul.

Noutăţile erau bune, Charles Folquet reuşise o treabă excelentă de relaţii publice: majoritatea articolelor despre moartea lui Abercombrie îi consacrau un loc cu atât mai important lui fi o Regale, cu cât ziariştii nu aveau nicio informaţie despre ea. Doar zvonuri despre geniul ei. Pentru

89

ca sufleul să nu se pleoştească, îi ceruse lui Charles Folquet să anunţe cât mai repede data expoziţiei, fixată pentru prima zi de

primăvară. Le rămâneau trei luni pentru a cuceri conştiinţele. Apoi, nu va mai conta dacă operele lui fi o Regale vor fi la înălţimea aşteptărilor, toată lumea va vorbi despre ele şi colecţionarii se vor bate ca precupeţii de haine vechi pentru a le cumpăra. Partizanii şi prietenii lui Abercombrie, numeroşi în mass-media, o vor îneca în elogii; adversarii lui o vor ataca, oricare ar fi fost valoarea pânzelor.

Mulţumită notorietăţii lui Abercombrie, campania aceasta avea să fie una mondială. Bojarski fremăta de plăcere. Deschise sertarul biroului şi aruncă o privire pe legitimaţia clubului său de golf de la Natav. Avea de disputat o partidă în după-amiaza asta, partidă pe care cu siguranţă o va pierde, din cauza excitaţiei care îl cuprinsese. Mai că i se sculase. îşi luă mingea de golf, fetişul lui, din gutapercă pură, o antichitate, şi o trecu dintr-o mână într-alta. Va pierde cu plăcere.

Fi o Regale şi Charles Folquet sosiseră cu o jumătate de oră mai repede. Bojarski îi invitase să se aşeze în fotoliile incomode din faţa biroului său. Alesese cu mare grijă nişte fotolii adânci şi antiergonomice. Era un truc vechi. Interlocutorii săi să nu fie foarte în largul lor, el trebuia să domine conversaţia, părea astfel mai alert şi mai vioi. Mai ales, remarcase că, grăbiţi să se ridice, clienţii îşi dezvăluiau mult mai uşor intenţiile şi micile secrete. Acest inconfort îi menţinea pe picior de război; nu le putea îngădui să se lase legănaţi de mişcarea suplă a unui fotoliu de piele agreabil. Fata nu scosese o vorbă. De altfel, ce-ar fi putut spune? îi apreciase atitudinea circumspectă şi discretă. Nu era genul de artistă lacomă; nu înţelegea motivul prezenţei ei aici şi, mai mult decât atât, nu înţelegea ce ar putea să facă un consilier în comunicare în toată opres-tea. îl observa. Observa cadrul şic al biroului, îl întrebase care era chiria şi surâsese de uluială la auzul sumei. Ochii îi rămăseseră îndelung fixaţi asupra trofeelor de vânătoare agăţate pe pereţi. Văzuse tristeţe în privirea ei, nu reproşul pe care îl ghicea la vizitatorii lui obişnuiţi. Fu mişcat de melancolia tinerei când privise capul de rinocer pe care-l doborâse în Tanzania vara trecută.

Fata nu avea desigur nici cea mai mică idee despre ce urma să se întâmple. Bojarski ştia că vor câştiga această bătălie a celebrităţii şi a

recunoştinţei, dar nu se putea opri să nu se gândească la victimele care aveau să cadă, ca în orice război. Nu era însă prea grav. Chiar dacă arta a devenit o religie pentru toţi aceşti atei sus-puşi din cartierele frumoase, e o religie pacifistă care, dacă face să domnească teroarea, nu face să domnească decât o teroare de hârtie. Nu există genociduri comise în numele acestui Dumnezeu, nu există torturi, nici masacrele din noaptea Sfântului Bartolomeu, nici popoare, rase reduse în sclavie în numele poruncilor sale. Există cel mult ciroze şi câteva supradoze, valuri de depresie, vieţi ratate de acreală şi de nedreptate, un pumn de sinucideri, dar nimic prea grav. Toate astea nu sunt foarte importante, domnişoară Regale, gândi el. Mulţi o regretau, ştia asta, printre artişti şi vasalii lor, şi-ar fi dorit ca vorbele lor mari să rănească realitatea şi să ridice valurile mareelor. Dar nu, nu erau decât spumă şi briză pierdută în tornade!

90

91

…

Era prima dată când îl întâlnea pe Charles Folquet. Urmărise cu interes admirativ ascensiunea tânărului în mediul artei şi al presei. Încă necunoscut acum cinci ani, era astăzi o celebritate a cărei strălucire depăşea notorietatea saloanelor pariziene. Cei care nu ştiau cu ce se ocupă îl cunoşteau. E cel mai bun indiciu al celebrităţii. Un alt dicton de pus în rama lui. Charles Folquet era un tânăr pictor abia ieşit de la Belle Arte, care începuse prin a da târcoale mediului nopţii, localurilor la modă, şi crease, prin joc şi provocare, vreo douăzeci de mişcări artistice. Fotografia sa apăruse în ziarele interesate de acest energumen artist şi fantast. Cum lua de braţ staruri şi capete încoronate, unii crezuseră că era celebru. I se dăduse atunci o cronicăîntro mare revistă de artă. Ambrose Abercombrie, acum patru ani, fusese cel ce îi oferise prima expoziţie şi îl revelase astfel ca pe una dintre figurile majore ale noii generaţii de artişti. De atunci, Charles Folquet mai urcase în grad: avea o emisiune săptămânală la televiziune, în care vorbea despre artă cu umor şi cu pasiune. Dacă ascensiunea lui fusese rapidă, dacă beneficiase de sprijin puternic, nu

calculase în schimb nimic, nu ceruse favoruri. De departe, şi pentru invidioşi, Charles Folquet avea toate trăsăturile arivistului. Suferea din cauza acestei reputaţii. Poziţia lui privilegiată, nu el o căutase: dacă totul îi reuşea, era pentru că realitatea fusese arivistă în locul lui. Cinstea era o calitate care nu i se putea nega, dar nu îşi lua niciodată sinceritatea drept pretext pentru a-i răni pe ceilalţi, proclamându-şi adevărul. Cu toate acestea, fapt remarcabil, nu ezita să critice operele amicilor săi şi să le ridice în slăvi pe

92

ale artiştilor care îl dispreţuiau. Avea enorm de mulţi prieteni a căror principală calitate era aceea că majoritatea nu se suportau între ei.

— Ar trebui să purtaţi ochelari de soare, îi zise Bojarski lui fi e în momentul în care le deschidea uşa ca să îi lase să plece.

— Ca să semăn cu un star? întrebă fi o cu maliţie obosită.

— Nu, nu-i nevoie să semănaţi cu un star, sunteţi un star. Doar că veţi descoperi că soarele străluceşte mult mai puternic, de-acum înainte.

Închise uşa şi se aşeză la fereastra biroului ca să pândească plecarea musafirilor. Da, soarele va străluci mai tare, ea însăşi va străluci ca o stea. Va trebui să se apere de propria-i lumină, pentru că de-acum înainte ea se va reflecta în ochii celor care o vor adula. Şi este o lumină care a consumat multe. O stea nu străluceşte, arde. E o realitate fizică pe care toată lumea o uită. Îndărătul acestei frumuseţi atrăgătoare, există ceva ce arde. Fiinţa umană este un animal fototrop, dacă nu era atentă se putea regăsi ca o perdea albă luminată de o lanternă, noaptea, în plin câmp, acoperită de insecte flămânde.

Ambrose Abercombrie era mort de d săptămână şi ziarele continuau să adune hârtii despre marele bărbat. Nu se publicase încă nimic, dar circulau deja zvonuri despre marea lui descoperire. Bojarski le ascultase cu atenţie în aşteptarea vizitei lui fi o Regale şi fusese plăcut surprins să constate că se vorbea mult despre ea. Circulau mai multe legende în legătură cu persoana ei. Se povestea că era substitutul unui mare artist care reîncepea o carieră sub psedonim. Un

alt zvon, foarte promiţător, afirma că fi o Regale era

copilul din flori al unui fost preşedinte al Republicii. O variantă făcea din ea fiica lui Abercombrie însuşi. Ca un bun participant la cocktailuri/ Charles Folquet era fără îndoială deja la curent cu aceste zvonuri, poate era chiar la originea unora dintre ele. Bojarski nu considerase necesar să o pună pe fi o la curent cu existenţa tuturor bârfelor. Ar fi neliniştit-o şi, în fond, nu era decât o inevitabilă poluare care însoţea orice mister. Da, e evident, toată lumea se întreba de ce Aber-combrie îi ascunsese existenţa atâţia ani. Exista un motiv şi, cum Abercombrie era cineva de o imensă importanţă, motivul trebuia să fie şi el imens.

Toate acestea aveau să dispară când vor descoperi o fată atât de simplă, un sfinx fără secrete. Desigur, nu vor crede în simplitatea ei, vor căuta în ea un alt mister şi o vor îmbrăca cu fundiţe cochete. Ce putea el să facă? Aşa funcţiona lumea.

Bojarski luă un niblick din vitrina unde îşi ţinea crosele de golf. Se aşeză în poziţie corespunzătoare şi lovi o minge imaginară. Swing perfect. Da, arta e un fairway frumos. Poate fi nevoie să schimbi crosa după cum e situaţia, dar cea din fier de 8 rămâne cea mai adaptată pentru terenul ăsta atât de accidentat. Nu compara arta cu golful, dimpotrivă, imposibilitatea comparaţiei i se părea mai pertinentă. Pentru a fi mai exact, atitudinea artiştilor semăna perfect cu aceea a jucătorilor de golf pe iarbă. Citise o anchetă în Saint-Andrews Globe potrivit căreia 80% dintre jucătorii de golf mărturiseau că împing mingea cu piciorul sau uită să lovească, adică trişează. Totuşi, toţi se considerau jucători cinstiţi şi spuneau că le era groază de trişori. Asta era arta: fiinţe fermecătoare care detestau amiciţiile circumstanţiale şi nepotismele, loviturile sub centură, respingeau relaţiile profesionale incestuoase între artişti, critici, negustori de artă şi politicieni, dar care împingeau mingea cu piciorul ca să cadă în gaură şi o trimiteau pe a adversarului în tufişuri. Da, incontestabil, fierul de 8 era crosa cea mai adaptată pentru lumea artei. Dacă nu cumva era totuşi bâta de baseball.

94

— ţi-iSti magnifică, draga mea.

Zora trase din ţigară, observând-o pe fi e în rochia ei nouă, cu atenţie incisivă. Apoi, adăugă cu răceală:

— Nu-ţi cade bine deloc.

Izbucniră în râs. Fi o încercase să defileze ca un manechin scheletic de un metru optzeci şi cinci. N-a fost o reuşită. Era cât pe-aci să cadă de câteva ori. Fi o hotărî să dea rochia la Ajutorul Popular. Dimpotrivă, hainele negre pentru orice ocazie, create de Ottaviani, îi plăcură Zorei. Fi o avea aşadar să le păstreze şi să le poarte în ocazii importante.

În ciuda celor patru cărămizi care îi încadrau şi susţineau trunchiul, bradul era înclinat. Avuseseră o mare discuţie ca să hotărască dacă îl vor decora cu ghirlande şi cu globuri colorate. În cele din urmă, moţiunea lui fi o câştigă cu două voturi pentru şi niciunul împotrivă: bradul nu va fi deghizat. Deja îi cădeau acele.

Pentru masa de Crăciun se deciseseră pentru un paté Gänsläwert, o tartă de găinuşă şi ficat de raţă cu trufe, urmat de un Ganzeltopf, despre a cărui compoziţie nu ştiau mare lucru (vânzătorul avusese un puternic accent elveţian).

97

Cumpăraseră un desert, fermecate de numele lui: o „Marjolaine de la tatăl meu". Şi, pentru că un singur desert nu e niciodată de-ajuns, au încheiat cu un Kugluf călduţ, cu cireşe amare şi cu îngheţată de scorţişoară şi kirsch. Masa a fost liniştită, un Pinot Gris de Tokay, recolta târzie din 1992, un Riesling 1993 şi două Shorts de Partagas nefiind suficiente pentru a atinge nivelul de toxicitate al unei Serate Toxice. Era o seară calmă şi delicioasă, în timpul căreia Zora descoperi că o ţigară fumată cu mâna stângă e cu mult mai puţin bună decât o ţigară fumată cu mâna dreaptă. Fi o îi dărui un portţigaret Zorei, care îi dărui ochelari de soare lui fi o. Priviră răsăritul pe acoperişul imobilului sub cascada aruncată de tunul de zăpadă, şi refăcură lumea introducând o specie de păsări cu aripile în carouri scoţiene, pentru că aşa ceva îi lipsea, şi îi mai puseră Pământului o pălărie, ca să aibă o

alură mai impresionantă.

De Crăciun, Charles Folquet primise fără îndoială o înnoire a înclinaţiei sale pentru bunele maniere. Bătu aşadar la uşa apartamentului lui fi o, încercând să dea ciocăniturilor sale cu arătătorul în metal un ritm agreabil.

— Sunt superbe chiştoacele astea strivite pe trepte! Superbe!

Fi o îl privi o clipă pe tânărul apretat, cât să îşi vină în simţiri. Nu băuse mult, dar amestecul de hrană bogată şi de zăpadă o moleşise niţel. Nu i-ar fi stricat o aspirină.

— Crăciun fericit, zise fi o.

— Crăciun fericit! Eu… în sfârşit, pentru dumneavoastră!

98

Scoase un buchet de flori de la spate; nişte petale se rupseră şi căzură pe jos. Florile nu erau roşii, avusese mare grijă să nu cumpere flori care ar fi putut sugera pasiunea lui pentru tânăra fată. Şarmul lui natural, adăugat celebrităţii, îl făcea irezistibil. Şi dacă se bucura de o reputaţie de Don Juan, nu era mândru de asta: trăia o poveste drăguţă de dragoste cu o prietenă din copilărie, îi era credincios, dar ar fi preferat să moară mai degrabă decât să o mărturisească. îşi purta opiniile ca hainele şi înainte de orice îl interesa ca acestea să se potrivească cu tunsoarea şi culoarea cămăşii. În consecinţă, monogamia ar fi însemnat o greşeală de gust. Vorbea adesea despre sex în cronicile sale, şi mulţi vedeau în el un specialist. I-ar fi plăcut să fie specialist în altceva, dar sexul era la modă, nu era vina lui, şi cum unul dintre prietenii lui murise de o supradoză, îşi interzisese să vorbească despre droguri, celălalt subiect picant. Reputaţia lui crescuse şi mai mult de când organizase party-uri de caritate – conceptul îl inventase el. Beneficiile recoltate la aceste serate, din vânzările de prezervative, de alcooluri, de falusuri electrice şi alte ustensile, erau donate pentru opere de caritate. Ultima îi permisese să construiască un spital în Afghanistan şi să trimită acolo tone de materiale şi de provizii. Graţie câtorva decilitri de spermă şi unei cascade de orgasme, sărmanii aveau să mănânce pe săturate, să înveţe să citească şi să fie îngrijiţi.

Avea un rol pe lângă fi o Regale, o sarcină care-i fusese încredinţată de Ambrose Abercombrie. Dacă vreodată s-ar fi îndrăgostit de el, asta nu ar fi făcut decât să complice lucrurile. De mai

99

multe ori în discuţiile lor, el îşi pomenise logodnica/ spre a evita orice ambiguitate.

— Mulţumesc. îmi pare rău, nu am niciun cadou…

— Cadoul meu perpetuu este să vă cunosc. Era adevărat, dar Charles Folquet îşi dădu seama că exagera. Fi o ar fi avut dreptul la mai multe complimente şi linguşiri decât oricine altcineva, dar el trebuia să o ferească de manifestările prea stânjenitoare ale propriei admiraţii. Misiunea lui trecea înaintea propriilor sentimente. El avea să fie persoana pe care fi o Regale putea conta, care va avea întotdeauna mintea limpede şi lipsită de patimă. Un profesionist, într-un cuvânt. Amical profesionist. Presiunea avea să fie atât de puternică pentru fi o, încât el trebuia să reprezinte un adăpost, o cârjă, cineva care nu se va lăsa depăşit de evenimente. Distanţa lui îl va apropia de tânăra artistă, ca şi cum ar fi fost egali. Mai mult, ca executor testamentar, era purtătorul ultimelor dorinţe ale lui Ambrose Abercombrie. Reprezenta mai mult decât propria lui persoană.

— Am putea face o expoziţie sau un video-clip, spuse Charles Folquet arătând spre mulţimea chiştoacelor. Are o latură…

— E vecina mea. Detestă şi să facă curăţenie, şi să plătească pe cineva să o facă în locul ei.

— O pot întâlni?

— Dacă doriţi, dar există riscul să vă deteste. Nu i-o luaţi în nume de rău: Zora detestă pe toată lumea.

— I-am văzut numele, jos, e chiar Zora Mar-prelate, manechinul?

— Nu-i vorbiţi de asta. Riscaţi să îi pice prost.

100

— La ce etaj locuieşte?

— La toate etajele.

Îl pofti înăuntru. Charles Folquet nu lăsă să se vadă nimic, dar

era uluit. Nu va vorbi de fi o Regale în jurnalul lui intim, îi va consacra o carte întreagă, şi o va intitula Viaţa lui fi o Regale scrisă de altcineva, ca o referinţă la autobiografia lui Cellini, una dintre cărţile lui preferate. Era sigur că urmarea îi va oferi episoade pasionante.

În unele momente, în acele vârtejuri care urmează seratelor prea stropite cu alcool, când se regăsea singur, în fotoliul lui de la club, cu puţină vomă la colţul gurii, prin mintea lui îndeobşte atât de vioaie năvăleau gânduri negre. Avea atunci sentimentul că nu trăia decât pentru a povesti o istorie din care nu făcea parte. Munca lui de cronicar monden îi adusese celebritatea mai mult decât operele sale care, în schimb, beneficiaseră de expunerea lui mediatică. Tablourile lui plăceau pentru că se vorbea de el la televizor, pentru că era atât de amuzant, atât de strălucitor. Dar, de fapt, istoria artei trecea fără el. îşi descria facţiunile şi eroii, dar nimeni nu l-ar fi pus alături de fi o Regale. Cei care îi atribuiau o mare influenţă şi o mare putere ignorau valoarea mică a acestor sceptre. Chipul lui pretutindeni, numele lui citat mereu nu însemnau nimic, pentru că în ziua morţii sale trupul îi va sta într-un sicriu, ca toate celelalte. Putea să se lupte pentru a convinge de valoarea operelor sale, pentru a primi felicitările tuturor şi, în cele din urmă a nu reprezenta nimic. Unii care nu cereau nimic şi aveau să îşi facă munca de artişti fără dorinţa de a conta pentru veacurile viitoare, aceia vor avea totul. Era prea nedrept!

101

Apartamentul lui fi o nu era mai ordonat decât la precedenta lui vizită. Cărţi pe podea, mai multe ceşti de ceai pe televizor, pe bibliotecă, pe masă şi chiar direct pe jos. Charles Folquet contemplă biblioteca şi descoperi singurele cărţi de artă ale tinerei artiste: Istoria artei de Elie Faure, Ochiul Quattrocento-xxhii, de Baxândall, un Tas-chen despre Whistler, o culegere de desene ale lui Sempe. Alegeri bune, dar foarte puţine. O lumânare parfumată cu miere ardea pe măsuţa joasă. Fi o îi oferi lui Charles Folquet un scaun, ea însăşi se aşează cu picioarele încrucişate pe canapea. Florile odihneau lângă ea şi picurau pe ţesătura roşie. Un comprimat de aspirină fâsâia într-un pahar cu apă pe care fi o îl ţinea în mâini.

— M-am informat. Sunteţi celebru.

Tastase numele lui Charles Folquet pe motorul de căutare din computerul Zorei şi, cu surprindere, descoperise că tânărul care se purta ca un Virgiliu al ei personal era cunoscut. Nu fusese impresionată, pur şi simplu un pic ameţită că cineva atât de celebru îi acorda o asemenea atenţie. Se gândi că va fi decepţionat.

— Îmi pare rău, nu ştiusem.

Degetul ei arătător se învârti în jurul unei şuviţe roşcate de pe frunte. Vorbise cu acelaşi aer trist cu care ar fi spus că a descoperit că suferea de un cancer în fază terminală. Asta l-a stânjenit pe Charles Folquet. Cei care nu îl cunoşteau şi aflau despre notorietatea lui aveau un cu totul alt comportament. Admiraţia le lucea în ochi, şi asta, se gândi el cu amărăciune, chiar când nu cunoşteau motivele celebrităţii sale. Această reacţie îl iritase la început, apoi, cum mintea lui nu suporta să adăpostească prea mult timp gânduri

102

negative, se obişnuise să se simtă flatat. Hotărât lucru, fata asta era dezarmantă! Şi răcoritoare, pentru că în cuvintele ei, care ar fi putut jigni pe cineva mai vanitos ca el, nu era niciodată nici cea mai mică urmă de răutate. Doar o nuanţă de maliţie.

— Nu-i grav, zise Charles Folquet, cu modestie. Celebritatea nu înseamnă nimic. Există atâta lume cunoscută…

— Sunteţi pictor. Un pictor important. Aş putea să vă văd tablourile, cândva?

— Desigur, aş fi foarte onorat.

— Nu trebuie să exageraţi. Aveţi mai multă experienţă decât mine.

— Dar mai puţin talent.

— Asta nu ştiu. Cred că vă înşelaţi în ce mă priveşte: nu prea mă pricep la pictură. Pictez de plăcere, asta-i tot. Dacă unele dintre pânzele mele arată bine, sau sunt bune, nu ştiu cum să zic, nu am făcut-o într-adins.

Asta ar putea fi o definiţie destul de drăguţă a geniului, gândi Charles Folquet. Era bucuros să descopere că ea rămânea sceptică în

privinţa valorii artistice a propriilor tablouri. Rămăsese umilă, nu de o umilinţă calculată, care cere încă mai multe linguşiri, ci cu perplexitate. Sub aerele ei fragile, avea un caracter puternic care nu avea să accepte aşa de uşor lucrurile. Fi o Regale era dintre acele persoane ciudate, puţine la număr, care rezistau la complimente.

Fi o s-o ridică şi îi propuse o ceaşcă de ceai. Charles Folquet o acceptă, mai mult pentru că nu ştia ce să spună decât pentru că chiar avea poftă. Când se afla în prezenţa ei, era atent la felul cum reacţiona, el, care de obicei era în largul

103

3", h

lui în orice ocazii. Propriul lui comportament îi scăpa: era mai faimos, mai în vârstă, dar ştia că ea era o artistă mai importantă decât va fi el vreodată, şi asta era ceea ce conta, nimic altceva decât acest adevăr fierbinte şi acid. În consecinţă, se purta cu deferentă faţă de fată, o deferentă conţinută, dar care cu toate acestea îi ghida gesturile şi atenţiile protectoare. Era cavalerul ei curtenitor şi şi-ar fi dat viaţa ca să o salveze pe a ei.

— Cineva ar dori să vă întâlnească, se numeşte Guerinet Escriban, este un…

— Un pictor, zise fi o, apărând cu două ceşti în mână. E un pictor. Un pic mai puţin cunoscut ca dumneavoastră, dar am citit articole despre el şi interviuri. Sper că nu sunteţi dintre neciopliţii care beau ceaiul cu zahăr.

Guerinet Escriban nu credea în Dumnezeu, dar crezuse întotdeauna în destinul lui de artist major. Semăna exact cu ceea ce puteau vedea cei mai puţin hărăziţi cu spirit de observaţie. Era uşor de privit, aşa cum nişte exerciţii de mate –, matică sunt uşor de făcut: destul de înaltă, o clădire de patru etaje, prevăzută cu două ferestre cu voletele-n vânt. Acoperişul de tablă era bine întreţinut, la fel şi trotuarul; un covor roşu era întins încă de la intrare şi acoperea scările; faţada fusese pictată în negru cu ani în urmă, acum avea farmecul lucrurilor decolorate.

Avusese mereu sentimentul că era defavorizat, pentru că soarta

îi dăruise totul. Părinţii erau mici intelectuali cu dare de mână, cărora nu le iertase niciodată copilăria lui fericită şi lipsită de griji. În ciuda unei voinţe încăpăţânate, nu reuşise să devină codaşul clasei; riscul de a face studii strălucite într-o şcoală mare şi de a ocupa un loc însorit în această societate pe care o detesta îl îngrozise.

Arta era singurul mijloc de a se juca cu blestemul. Ani de zile, reuşise să nu fie cunoscut decât în sferele cele mai obscure ale artei de avangardă, dar astăzi damnarea atât de dorită luase forma difuză a unei tezaurizări: reuşea în această epocă păgână.

Ştiuse să creeze iluzia, mai întâi pentru el însuşi, că reprezenta modernitatea şi avangarda cea mai de vârf; nu aducea nimic nou, dar o spunea în cuvinte noi, inventate în fabrica lui cerebrală. Majoritatea timpului nu se făcea înţeles, dar existau atâtea exemple de artişti neînţeleşi care se revelaseră a fi genii după moarte, că, de data asta, lumea era în gardă. De fapt, nu era departe de a fi un neînţeles: era incomprehensibil. Dacă nu purta nicio haină de marcă, cum era un bun adversar al primatului marilor companii, gândirea sa şi pasiunile îi erau în schimb de marcă: Nietzsche era trademark-vi favorit şi nu pierdea nicio ocazie să îl citeze.

Epoca văzuse înflorirea unei mode noi, poate: artistul trăia ca un orfan, astfel că adopta cu de-a sila geniile pentru a şi-i face părinţi. În această ordine, Guerinet Escriban era un profanator abil de morminte, De Kooning, Rimbaud şi Bas-quiat, fără să fi putut protesta, deveniseră parte a arborelui lui genealogic.

Semnătura sa făcea să roşească obrajii membrilor redacţiilor revistelor celor mai prestigioase, ca Estomac sau L'Absolut. Cititorii aveau acces la incognoscibil şi la indicibil într-un mod destul de logic, graţie articolelor incomprehensibile.

104

105

Eroic, Guerinet Escriban declanşa anatemele ziarelor conservatoare; eroic, ultragia asociaţiile bătrânelor doamne catolice. Spre marea-i disperare, nu a avut niciodată dreptul la cadoul unui proces sau al unei cenzuri, ceea ce îi păta reputaţia de rebel. Dispreţuia

mass-media, refuza să apară la televizor. Dar, de fapt, nici nu avea nevoie: influenţii lui prieteni nu aveau aceleaşi prejudecăţi, aşa că îl apărau şi îl tămâiau peste tot. În ciuda ateismului pe care şi-l revendica şi a diatribelor sale împotriva rigorismului sexual, avea poziţii încorsetate şi aproape religioase: spectatorul nu trebuia să simtă plăcere, facilă prin însăşi natura ei, ci să acceadă la înalta dificultate a transsubstanţierii artistice.

Când fi o îl descoperi în micul lui apartament de pe strada Orteaux numărul 66, îşi zise că era din acel soi de fiinţe despre care ştii de cum le vezi că sunt artişti. Avea lentoarea celui pe care arta proprie îl face să sufere; ceea ce credea despre lume, despre bărbaţi şi femei, îl arunca în disperare. Nu se plângea: se potrivea cu tenul său palid şi făcea bine operelor sale.

Uniforma poliţiştilor este albastră, a militarilor este verde, Guerinet Escriban purta non-cu-loarea artiştilor: negrul. Nu era dintre cei ce nu ştiu de ce lucrurile sunt ceea ce sunt. Trecând drept un maestru al analizei, nu îşi permitea să nu se autoanalizeze şi căuta să înţeleagă motivele opţiunilor proprii mai ales a celor care păreau cele mai fireşti. La început, în straturile superficiale ale reflecţiei sale, hotărâse că, dacă nu purta decât negru, era înainte de orice din spirit practic: nu trebuia astfel să-şi pună întrebări dimineaţa pentru a alege cum să îşi asorteze

106

ţinuta. Explicaţia nu a supravieţuit decât cât a durat şi enunţarea ei, pentru că în fiecare dimineaţă petrecea o bună jumătate de oră înaintea oglinzii, compunându-şi înfăţişarea cu diferitele degradeuri de negru ale hainelor. Apoi, scuza comodităţii este o mască prea evidentă care eludează adevăratele raţiuni ale actelor. Şi pentru Guerinet Escriban nu exista niciun comportament şi niciun gând care să nu merite să suporte scanerul minţii sale. Nu, hotărât, decepţionanta funcţionalitate nu avea suficient panaş pentru această alegere atât de intimă! Accepta orice adevăr despre el însuşi, orice adevăr chiar dacă îi micşora scopurile de artist liber, orice adevăr care îi rănea orgoliul, dar cu singura condiţie ca să aibă puţină măreţie.

Adevărul nu putea fi prozaic, în niciun caz nu trebuia să îl reducă la un individ modal. Răspunsul era frumos şi evident: se îmbrăca în negru pentru că pierduse ceva. Artistul e o fiinţă mereu în doliu. În doliu după miile de oameni care cad în fiecare zi victime ale bolii, ale războiului, ale sărăciei? Nu, artistul nu este un umanist. Nu are ce face cu lamentaţiile acestea generoase, bunele sentimente ucid arta mai sigur decât un tigru sfâşiind porcuşorul paraplegic. În doliu după el însuşi, pentru că în fiecare zi omul moare câte puţin? Ce banală idee! Nu, motivul lui era original, făurit pe măsura înaltelor etaloane ale conştiinţei sale. Dacă Guerinet Escriban se îmbrăca în negru era pentru un doliu mult mai considerabil: artistul este în doliu după raportul lui naiv cu lumea şi cu ceilalţi. Acest negru însemna că noaptea nesfârşită a haosului acoperea cotidianitatea aceasta execrată. E adevărat şi că se considera foarte sexy aşa:

avea o înfăţişare romantică frumoasă, întărită de pletele coafate astfel încât să pară zburlite de un vânt estet şi îndrăgostit.

Informaţia era încă secretă (adică toţi prietenii lui erau la curent, ca şi vânzătoarea lui de pâine şi aproape toată presa, cu excepţia corespondentului în Tibet de la Quotidien du Médecin), dar în vara asta avea să joace primul lui rol în noul film al unui regizor care dobândise o anume celebritate reuşind să rămână necunoscut. Filmele lui, dificile şi aspre, dar pline de adevăruri profunde, se bucurau de stima multor critici şi ştiuse ani de zile să reziste tentaţiei sirenelor cinematografului pentru marele public. Continua aşadar să scoată kilometri de peliculă de filme comerciale destinate intelectualilor. Rolul lui Guerinet Escriban era de pură compoziţie: va interpreta un tânăr îmbrăcat în negru, zburlit, care nu mai suportă nici lumea, nici oamenii.

După ce aruncase o privire misterioasă peste umărul lui fi o, ca pentru a se asigura că n-o urmase nimeni, o lăsă să intre la el în apartament.

Decorul sumar dădea o idee despre goliciunea necesară creaţiei. Nu ar fi suportat prezenţa unui radio, a unui televizor sau a unui

prăjitor de pâine. Lumea socială era filtrată fără cruţare cu ajutorul pipetei sale morale. Tablouri cu zecile se odihneau rezemate de pereţi, unele neterminate, altele nu, dar pentru Guerinet Escriban nimic nu era terminat în artă: pentru a relua titlul unuia dintre articolele sale, un tablou mare este întotdeauna realizarea neterminată a neterminatului. Câteva tăieturi din ziare erau lipite direct pe perete, anumite fraze încercuite cu ruj. Mic, rău situat, la limita insalubrului, aparta

mentul nu dădea seamă despre starea reală a veniturilor sale: avea mijloacele de a fi sărac, n-ar fi renunţat pentru nimic în lume la acest privilegiu. Pentru a face să se creadă că era defavorizat, îi vorbea de rău pe burghezi.

Până în ziua în care nişte naturalişti vor anunţa că păsările au conştiinţă, vom putea spune că păsările nu ştiu că zboară. Urmând aceeaşi logică, Guerinet Escriban nu îşi cunoştea defectele. Se străduia cu eforturi salutare să nu le vadă, îşi ignora tarele cu curaj, ca şi trăsăturile de caracter cele mai puţin nobile şi mai exasperante. Şi avea şi motive: pentru că este riscant pentru pasărea care îşi dă seama că zboară să înceteze să mai dea din aripi. Defectele îi revelau caracterul, erau aripile lui maiestuoase, şi făceau să fie suportabile prea numeroasele-i calităţi. Printre acestea, dragostea lui pentru vin şi ţigări fără filtru erau cele mai cunoscute şi mai lăudate. Datora educaţiei clasice a părinţilor săi faptul de a fi extrem de tolerant, aşa că îi ierta pe toţi cei care îl iubeau, şi în primul rând pentru că îl iubeau.

— Suntem nişte contrabandişti ai sensului. Era o şmecherie pe care o folosea pentru a-şi testa interlocutorii: arunca o frază enigmatică, apoi le observa reacţia. Fi o îl privi cu surprindere aplecându-şi capul spre dreapta; părea că nu l-a auzit. Nu ştia ce să deducă de aici, dar i se întâmpla adesea. Păcat! Ar fi avut atâtea de spus despre subiectul acesta, sau mai degrabă de recitat: „Suntem nişte contrabandişti ai sensului” era titlul unuia dintre articolele sale.

— Vrei o cafea? reluă el mai simplu.

— Nu, mulţumesc, nu îmi place. Nu aveţi ceai?

lift.

— Nu. Mamei mele îi plăcea ceaiul, spuse el ca şi cum ar fi fost o explicaţie.

— Îmi pare rău dar n-am auzit bine ce-aţi spus când aţi intrat. Vă priveam tablourile.

— Nimic important. Ei, cum ţi se par?

Fi o s-o plimbă prin apartament, se aplecă deasupra mai multor pânze fără ca faţa ei să lase să se întrevadă ce gândea. Guerinet aduse două cești de cafea pe care le puse pe o foaie de hârtie de ziar direct pe podea. Obiecte stranii, dintre care multe fuseseră premiate, erau fixate pe pereţi, şi un soi de instalaţie se legăna din tavan scârţâind.

— Nu ştiu.

— Ştii, poţi fi sinceră cu mine.

— De acord, dar nu ştiu ce să cred. E bizar.

— Ai dreptate: toate astea sunt ridicole.

— N-am zis…

— Ba da, te asigur, sunt de acord cu tine. Stăm aici, ca nişte măcelari vorbind despre an-tricoate. Nu mai suport aceste nesfârşite dezbateri. Câteodată, câteodată mă las pradă credinţei că principala preocupare a mediului artistic este să-şi privească buricul. Ţi se răceşte cafeaua.

Ca să nu îl stânjenească amintindu-i că îi spusese că nu voia cafea, Fi o bău o înghiţitură mică, ascunzându-şi dezgustul. Tânărul trebuie că se droga, altminteri nu îi găsea nicio scuză. Escri-ban nu le lăsa timp interlocutorilor să îşi termine frazele: se lăuda că le poate intui înţelesul. Astfel, prietenii lui începeau fraze care nu erau construite spre a fi încheiate, pentru că erau obişnuiţi ca destinul acestora să se sfarme, spre a deveni startul discursului propriu al lui Escriban. Cum el se bucura de un enorm prestigiu intelec

L

tual şi de un surâs atât de drăguţ, prietenii descopereau cu stupoare că erau de acord cu el, şi că exprima mai bine ca ei înşişi ceea

ce le-ar fi plăcut să poată formula. Cât despre a şti dacă Escriban avea mai mult decât iluzia unui asemenea har, asta era prea puţin important, pentru că iluzia era a ambelor părţi.

— Ce este arta pentru tine?

— Nu ştiu.

— Tocmai! Nu se ştie. Atunci la ce bun să dăm din gură tot timpul? Într-o zi eram sub duş şi am ştiut ce e arta. Dar această inspiraţie asupra adevărului lucrurilor nu poate să se ivească într-un cocktail sau în faţa unui ziarist. Continui să caut ceea ce am înţeles atunci.

— Ar trebui să reîncercaţi.

— Da, desigur. Ce să reîncerc?

— Să faceţi un duş.

Guerinet îşi strivi ţigara şi aprinse una nouă. Ciudată fată, Fi o Regale asta! Foarte abilă: deturna tot ce putea fi serios şi evita astfel să ofere vreo opinie şi să ia vreo poziţie. Îl citise neîndoielnic pe Gracian. Nu se va lăsa adormit de strategica ei lipsă de judecată. Naivitatea este una dintre cele mai iscusite arme şi deci una dintre cele mai periculoase. Decise să abordeze un subiect mai puţin polemic.

— Înainte, erai studentă?

— Îmi fac licenţa la Drept.

— Aveai vreo idee despre ce job voiai?

— Mi-ar plăcea să fac o meserie care rimează.

— Care rimează? Vrei să spui care rimează cu ceva?

— Nu, mai degrabă o meserie care rimează la ceva.

&

— La ce?

— Nu ştiu.

— Ai fi putut deveni avocat sau judecător. Să aperi sau să judeci. E marea problemă a artei. Dar nu-ţi vei continua studiile.

— Credeţi?

Era sigur. Societatea e geloasă pe artă, inamicul ei intim, afirmă el, societatea nu îi iartă artei că îi fură cele mai bune elemente. O

anunţă că vâltoarea în care începea să fie cufundată îi va interzice orice viaţă socială normală. Ceea ce i se întâmpla era prea de tot. Va veni presa, solicitări de tot soiul, expoziţii, saloane, comenzi de la Stat. Nu îi văzuse tablourile, dar unul dintre prietenii lui italieni participase la organizarea expoziţiei de la Milano şi mărturisise că a fost destul de impresionat de operele acestei necunoscute. O, desigur, această agitaţie îi datora mult aurei lui Ambrose Abercombrie, a cărui importanţă în lumea artei era firește necontestată, dar care comisese totuşi şi câteva greşeli!

Soarele ardea dinaintea ferestrei apartamentului ca şi cum ar fi spionat scena, sub pretextul unui fenomen natural. Guerinet, în loc să tragă storurile veneţiene, îşi puse ochelarii de soare. Fi o observă că ferestrele erau prevăzute cu bare de oţel. El reluă pălăvrăgelile pe care le denunţase cu cinci minute înainte şi îi explică, cu retorica lui cafeinată şi cu elocvenţa valurilor de fum ale ţigărilor, neîncrederea lui în societate, şi destinul artei, care era de a o înlocui. Da, firește, adăugă el cu banală pretenţiozitate, artiştii posedă această singularitate misterioasă. Au ceva mai mult sau mai puţin, nu ştia precis, în orice caz, sunt diferiţi.

Fi o era ca un copil care asculta o poveste plicticoasă, căruia un bunic foarte serios îi dădea o sforăitoare lecţie de viaţă. O cuprinsese ameţeala când tânărul, în aparenţă atât de tolerant, vorbise despre artişti ca despre o rasă superioară. Nu se simţea implicată, dar din politeţe şi pentru că nu avea niciun argument să i-l opună lui Escriban, îi lăsa cuvintele să îşi croiască drum prin canalele ei auditive.

— Sunt convins că marele proiect al Artei este de a continua dezvoltarea anatomică a Omului, inventându-i organe noi: o operă e un organ, o floare, un peisaj, un os, un membru, pe care spectatorul trebuie să şi-l grefeze. Este o chirurgie care nu e lipsită de durere.

Fi o îl întrebă ce credea despre Charles Fol-quet. Guerinet se opri din discurs şi îşi aminti că avea o musafiră. Charles era unul din prietenii săi. Desigur, nu aveau aceeaşi concepţie despre artă, viaţă şi cele mai bune after-hours din Paris, dar Charles era o fiinţă deosebită. Niciodată nu îl va vorbi de rău, chiar dacă arta lui era pentru publicul

larg, comercial, şi avea o viziune prea de tot ludică despre o mulţime de lucruri.

— Îl ador, continuă el. Într-o zi mi-a furat o metaforă.

— V-a furat o metaforă?

— La o serată, am spus că arta e ca o cutie de prezervative găsită în epava unui avion prăbuşit. Dar nu-i port pică. O iau chiar ca pe o onoare, ceea ce spun trece încet-încet în limba curentă.

Fi o începea să se plictisească de-a binelea. Nu mai era deloc amuzant să-l vadă agitându-se pe acest june artist doldora de certitudini. Pelam nu primise de mâncare de dimineaţă şi, dacă o mai

ţinea aşa, avea să piardă încă un episod din Superballoon. îi era foame, nu mâncase nimic de la amiază, când Charles Folquet o invitase la dejun la The Portrait Restaurant pentru a vorbi despre „retrospectiva" operelor ei, prevăzută pentru luna martie. Când se gândea la asta, Fi o nu se putea împiedica să nu surâdă. Şi totuşi, se obişnuise cu cascada de cuvinte mari şi cu soiul acesta de dislexie proprie oamenilor de artă care au tendinţa de a pune majuscule la un cuvânt din două. Sfârşise, urmare a unui mithridatism mereu activ, prin a fi oarecum imună la efectul ridicol al acestei pretenţii. Nu era sedusă de tot fastul, dar pătrundea într-o lume care se lua într-atât de în serios, pentru care arta era o problemă atât de vitală, încât, din politeţe, prefera să nu dezmintă credinţele acestor oameni. În fond, nu erau periculoşi, nu puneau bombe, şi dacă existau nenorociţi cu minţile aiurea care credeau în extratereştri, atunci…

Căutând mereu cu mare grijă să rămână vag, Charles Folquet o anunţa că persoane importante, influente, cultivate, îi ridicau în slăvi micile tablouri, aceste tablouri pe care ea le pictase fără a se gândi la ceva rău, pentru a mânca şi a-şi plăti cele câteva bilete săptămânale la cinema. Putea cu atât mai puţin să scape acestor judecăţi cu cât erau pozitive. Curtenia ei firească nu îi îngăduia să se împotrivească încrederii care i se acorda.

— Vrei nişte sandvişuri cu paté de ficat? Le-am şterpelit la un cocktail. Detest cocktailurile.

— Nu, mulţumesc.

114

— Ştii, zise Guerinet vârându-şi două send-vişuri în gură, mă simt teribil de vinovat pentru că mănânc animale.

— Dar mâncaţi, cu toate acestea. Nu-i foarte logic.

— Nu înţelegi: mă simt vinovat. E genial, ador chestia asta. Ai atât de rar ocazia să te simţi imoral, acum când totul e îngăduit. Ştii… am un mare proiect. Trebuie să ne grupăm, dar nu ca partid, ci mai degrabă ca o colectivitate de individualisme. O reţea legată şi dezlegată, alternativă şi continuă. Nu trebuie să aibă existenţă socială, aici e capcana. Ceea ce aş numi să trăieşti, dar să nu exişti. Înţelegi ce vreau să zic? Trebuie să trăieşti, dar nu să exişti. Eram sigur că ne vom înţelege.

Fi o găsi că pesimismul tânărului era exagerat. Se salutară şi fi o s-o întoarse acasă. O oră mai târziu, Guerinet reluă discuţia, uitând pentru o clipă că îi plecase colega. îşi strivi ţigara pe una dintre pânze şi hotărî că nu avea de ce să se teamă de această tânără misterioasă: nu îi va fura locul de expert al marginii, va rămâne girantul micului său negoţ de radicalitate. În consecinţă, nici nu va fi nevoit să o fută. Sexul şi iubirea erau armele lui cele mai eficiente pentru a neutraliza artiştii femele. Se bănui că a fost îndrăgostit de fosta lui logodnică, pentru că era o artistă care l-ar fi putut pune în umbră. Iubirea fusese modalitatea de a-şi domina iubita şi arta ei. Funcţionase bine, de altfel: de-a lungul întregii lor relaţii, ea nu crease nimic care să fie cât de cât valabil.

115

Zora ieşise Dumnezeu ştie pe unde, naiba ştie de ce. Fi o cumpără o clătită la Misha şi, în timp ce o degusta ghemuită pe canapea, descoperindu-i compoziţia – pentru moment identificase ciuperci –, se gândi la Guerinet Escriban. îi amintea de cineva născut pentru a fi o amintire.

Ea avea treisprezece ani. Un tânăr adolescent venise spre ea, de foarte departe, pentru că totul se întâmplase demult. Ea privea coperţile cărţilor de la biblioteca municipală din Nantes, cu speranţa că

vreuna îi va face cu ochiul. Băiatul era îmbrăcat ca şi cum n-ar fi făcut-o într-adins, cămaşa îi ieşea de sub puloverul vechi, şireturile nu mai fuseseră legate de vreo câteva furtuni încoace, iar pantalonii de catifea maro, prea largi, erau pătaţi. Scena se petrecea într-o sâmbătă dimineaţa, în ziua când ea uita întotdeauna drumul spre liceu şi chiulea de la ora de muzică a unui profesor care avea o diplomă ce îl autoriza să umilească elevii mai puţin convinşi de necesitatea de a cânta melodii de Joe Dassin la flaut. Băiatul îi zise pardon şi cu o voce dulce şi un pic ezitantă o întrebă dacă biblioteca avea între rafturile sale un locşor unde ar fi putut trăi volumele de poeme ale lui S. în epoca aceea măduva spinării lui fi o decisese deja că S. va fi poetul ei favorit. Această întâlnire cu un băiat de vârsta ei care îi împărtăşea pasiunea era atât de incredibilă încât nici nu fusese surprinsă. Fi o fusese mereu mult mai mirată de lucrurile banale şi pe care ceilalţi le găseau normale, de acele întâlniri prevăzute, de destinele străbătute dinainte.

116

de frazele de-a gata care ieşeau din frumoase capete durdulii. îl atrase către fişierul alfabetic care dădea pe din afară de nume începând cu toate literele alfabetului şi a cărui singură calitate era adesea chiar asta. Găsiră ceea ce aşteptau: în această mare bibliotecă municipală, cărţile despre trompete şi nave spaţiale, romanele care cresc în temniţe, eseurile despre exact toate subiectele… toate aceste cărţi prosperau. Dar nu era nicio carte de S. Băiatul şi fi o nu fură dezamăgiţi să descopere că ştiuseră dinainte cât de sterilă avea să le fie căutarea. Dar se întâlniseră datorită lui S., se întâlniseră, şi pentru fi o nu mai era important să ştie dacă poemele lui existau, dacă poetul acesta străbătuse el însuşi malurile lacului Genevei. Discutară câteva clipe, clipe în care Pământul se învârte de tot atâtea ori în jurul Soarelui. Băiatul se înscrise la bibliotecă, Fi o îi auzi numele şi îl agăţă de o şuviţă a memoriei sale, ca pe un origami. O întrebă dacă venea des, ea răspunse da, o întrebă ai să fii aici sâmbăta viitoare la aceeaşi oră, ea răspunse da.

Sâmbăta următoare, un profesor o reţinu suficient ca să ajungă

la timp la destinul ei ratat, îl aşteptă pe băiat ore în şir, dar fără să dea impresia că o face, fără să îşi dea seama ea însăşi de asta. Numai după câţiva ani îşi dădu seama că nu rămăsese ca să citească volumul acela gros despre ţestoasele de mare. Poate că era prea mândră ca să aştepte pe cineva, poate că era prea individualistă pentru a aştepta ceva de la cineva, sau poate era prea lucidă ca să ştie că lucrurile astea nu există, aceste întâlniri reuşite ale unor fiinţe care nu mai sunt copii, dar nici nu sunt încă adulţi. Constatase adesea că viaţa ştie mereu să

fie la înălţimea viselor sfărâmate. Asemenea momente se nasc pentru a fi trădate de realitate şi pentru a făuri fiinţe care vor găsi în ele mai târziu justificarea propriei laşităţi.

În anii care au urmat, sfârşise prin a crede că băiatul fusese un vis şi că, în fond, asta se potrivea cu obrajii lui palizi. În ziua celei de-a optsprezecea aniversări, Fi o căută niţeluş distrată numărul de telefon al visului ei într-o carte de telefoane reală. îi scrise o scrisoare relatându-i ziua întâlnirii lor. El îi răspunse că îşi amintea şi că îi va face plăcere să o revadă. Se reîntâlniră într-un parc. Nu se cunoşteau, dar se recunoscură de îndată şi îşi vorbiră ca şi cum nu s-ar fi despărţit decât ieri, ca şi cum în aceşti ani prietenia lor hibernase. Un tânăr înalt, elegant, rodise şi crescuse din vechiul băiat prost îmbrăcat; timiditatea lui fusese zdrobită sub buldozerul relaţiilor umane; anii îi pieptănaseră părul şi îi călcaseră hainele; reuşita îi alterase gesturile stângace, dându-i maniere graţioase. Devenise vecinul de vizavi, prietenul fetei din rândul al treilea, băiatul cu şortul roşu care marchează punctul decisiv într-un turneu universitar de baschet… Adică devenise aproape un oricine.

Există fiinţe pe care le asasinezi obligându-le să existe. Uneori, nu trebuie să li se permită oamenilor să fie vii, chiar dacă asta înseamnă să nu trăiască decât din mângâieri ţesute cu partea cea mai tăioasă a aerului. Nu că fi o ar prefera visele fiinţelor reale, dar găsea că visele aveau o conversaţie mai interesantă şi mâinile mai calde. Ştia că era o greşeală să le confunde, unele din amicele ei spărseseră destule lacrimi pe mirajul acesta. Fi o nu găsise aproape niciodată

118

destulă realitate în persoanele reale. În general, i se păreau rău imaginate, ca nişte ficţiuni foto-copiate şi decolorate la spălat.

Băiatul nu mai semăna cu o amintire. În noaptea de după noiembrie, era decembrie; deşteptătorul pus pe podeaua camerei ei sunase şi a fost iarnă.

WÎ: W; BWŞ &: –: „$

jriâls is «ilâife»… – i, va continua să se poarte aşa, soarelui nu-i vor mai rămâne raze destule pentru la vară, observă fi o. În fine, asta îi dădea ocazia de a purta ochelarii de soare oferiţi de Zora! Timpul era perfect pentru un picnic. Timpul era perfect pentru orice. Soarele era aşa de strălucitor, aşa de gigantic că depăşea limita ochilor lui fi o. Ar fi trebuit să-şi reia cursurile a doua zi, dar Charles Folquet organizase o conferinţă de presă în onoarea ei. Voise să se opună, de fapt nu avea nimic de zis, ceea ce i se părea un motiv valabil pentru a tăcea, iar ziariştii nu-i văzuseră încă tablourile, aşa că – la ce bun? Charles Folquet crezu că o convinge zicând că unii dintre ei erau prieteni şi că vor fi foarte decepţionaţi să n-o întâlnească. Nu avea decât să vorbească despre ea şi să răspundă la întrebări. De fapt, Fi o cedase din oboseală şi pentru că importanţa întâlnirii o stânjenea: nu voia să fie răspunzătoare de anularea ei. Nu fusese niciodată cauza unei anulări. Noua putere cu care fusese dăruită, n-o voia, şi dacă nu reuşea să scape de ea, nu voia nici să se servească de ea.

Charles Folquet începea să se obişnuiască să bea un ceai fără zahăr de câte ori trecea pe la fi o.

121

Când admirăm pe cineva căutăm să ne placă ceea ce îi place persoanei respective pentru a-i fi mai aproape, aşa că nu i se părea nefiresc să pătrundă în intimitatea lumii lui fi o prin papilele limbii şi ale palatului. După ce planificase întâlnirea cu presa, scoase un număr din Le Temps înfăşurat într-o fundă roşie şi i-l întinse ca pe un cadou lui fi o. Charles Folquet străbătu camera, cu ceaşca de ceai în mână. Exulta. Apartamentul era tot în dezordine. îi propusese lui fi o să îi plătească o femeie la curăţenie. Drept orice răspuns tânăra îi surâsese

cu incredulitate. Stânjenit, nu îndrăznise să îi spună că el însuşi folosea aşa ceva şi că îşi ducea hainele la călcat pentru că era incapabil să se folosească de o maşină de spălat şi încă mai mult să îşi calce cămăşile.

— Ce-i asta?

— Pune-ţi-vă o dorinţă: iată primul dumneavoastră articol.

Fi o trase de fundă şi desfăcu ziarul. Articolul începea pe prima pagină şi continua în interior. Intitulat „Crimă împotriva artei", era semnat şervet de Casă, profesor de filosofie la o universitate importantă şi la televiziune. Articolul începea astfel: „Pe când un tribunal de la Haga care să judece khmerii roşii ai artei contemporane? Chiar mort, Abercombrie îşi continuă întreprinderea de epurare cu noua sa găselniţă, o tânără artistă necunoscută, numită fi o Regale. Tablourile ei sunt o negare a moştenirii întregii picturi de la…"

— Găsiţi că e o veste bună?

Fi o lăsă ziarul înainte de a fi terminat articolul pasionat şi injurios. Se aşeză cu picioarele încrucişate pe canapeaua ei şi îşi învârti o şuviţă

de păr pe arătător. Charles Folquet plutea de fericire, nu mai putea sta pe loc.

— Fireşte: avem o polemică! Cei care nu au auzit încă vorbindu-se de dumneavoastră vor fi la curent. De Casa e un reacţionar, îi va avea împotrivă pe duşmanii lui obişnuiţi. Adică, vor fi de partea noastră. Mai mult, metafora sa, care compară partizanii artei contemporane cu nişte khmeri roşii, va declanşa o furtună mediatică. Asociaţiile şi umaniştii de toate culorile vor inunda ziarele cu scrisori de protest. Se va trezi chiar singur, pentru că nici cei care nu-l iubeau pe Abercombrie nu vor vrea să cauţioneze aşa ceva. Grégoire Cardenal, cel mai bun duşman al lui, va răspunde pe acest fond şi vă va apăra pe o pagină întreagă. Mi-a promis-o.

Fi o privi articolul cu circumspecţie. Era impresionată într-un mod pe care nu îl prevăzuse. Cineva pe care nu-l cunoştea şi care nu o cunoştea o insulta ca şi cum ar fi comis ceva grav. Avea dreptul să nu îi placă tablourile ei, dar de ce această violenţă? Nu era genul care să se

lase dusă de val, dar simţea că sentimentul de ură şi de sfidare pe care începea să îl aibă împotriva acestui şervet de Casa era viciat. Acest om o obliga să fie împotriva lui, adică de partea celor care o apărau, ca acest Grégoire Cardenal. Şi ea nu cunoştea niciuna dintre cele două tabere. Era miza unui război care nu o privea. O pradă pentru care se certau. împături ziarul şi îl ascunse sub o carte de pe măsuţă; bău un pic de ceai. Soarele avea o culoare amară. Buna ei dispoziţie era şifonată.

— Ştiţi ce e mai grozav? Şervet povesteşte că v-a văzut tablourile la expoziţia de la Milano.

123

— Şi n-a existat niciodată o expoziţie la Milano.

— Firește. Deocamdată, nu. Dar de Casa îl detesta pe Abercombrie de ani de zile, i-a distrus mereu opţiunile, nu e niciun motiv ca să se schimbe acum. Că vă cunoaşte tablourile sau nu, nu va avea nicio influenţă asupra judecăţii sale. Într-un fel, de Casa este un detestator precoce.

Chiar dacă încerca să îl reducă la un episod comic cu efecte pozitive, Charles Folquet era dezolat de spectacolul luptelor interne din lumea artei pe care i-l oferea lui fi o. îşi termină ceaiul şi îi dădu întâlnire pentru a doua zi.

Fi o îi dădu un telefon Zorei. Aceasta tocmai trăgea în maşina de cafea, detunăturile răsunau în tot imobilul. La o Serată Toxică, Fi o o întrebase pe Zora de ce trăgea în aparatura electromenajeră. Ea îi dăduse răspunsul cel mai logic din lume: pentru că, dacă ar trage în oameni (şi numai Dumnezeu ştia cât îi era de poftă), ar fi închisă. Câteva minute de discuţie cu Zora îi fură de-ajuns lui fi o ca să uite dezolantul episod şervet de Casa. Prietena ei le insultă cu delectare pe aceste personalităţi care se certau pe seama ei. Întotdeauna a o asculta pe Zora, mereu egală cu ea însăşi, puternică şi hotărâtă, pe care nimic nu o putea face să se clatine, avea o latură liniştitoare, şi răcoritoare.

Parcul cel mai apropiat de strada Baxt era parcul Belleville, dar era mic, şi prezenţa lui în sânul unui muzeu al Aerului avea darul de-a o enerva pe Zora. Se duseră deci cu coşul lor la Buttes-Chaumont.

De la sfârşitul lui decembrie, chiar dacă soarele era asiduu în iarnă, vremea rămânea în schimb foarte rece, astfel încât, cu excepţia cohortei obişnuite de joggeri naivi convinşi că mirosul sudorii lor ajungea ca să alunge moartea, parcul era liniştit. Soarele se culcase, lampadarele formau o constelaţie în galaxia Buttes.

Se instalară în chiar locul isprăvilor lui fi o, pe colina mică de deasupra cascadei de la Buttes. Iarna e perioada visată de cei care nu apreciază să-şi pună piciorul, mâna sau fesele în rahat de câine: proprietarii friguroşi nu au îndrăzneala să facă aşa o plimbare pentru a-şi goli animalul iubit de excremente. Dar peluza, oricât de bine ar fi întreţinută, oricât de stropită cu pesticide, de îngheţată, de creponată, rămânea totuşi o bucată periculoasă de natură. Şi Zorei îi era groază de natură. Scuza non-premeditării existenţei sale nu o punea la adăpostul furiei tinerei femei. Dacă măcar natura s-ar fi mulţumit să fie un peisaj, ceva drăguţ de privit, dulce şi tandru unde să te aşezi, plăcut de respirat, de ce nu… dar îşi permisese să ascundă sub vălurile ei înşelătoare ceea ce Zora numea „oribilele gângăniuţe”. Oribilele gângăniuţe putea trece drept un termen generic desemnând toate fiinţele vii, dar nu se aplică de fapt decât insectelor şi asimilaţilor lor, păianjeni, limacşi şi ceănişi. Existenţa acestor „oribile gângăniuţe” îi reteza naturii orice şansă la circumstanţe atenuante. Zora nu ar fi iertat-o niciodată. Asta o amuza pe fi o, pentru că se trezise în miez de noapte ca să lupte cu fluturele minuscul de noapte atârnat de tavanul din camera Zorei, aşa că ştia că prietena ei ascundea sub toată animozitatea o înduioşătoare teamă copilărească.

125

Fără mari speranţe, Fi o o invitase într-o zi pe Zora la o plimbare prin pădure pentru a o converti la farmecul mirosurilor verzi care se ivesc după furtună. Zora se îmbrăcase ca pentru o expediţie într-o junglă periculoasă; purta pe gură şi pe nas o mască de carbon şi vată pentru a filtra aerul nepoluat. Pădurea de la Lare nu merita asemenea precauţii. Căprioarele avură fericita idee să nu-şi arate botul, spre deosebire de o cârtiţă care s-a trezit amuşinând ţeava pistolului Zorei. Fi o reuşi să o convingă că insectivorul miop nu reprezenta un pericol

şi îi confiscă arma cu promisiunea că i-o va da înapoi dacă se va ivi vreun animal feroce sau vreun sportiv. Astfel, îşi continuară plimbarea, şi lui fi o i se păru că Zora aprecia această schimbare de mediu. Semănau cu cele două fetiţe din Goana după fluturi de Gainsborough. Zora se echipase cu un spray cu care asasina orice insectă ce îndrăznea să intre în bula ei de intimitate. Ustensila avea şi avantajul de a participa la distrugerea stratului de ozon, o mică plăcere deloc neglijabilă. Mai multe muşte, un tăun, un Argus satinat ale cărui aripi aurite se topiră sub jetul de insecticid, un fluture monarh drăguţ muriră în ziua aceea. În momentul în care Zora era pe cale să execute o libelulă, un Lestes sponsa, care se învârtea în jurul lor, Fi o puse mâna pe butonul spray-ului.

— E o libelulă, zise ea, minunându-se.

— Eşti nebună sau ce? Dacă crezi că o să mă las atacată de monstrul ăsta…

— Te rog, n-o ucide.

Niciodată Zora, cu toate aerele ei războinice, nu şi-ar fi contrariat prietena, aşa că dădu din mână către libelulă, care urcă spre vârfurile

1

copacilor şi dispăru. După un discurs vibrant denunţând favoritismul de care se bucurau libelulele, care îi îngădui să dezamorseze emoţia ca o simţea scoţând capul de sub gestul prietenei ei, Zora o întrebă cu toată delicateţea de care era în stare, adică foarte puţină, dacă putea să îi explice sentimentele ei deosebite pentru această odonată.

Totul se întâmplase cu câteva săptămâni înainte de arestarea părinţilor ei. Se duseseră în vizită la Mame, care locuia într-o baracă la marginea unei păduri din centrul Bretaniei. Ziua fusese minunată: se scăldaseră în râu, mâncaseră frigărui şi mai ales fuseseră împreună. Părea că vacanţele erau o ţară în care poliţia nu va reuşi niciodată să îi aresteze părinţii. Nu exista un tratat de extrădare între Franţa şi vacanţe. Părinţii se duseseră să caute lemne pentru poftele focului,

Mame îi ceruse să se aşeze lângă ea. Fuma un mic trabuc ce producea atâta fum, încât îi trebuiseră ani întregi până să dispară.

„Vreau să îţi spun o poveste mică. O poveste din copilăria mea. Eşti mare, Fi o, vei putea să-n-ţelegi. Nu ţi-e frig? Bun. Aveam exact vârsta ta. Pe vremea aceea, locuiam la ţară, o ţară de rai, verde, semănată cu păduri şi cu ferme, cu un râu limpede şi cu nenumărate pârâiaşe în care ne jucam, într-o după-amiază, mergeam cu bicicleta prin ierburile înalte ale unui câmp pe drumul către casă. Alături de mine, fugea câinele meu. Era un căţeluş mic, alb, plin de energie, foarte jucăuş. Făceam un soi de cursă, dar o cursă în

127

care fiecare era atent să nu se distanţeze de celălalt mai mult de-o aruncătură de băţ. Scopul nu era să câştigi, să ajungi primul acasă, nu, scopul era să facem cursa împreună. Niciunul dintre noi nu ştia cu adevărat ce aştepta de la celălalt. Pedalam cu toată viteza, trasând o cărare prin verdele câmpului, culcând ierburile sub roţi. Câinele meu lătra, dispărea uneori, când ierburile erau prea înalte, răsărea apoi din oceanul de verdeaţă. Formam două linii care se întretăiau, zigzagau, dar rămâneau mereu alături. Uite, secretul meu, Fiona, e această imagine: câinele meu alb şi eu pe bicicletă trasând două linii în ierburile înalte. Momentul cel mai important al întregii mele vieţi, comoara ei, este forma aceasta desenată pe fugă, într-un câmp, de roţile mari ale bicicletei mele roşii, julite, şi de fuga căţeluşului meu. Şi din ziua aceea am acţionat întotdeauna în funcţie de această amintire şi, mai mult, i-am dat forma ei oricărui lucru pe care l-am făcut. Toate actele şi toate gândurile mele au răsunat la diapazonul acestei imagini. Singurul lucru pe care aş vrea să ţi-l aminteşti despre mine este secretul meu: trebuie să găseşti o formă în funcţie de care să trăieşti. Poate fi un cântec, o imagine neclară, poate fi orice, muzica vânzătorului de îngheţată, o amintire, un parfum, dar trebuie să găseşti forma aceea”.

Mame se întorsese la părinţii lui fi o care întreţeau focul lângă baracă, fumând. Ziua trecuse, veselă; se ghemuise pentru a deveni o amintire împăturită cu grijă în memoria fetei. Aşezată pe iarbă, Fi o îşi

imagină bunica, o fetiţă pe bicicletă, cu câinele ei alb. Inima i se umpluse de admiraţie.

128

După doi ani, Fi o avea opt ani, furtuna bubuia sub scoarţa copacilor din pădure. Păsările trasau cu aripile un colţ de cer unde să se adăpostească. După-amiaza nu semăna cu nimic din ceea ce ştia fi o, părea ştearsă de vremea ca de cupru. Cerul era roşcat, norii chihlimbarii, aerul dulce scânteia ca şi cum ar fi fost amestecat cu pletele fetiţei. Fi o era aşezată pe bancheta smulsă dintr-un Jaguar Sovereign care odihnea de ani de zile în ograda din faţa rulotei lui Mame. Pielea roşie subţiată de averse şi de vânt degaja un miros extraordinar de descompunere.

Tunetul bubui din nou. Fi o simţi că aparţinea aceleiaşi specii cu cerul şi cu arborii: credea în chip intim că furtuna putea să se ivească din ea însăşi. Era electrizată de toate fulgerele pe care ştia că le posedă şi, fără nicio îndoială, fu convinsă că participa la furtună, aşa cum participau norii mari de antracit. Va năpusti peste lume o ploaie dulce şi rapidă. Plină de această furie bucuroasă, se ridică de pe banchetă şi îndepărtă braţele gata să-şi dezlănţuie pasiunea ei de fetiţă.

O libelulă apăru. Nu urma pista celorlalte animale terorizate. Se puse pe mâna lui fi o. (Mai târziu, învăţă dintr-un ghid al insectelor că libelula întâlnită în ziua aceea era o Libeâulla de-pressa şi că ordinul insectelor înaripate căruia îi aparţinea, Odonatele, era cel mai vechi şi cel mai primitiv: exista deja în epoca dinozaurilor.) o picătură căzu pe mânuţa ei care tremura de frig. Libelula nu se clinti. Apoi, una mai mare căzu pe capul insectei, ale cărei picioruşe fine se turtiră. Aripile i se îndoiau pentru a însoţi căderea picăturilor. În clipa aceea Mame deschise uşa

129

„!” Î „f NJI ŞI TICSI”.

rulotei ca să îi spună lui fi o să treacă înăuntru. Aerul deveni foarte sumbru, fulgere brăzdară cerul, urmate la câteva clipe de loviturile tunetului. Fetiţa îşi dădu atunci seama că jerseul ei verde şi părul îi străluceau de apă. În ciuda potopului, libelula tot nu se mişca,

trupul îi scânteia, culorile, verdele şi albastrul ei, erau acoperite de caratele ploii. Fi o s-o ridică şi fugi spre rulotă ca să salveze insecta. I se strângea inima la gândul că libelula ei ar muri. Dar în clipa în care era să ajungă la rulotă, simţi o apăsare pe mână: libelula îşi îndoi picioruşele şi se împinse către cer. Cu picioarele în noroi, cu părul lipit de obraji, Fi o îi urmări zborul prin zidul de stropi. Libelula urca, urca, urmă un fulger, care nu venea de la fetiţă, ci din cer. Când fi o redeschise ochii, libelula dispăruse.

Bând ciocolata caldă pe care i-o pregătise Mame, cu spatele încălzit de micul reşou cu gaz, îşi zise că asta era forma după care avea ea să trăiască. Nu văzuse niciodată ceva atât de frumos. Libelula încununa toată tânăra ei viaţă, era bijuteria vie care certifica regalitatea sentimentelor sale.

Vremea era puţin cam răcoroasă, ora cinei puţin cam aproape, aşa că nu era prea multă lume la Buttes-Chaumont. Zora scoase un spray şi-l pulveriza integral pe cei câţiva metri pătraţi unde voiau să se instaleze. Insectele hibernau, dar ea nu voia să rişte să se trezească la mirosul de mâncare. Cele două prietene aşteptară câteva secunde să se evapore mirosul de spray şi se aşezară.

130

Îşi desfăcură coşul de picnic, umplut cu diferite feluri de hamburgeri, de cartofi prăjiţi şi de băuturi gazoase cumpărate lafast-food-ul scoţian de pe strada Pirineilor.

— Trebuie să dau o conferinţă de presă. În sfârşit, un soi de conferinţă de presă. Charles Folquet zice că e vorba mai degrabă de o întâlnire informală cu nişte ziarişti. Mă stresează. Fir-ar Zora, n-am nimic de zis!

— Minunat, draga mea, zise Zora, ducându-şi pe rând la gură sandvişul şi ţigara. Regula numărul unu: nu lăsa ziariştii să îţi pună nici cea mai mică întrebare.

— Va fi greu: asta e treaba lor.

— Nu. Treaba lor e să îţi înregistreze răspunsurile. Un ziarist nu pune întrebări, el produce un stimul pentru a provoca un reflex la victima sa. Reflexul acesta se numeşte „răspuns". Întrebarea ziaristului

este, potrivit ziarului la care lucrează, personalităţii sale şi gradului său de notorietate, fie o bucată de zahăr, fie o descărcare electrică. Vrea ca tu să manifeşti ceva din tine, ca o curvă de savant în laboratorul lui. Şi mai ales să îi arăţi cât de pertinente sunt întrebările lui şi că a înţeles tot din arta ta.

— Atunci, ce mă sfătuieşti? Să nu zic nimic?

— A nu zice nimic înseamnă să răspunzi la întrebările lor. Nu, deturnează-le! Nimeni nu te obligă să spui adevărul, dă răspunsuri verosimile.

— E o limbă de lemn, nu?

— Dacă luăm în considerare în ce hal le e curul, nu-şi vor da seama de asta. La dracu', Fi o, nu le datorezi nimic! Dacă te admiră atâta, vor înţelege că nu ai nimic de zis, te vor respecta chiar

131

II. – \U ti! la pentru asta, imbecilii ăştia. Dar nu visa, majoritatea va voi cu orice preţ să te explici. Au o mentalitate de sticleţi şi de profi. Mărturiseşte-ţi crima. Fă-ţi teza. Că spui adevărul sau că minţi, draga mea, e acelaşi lucru. Dacă te întreabă dacă e dificil să pictezi, zi că da. Dacă te întreabă dacă te droghezi, zi că da. A-i răspunde unui ziarist e un exerciţiu de mimă prin cuvinte. Vei putea să taci, să te bâlbâi, să-i insulţi, totul îţi va fi iertat pentru că eşti o artistă, pentru că eşti celebră. Aproape celebră, vreau să zic. Şi asta va face parte din legenda ta. Important e să aibă lucruri de scuipat în ziarele lor, să scrie pagini multe pentru a-şi demonstra inteligenţa.

Ca de multe alte ori, sfaturile Zorei mergeau în toate direcţiile, şi filosofia lor generală ar fi putut fi rezumată prin „dă după ei cu o grenadă şi adăpostește-te, draga mea". Pe cât de excitantă poate fi o asemenea filosofie, nu e potrivită decât indivizilor care au renunţat la orice viaţă socială. Din ceea ce înţelesese fi o, experienţa Zorei cu ziariştii fusese dezastruoasă şi, puţin spus, nu-i avea la inimă. Dar prietena ei fusese confruntată cu ziarişti specializaţi în modă şi cu cei de la tabloide, nu cu adevărata cremă a profesiei. Criticii de artă trebuie că aveau un alt nivel.

Noaptea, pe măsură ce creştea, exala tot mai mult halourile

felinarelor. Fi o îi mărturisi Zorei că avea trac. În fond, oamenii ăştia voiau să îi vorbească pentru că îşi închipuiau că ar avea ceva aparte de spus despre artă, pictură, Aber-combrie… Şi nu era aşa. Cum fusese întotdeauna atentă să respire cel puţin o dată pe minut, se ferea să aibă certitudini. E un joc, insista Zora, ia-o ca pe un joc! îi propuse să se antreneze. Ea

va juca rolul lui fi o şi fi o pe-al unui ziarist. Zora îşi puse faţa de masă pe umeri ca o capă, luă ochelarii de soare ai lui fi o şi îi întinse flaconul de ketchup să-l folosească drept microfon. Fi o tuşi în pumn şi îşi începu interviul.

— Bună ziua, domnişoară Regale. Trebuie să spun că sunteţi magnifică.

— Ştiu, ştiu, zise Zora pe un ton dispreţuitor. Aţi venit să-mi spuneţi doar lucruri pe care le ştiu deja?

— Regret. Să vedem… Ce reprezintă Moartea pentru femeia şi artistul care sunteţi?

— Nu îndeajuns, răspunse Zora cu dezinvoltură.

— Ce reprezintă Arta pentru dumneavoastră?

— Ceea ce e Arta pentru mine e lipsit de importanţă şi fără îndoială fals. Singura întrebare valabilă este: ce e Artistul pentru Arta însăşi?

— Ce credeţi despre ceilalţi pictori contemporani?

— Nimic. Nu mă interesează decât artiştii morţi. Moartea este examenul de trecere al artiştilor, este bacalaureatul nostru. Numai ea ne permite să recunoaştem geniul. Un artist bun este un artist mort. Singurii care mor cu adevărat sunt artiştii mari, ceilalţi, pretendenţii, nu fac decât să îşi oprească respiraţia şi bătăile inimii.

— Credeţi în Dumnezeu?

— Da, dar nu cred în albastru.

N-o să reuşesc niciodată, gândi fi o. Adesea suntem mai dotaţi pentru lucrurile pe care nu trebuie să le facem: Zora excela în răspunsuri strălucite şi paradoxale, dar nu ea pictase tablourile.

A doua zi, Charles Folquet o însoţi pe fi e în saloanele unui mare restaurant de pe Bulevardul Montparnasse care se mândrea cu faptul de a-i fi primit pe Picasso şi pe alţi câţiva convivi importanţi. Locul era unul de pelerinaj pentru artiştii cu portofelul doldora. Li se părea că urmează calea glorioşilor înaintaşi stând aşezaţi în fotoliile acelea uzate, dar de fapt numai fesele le erau aureolate. În timpul drumului, Fi o îi împărtăşi îndoielile sale lui Charles Folquet. O linişti spunând că era de-ajuns să fie naturală. Naturală era tocmai ceea ce nu reuşea ea să fie.

Ziariştii o primiră cu deferentă şi cu plăcere, într-un scrin de zâmbete binevoitoare şi de priviri strălucitoare pe care nu le merita. Charles Folquet o prezentă şi îl prezentă pe fiecare ziarist fetei. Fi o nu reţinu mare lucru din toate acele nume oferite ca nişte buchete de flori. Simţea în interesul lor atent şi cordial violenţa unui război. Chelnerii aduseră răcoritoare alcoolizate, dar Zora îi spusese lui fi o să nu consume niciodată un produs care i-ar altera conştiinţa într-o situaţie pe care nu o stăpânea deplin. Nu îndrăzni nici să ciugulească din farfuriile pline de animale moarte şi transformate în mâncăruri estetice şi scumpe.

Charles Folquet animă întâlnirea. Urmărea succesiunea de întrebări şi răspunsuri, o ajuta când nu avea nimic de zis. i-ar fi o, în cea mai mare parte a timpului, nu avea nimic de zis, dar, cum nu voia să jignească pe nimeni, o făcea de fiecare dată cu un subiect, un predicat şi un complement.

În pofida tuturor aşteptărilor, ziariştii o adorară. Decretară că stângăcia ei în a se exprima

şi incapacitatea oricărei intelectualizări erau manifestarea minunată a unei umilinţe prea rare între artişti. Aroganţa unora dintre critici se amesteca cu gentileţea; certitudinea lor că deţin adevărul despre artă se confunda cu delicateţea atenţiilor lor faţă de tânăra artistă. Fi o s-o simţi incapabilă de a se apăra de aceşti adversari iubitori.

I se puseră întrebări personale la care ar fi vrut să nu răspundă.

Simplul ei refuz de a vorbi despre ea îi decepţiona pe invitaţi, ca şi cum i-ar fi privat de ceva ce li se cuvenea. Resimţi o anume tulburare pentru că provoca unor persoane atât de importante şi de afectuoase o asemenea dezamăgire. Această incapacitate de a zice „nu" feţelor surâzătoare o împinse la a-şi sacrifica puţin din intimitate. îşi povesti viaţa cât mai simplu posibil, fără a intra în detaliile mai patetice, şi observă cu groază cât de mult trista ei poveste aţâţa excitaţia ziariştilor. Nu o spuseră, dar o lăsară să înţeleagă că trebuia să se mândrească cu teribila-i copilărie, că destinul părinţilor ei, orfelinatul, toate astea se adăugau la gloria ei şi îi dădeau strălucirea legendei. Nu mai era o artistă vândută ca originală, avusese şi o viaţă originală. Lucrurile astea se asortau bine, era o modă care nu se schimba. Compasiunea şi mila ziariştilor erau sincere, dar fi o nu se putea împiedica să nu se gândească la faptul că le vor transforma într-o substanţă aţâţătoare în articolele lor.

În ciuda umorului şi a volubilităţii lui Charles Folquet, tăcerile erau din ce în ce mai numeroase. Fi o ştia că acest gol era în dezavantajul ei: singură în faţa grupului atent, era răspunzătoare pentru cursul conversaţiei. îşi ascundea jena sub

135

masca unei timidităţi jucate, cu ochii pierduţi în gol. Nervoasă, îşi chinuia şuviţe din păr şi îşi cufunda privirea în paharul de Pérrier.

Pentru a le hrăni curiozitatea, convocă amintirea unui joc pe care îl juca în copilărie şi îl deghiza într-o schiţă de teorie estetică: pentru ea, culorile se raportau la elemente naturale. Roşul era o lalea, griul un rinocer… Ceea ce dădea obiectelor gri o rinoceri ta te exotică şi fermecătoare. Ziariştii găsiră această reverie din copilărie pasionantă.

Fără să poată rezista, Fi o recita cuvinte pe care nu le gândea sub presiunea atenţiei spectatorilor. Zora, ea, ar fi fost capabilă să joace cu panaş rolul care i se atribuise, dar fi o nu putea să îşi râdă cu cinism de oamenii aceştia, pentru că erau serioşi, pasionaţi şi sinceri. În decorul minunat al salonului acestui restaurant, începea să-şi dea seama de capcana aurită în care căzuse. Prea mulţi oameni erau implicaţi, nu mai putea da înapoi.

Charles Folquet, luat de febra jocului, aborda subiectul expoziţiei de la Milano. Câţiva ziarişti auziseră vorbindu-se de ea, unul singur o văzuse, dar o gastroenterită îl împiedicase să profite pe deplin de ea.

Ca de obicei, Charles Folquet o însoţi acasă. Seara era de un albastru întunecat. În maşina sport a lui Charles Folquet, o Lagonda ultimul model, cu faţa brăzdată de luminile neoanelor vieţii nocturne, Fi o s-o gândi că, în câteva minute, va face o baie caldă şi se va gândi la toate astea. Se întreba când va fi descoperită înşelăciunea. De fapt, toate astea nu erau prea grave. Va

fi profitat bine de ele. Restaurante de lux, bani, cadouri. Într-o zi de primăvară, peste câteva săptămâni, va fi o expoziţie şi toată lumea va vedea că tablourile ei nu erau decât nişte tablouri, tablourile unei fete prost îmbrăcate, cu părul roşcat, care devenise pictor din motive criminale, numai ca să aibă din ce trăi.

După ce îşi salută îngerul păzitor, Fi o intră în casă şi citi mesajul pe care Zora i-l fixase cu un pumnal în uşă. Prietena ei o anunţa că plecase în Japonia pentru câteva zile, cât să se ocupe de picăturile de sânge ale lui Timothy Leary, adăpostite într-un Institut de genetică din Ōsaka.

Fără Serată Toxică în seara asta deci, se gândi fi o cu regret. îi dădu să mănânce lui Pelam, îi schimbă apa din vas şi îşi pregăti ceva ce ar fi semănat, poate, cu o masă alcătuită din rarele comestibile neperimate aflate încă în frigider.

Stofa perdelei se mişcă. Fi o simţi prezenţa lui Pelam, dar, ca de obicei, nu reuşi să-i distingă formele în decor. îşi puse farfuria fumegândă şi aproape apetisantă pe măsuţa joasă de lângă canapea şi trie casetele înregistrate de Zora cu episoadele din Superballoon pe care le ratase. În ultimul episod, eroii justiţiari încercau să captureze un miliardar nebun şi criminal refugiat la ultimul etaj din Casa Battlo de la Barcelona. Pregătea o invazie a Islandei cu mercenari deghizaţi în pinguini, suspense-vă îţi tăia respiraţia.

Fi o mări obscuritatea scăzând lumina lămpii cu halogen, apoi

intră în camera ei. În dulapul din stânga patului, trase un obiect greu de mânuit, pus pe rotile şi acoperit cu un pled. îl împinse până în salon, rotilele scârţâiau ca nişte şoricei. Un miros de naftalină se degajă când

ridică pledul de pe el. Era un respirator artificial. Un model vechi, marca Drăger, pe care îl recuperase din pubelele unei clinici unde lucrase într-o vară. Nu îl mai scosese de mai mult de-o lună. îl puse în priză. Respiratorul se trezi potrivit frecvenţei unui timp inspiratoriu urmat de o fază expiratorie cu întoarcere la presiunea atmosferică; ecranul de control gri torcea, linia verde a osciloscopului, plată, vibra uşor. Un tub de un metru lungime era legat de o sferă de Pyrex dotată cu un dop. Fi o trase un pachet de Popular lights din cutia înfundată sub respirator. Pachetul era început de ceva vreme, ţigările erau uscate şi sfărâmicioase, fire de tutun căzură pe jos. Fi o îşi puse o ţigară în gură şi o aprinse. îşi aruncă părul pe spate, trase un fum, aşeză ţigara în sferă şi se aşeză pe canapea. îşi şterse cu limba, de pe buze, savoarea specială de trestie de zahăr a ţigării cubaneze. Respiratorul fâsâia, oxigenul trecea în tub ca să umple sfera de sticlă. Capătul ţigării strălucea roşu la fiecare inspiraţie; fumul ieşea printr-o deschizătură mică plasată îndărătul aparatului. Salonul fu umplut imediat de un miros aparte de ţigară fumată încet, de către respiratorul artificial.

Părinţii ei fumau această marcă de ţigări, era unul dintre puţinele lucruri de care îşi amintea în legătură cu ei. Fotografiile, toate amintirile arseseră în incendiul rulotei lui Mame. În mintea ei, feţele lor erau neclare; dar de îndată ce pornea respiratorul şi ţigara se consuma, frânturi şi epave din trecutul ei ieşeau la suprafaţă. Parfumul ţigărilor Popular o recuf unda în lumea copilăriei. Căptuşise cu grijă toate deschizăturile pentru a evita curentul, aşa că fumul rămânea în suspensie în camera obscură ca o întreţesere de nori şi de brume de oase. Părinţii ei erau aici, fantome ivite dintr-o ţigară, care luau în stăpânire atmosfera şi se amestecau prin volutele lor gri cu părul ei roşcat. Şi pentru câteva minute, angoasa se ştergea, frica de a se afla singură pa lume dispărea sub vălul de vapori carbonici.

După ce se uită la episoadele din Superbal-loon, Fi o adormi pe marginea nopţii, în mijlocul canapelei.

138

A.

Lrticolul lui şervet de Casa provocă scandalul sperat. E ceea ce Charles Folquet îi povesti lui fi o, care a fost obligată să-l creadă. Nu era loc de îndoială, Fi o devenise un star. Celebra cântăreaţă şi actriţă M. îi cumpărase una dintre pânze. O şi văzuse? Nu. Cifra tranzacţiei i se păru atât de ireală lui fi o, încât nu fu impresionată. Surâse, cu dezolare. După asta se recunoaşte un star, îi spusese Bojarski, un star nu e o persoană după care se întoarce oricine pe stradă, ci o persoană pe care alte staruri o recunosc.

Fi o luase hotărârea de a-şi opri studiile anul acesta. Devenea prea dificil să împace lumea ternă şi serioasă a universităţii cu aceea, fojgăitoare şi excesivă, a artei. Bănuia că nu va fi atât de uşor să reia ritmul vieţii cotidiene. Dar îşi promisese că va reîncepe cursurile în septembrie, odată ce va fi adunat destui bani pentru a fi la adăpost timp îndelungat. N-avea de ce să fie dificil, considerând preţul plătit de M.

Alumbrados Granvelle începuse să picteze de foarte tânăr; mai înainte chiar de a şti să scrie şi să citească, era capabil să deseneze cuvinte şi fraze întregi. Artist precoce, i se oferi prima

141

expoziţie personală pe când nu avea decât 6 ani, deveni celebru la 10, ajunse la heroină la 13, în vreme ce câştigă primul său milion; la 15 ani, deveni cel mai tânăr membru al Alcoolicilor Anonimi. Până la 25 de ani, ocupă zenitul lumii artelor, tablourile, sculpturile, instalaţiile sale se vindeau pe sume fabuloase. Pagini întregi îi erau consacrate în cărţile de istoria artei, teoriile şi bâlbâielile strălucitoare constituiau noua evanghelie a artei. Timp de cincisprezece ani fusese un geniu recunoscut şi adorat de toţi.

Apoi, într-o bună zi, fără ca nimic să anticipeze aceasta, colecţionarii şi muzeele găsiră că regresase în aşa hal încât vechile sale capodopere au fost considerate nulităţi paseiste. La 30 de ani, nimeni

nu mai vorbea despre el şi dispăru timp de un deceniu. Nimeni nu a ştiut ce făcuse în vremea asta. Reveni în avanscenă în ziua când împlinea patruzeci de ani, şi cei care îl cunoscuseră cu ani înainte avură dificultăţi în a-l recunoaşte, într-atât vechiul tânăr fusese şters de tenul bronzat şi de obezitatea noului Gran-velle. Părerea despre proasta calitate a operelor sale nu se schimbase, dar se simţea misterul şi ceva ca mirosul unei tragedii atrăgătoare în destinul acesta de copil prea devreme oferit gloriei. Se feri să reia exerciţiul artei şi îşi folosi averea pentru a-şi făuri o colecţie de prim-plan. Cu încăpăţânare, recuceri un loc în această lume care îl exclusese, dar un loc care îl va ţine la adăpost de lupte: deveni un critic temut şi un celebru negustor de artă. Pe eşichier, se afla la capătul opus poziţiilor avangardiste ale lui Gâtigoire Cardenal şi ale sectanţilor săi precum Guerinet Escriban.

142

Primise moştenire o reşedinţă particulară de pe strada Pernety, ultim vestigiu al averii unei familii care îşi construise cu ferocitate în ultimele secole calea către mizerie. Era ultima verigă a realizării acestei ambiţii. Clădirea era prost încălzită, gândacii bine hrăniţi, pereţii putrezeau din interior; numai curenţii de aer conservau tăişul unei noutăţi mereu regenerate.

Un taxi venise să o ia pe fi o de pe strada Baxt şi o dusese pe strada Pernety. Sunase la uşa imobilului. Niciun nume nu era înscris pe unicul buton al interfonului. O servitoare cu rochie neagră şi şorţ de dantelă deschise uşa. Toţi pereţii albi erau acoperiţi de tablouri şi de sculpturi, genul acesta de opere despre care nu ştii dacă îţi plac, dar care interesează spiritele. Cum erau agăţate şi luminate ca nişte opere de artă, i se părea logic vizitatorului să le considere ca atare, chiar dacă era dificil să le certifice în alt fel valoarea. Intrarea consta dintr-un atrium închis cu pătrate mici de sticlă acoperite de primele flori de la sfârşitul iernii. În fiecare cameră, fotoliile şi scaunele permiteau contemplarea tablourilor, confortabil uneori, dar adesea aceste scaune ieşeau din imaginaţia marilor designeri: ochiul le gusta, dar spatele nu putea să le aprecieze fără dureri geniul.

Ca şi cum ar fi alunecat pe sol urmând un parcurs trasat de şine

invizibile, servitoarea o duse pe fi o de-a lungul unor camere cu folosinţe incerte. Aşa se recunosc casele bogaţilor: conţin o bucătărie, o sufragerie, o baie, o cameră, dar aceste încăperi utile se află alături de altele al căror singur interes este de a dovedi că superfluul poate foarte bine să fie susţinut cu ziduri de

143

— ”: «W.to? – iş IBS*:,!” 1! i:

piatră. Servitoarea trecu printr-o uşă înaltă în acea încăpere luminată pe care fi o o boteză mental „a treia sufragerie”, dar care putea de altfel să fie un fumoar, ori camera în care gazda sa lua ceaiul, ori chiar locul unde se gândea la lucruri triste. Înaintea unei atari profuzii de încăperi, un proprietar conştiincios şi culpabilizat trebuie să-i găsească o funcţie – adică o scuză – fiecăreia, şi câteodată se obligă să descopere pasiuni noi care să justifice spaţiile aflate la dispoziţia sa. Astfel Alumbrados Granvelle trebuise să se apuce de biliard pentru a ocupa sala mare de sub acoperiş, să înceapă să fumeze ţigări de foi şi să cultive orhidee rare.

Intrară într-o încăpere mare, plină de obiecte de artă şi de cutii de carton puse unele peste altele; o verandă lumina locul; lumina roşie a soarelui acoperea mesele mici, scaunele stivuite şi plantele, dintre care unele atingeau cu vârfurile tavanul. Pe statuete şi obiecte, praful lucea asemenea unor lagune de diamant sub razele soarelui. Servitoarea se îndreptă spre o uşă înaltă din fundul sălii. Dacă o operă de artă este un obiect care a cerut aplicaţie şi originalitate în executare, atunci uşa era fără îndoială opera unui maestru. Lemnul întunecat, aproape roşu, dens, reprezenta valurile vitrificate înghiţind ruina unui galion plin de comori şi chipurile demente ale pasagerilor. Servitoarea scoase o mănuşă de bumbac alb din buzunar, şi-o puse şi bătu uşor la uşă.

— Domnule, domnişoara a venit.

Uşa vibra, ca şi cum un corp s-ar fi lipit de ea. O respiraţie grasă ieşi pe gaura cheii.

— Sunteţi liberă, Jeannette. Domnişoara Regale… n-aş spune că sunt încântat să vă întâlnesc.

144

Interesat, mai degrabă. Aţi văzut articolul lui şervet? Ce cretin… Cel mai rău e că mi-e prieten. E trist, dar veţi învăţa că te împrieteneşti cu oamenii pentru că au aceiaşi duşmani cu tine.

Granvelle mototoli un ziar în mâini, îl sfâşie. Strănută de trei ori, îşi şterse nasul. Ochiul lui apăru în gaura cheii, enorm şi tumescent, că părea să vrea să pătrundă până dincolo. Ochiul se rostogoli pentru a o scruta pe fi o pe la toate încheieturile.

— Sunt dezolat că nu vă pot strânge mâna. De două zile, sunt prizonier în acest dulap prăfuit. Din cauza blestematului de zăvor ruginit. Jeannette a chemat lăcătuşi care nu au alte soluţii decât să dea lovituri de ciocan, să taie cu ferăstrăul, să masacreze… Nu îi voi lăsa niciodată. Prefer să îmi sfârşesc zilele în acest coteţ, decât să fac cea mai mică rană uşii mele Riemenschnei-der. Vă puteţi imagina ce vârstă are? Cinci secole! Cine sunt eu, cu jumătatea mea de veac, ca să mă măsor cu asemenea operă? Cum lăcătuşii s-au dovedit incapabili, Jeannette a propus ajutorul fratelui ei, hoţ de meserie. Găsesc îmbucurător faptul că numai un om al artei mă poate scoate din situaţia asta. Pentru că hoţii sunt nişte artişti. Poate ultimii.

Jeannette reapăru, cu o tavă în mână, pe care odihnea hrana stăpânului său. Toate alimentele erau mai mult sau mai puţin lichide, pentru ca prizonierul să le poată aspira cu ajutorul unui pai vârât prin gaura cheii. Ceea ce şi făcu cu zgomot, fără ca măcar o picătură de piure de miel sau de supă de roşii să murdărească preţioasa uşă. De îndată ce masa fu terminată, Jeannette ieşi din încăpere cu tava.

145

t’ Jtt! «… tantiai

— Eu nu cred că sunteţi responsabilă de ceea ce vi se întâmplă, aşa că ar fi nedrept să fiu dezagreabil cu dumneavoastră. Mai sunteţi acolo?

Fi o s-o îndepărtase de gaura cheii unde Gran-velle îşi lipise din nou ochiul său roşu, mare. Privi obiectele drăguţe puse pe mesele din jur. Începea să se obişnuiască să i se vorbească fără ca lumii să îi pese dacă asculta.

— Da, admiram decoraţiunile.

— Decoraţiunile? Decoraţiunile! Sunt opere de artă, nu decoraţiuni, domnişoară! Există o latură care stârneşte mila, sunt conştient, în toate aceste capodopere nepreţuite diseminate la mine acasă. Mi-ar plăcea atât de mult să mă contamineze cu geniul lor, să iau boala care le-a născut. Dacă există atâtea, e pentru că, în comparaţie, eu sunt pustiu, sunt gol şi mort, pe când ele plesnesc de viaţă. Nu eu locuiesc casa asta, ci ele, tablourile şi sculpturile, sunt cele care-o stăpânesc. Eu nu sunt aici decât o decoraţiune. Eu sunt bibeloul aici, vechea piesă de bazar, banală şi înlocuibilă. Pot să mă rănesc, să cad la pat, să mor, nu e grav: sunt un produs de serie, o fiinţă omenească fără calităţi, care a încercat să facă să se creadă că are geniu. Nimic nu trebuie să li se întâmple acestor opere, ele sunt unice, ele au personalitate şi, chiar imobile, ele trăiesc mai mult decât o voi face eu vreodată.

— Aveţi ceva de băut? întrebă fi o cu toată dulceţea de care era în stare, jenată să-l întrerupă pe bărbatul din spatele uşii.

Granvelle mormăi. Scutură un clopoţel mic şi Jeannette apăru de îndată. Fără a o întreba pe fi o ce voia să bea, comandă un simplu pahar cu apă. Granvelle era aproape de Martorii lui Iehova.

cu mica deosebire că filosofia lui îi îngăduia să primească sânge, dar nu îl autoriza să dea bani. Era zgârcit, iar averea lui îi permitea să o demonstreze cu panaş. Când vizitatorii care nu aveau de ce să se teamă de influenţa lui îşi băteau joc de avariţia sa, poza în victimă a unui rasism financiar. Era foarte vanitos pentru că nu se purta cum i-ar fi permis contul din bancă, pentru că nu arunca bani pe geam cumpărând apă minerală, alcooluri şic sau iaurturi cu fructe. Avariţia lui era, după el, o sfântă umilinţă a portmone-ului. Fi o bău o înghiţitură şi hotărî să nu reia experienţa: apa tulbure era plină de calcar. Vocea tună din nou. Uşa tremura sub descărcarea de decibeli.

— Noi nu facem parte din lume. Ne naştem, abia dacă trăim, murim. Nu suntem decât ochi provizorii, însărcinaţi să reflecte tablourile lui Goya, nu suntem decât urechile vremelnice în care

răsună cantatele lui Bach. Nu rămân decât operele care asistă la spectacolul admiraţiei pe care le-o purtăm.

Cu paharul de apă tulbure în mână, Fi o îl asculta pe Granvelle întoarsă către uşa sculptată. Era impresionată nu de ceea ce spunea omul, ci de punerea în scenă datorată acestui zăvor înţepenit. Vocea părea depărtată, sufocată de lemn, ca şi cum ar fi venit dintr-o subterană medievală. Feţele îngrozite ale naufragiaţilor sculptate în lemn, cu gurile deschise de strigăte de durere şi de disperare, insuflau scenei o atmosferă de damnare. Acest peisaj de gheenă dădea un relief fantastic şi neliniştitor la tot ce spunea Granvelle. Cum acesta nu avea aerul de a fi preocupat de ea, Fi o s-o plimbă în verandă, printre orhidee.

147

Continua să îl audă vorbind, dar vocea lui groasă, de la distanţă, îşi pierduse din putere. Bolboroselile semnificante ale lui Granvelle se dizolvau în încăpere ca o briză prea parfumată a unui de-odorant de interior.

— Sigur că da, Ambrose, puşlamaua bătrână, a profitat de ocazie ca numele său să mai plutească încă în vaporii viitorului. De asta sunteţi aici. Nu v-am văzut tablourile. Nu ştiu dacă vreau să le văd, de fapt. Pentru că toată lumea vorbeşte de expoziţia de la Milano, ziarele dau pe din afară de chestii elogioase, despre dumneavoastră şi viaţa dumneavoastră de cenuşăreasă şi despre opera dumneavoastră. Sunteţi deja încoronată. Dacă ar trebui să vă văd tablourile, spiritul meu ar fi parazitat de tot acest zgomot, de judecăţile pozitive ale unor persoane pe care le stimez sau le dispreţuiesc. Ceea ce cred eu nu are nicio valoare. Trebuie să lăsaţi timpul să trieze. Criticul critică, pentru că artistul l-a educat bine. Suntem într-o epocă în care artistul creează cu înţelegerea pe care o va avea criticul despre opera lui. Toate astea sunt rahaturi. Ambrose o înţelesese. Şi şervet a căzut în capcana lui, ca de obicei. Eu nu vă voi detesta pentru că Abercombrie era duşmanul meu. Nu, ar fi prea uşor.

Tăcu. Fi o îl auzi trăgându-şi respiraţia, suflarea îi era grea şi şuierătoare, bronhiile sale fulmi-nau după efort. Şi-l închipui lac de

apă, rezemat cu spatele de uşă, cu cămaşa pătată de mâncare şi de salivă. Granvelle îşi drese vocea şi scuipă de mai multe ori într-o batistă.

— Ştiţi, nu l-am întâlnit decât o dată pe Ambrose Abercombrie… zise distrată fi o.

148

— Mizerabilul. Vă pusese la păstrare. Ştiţi ce sunteţi? Sunteţi provizia lui pentru moarte. Trăieşte datorită dumneavoastră. Nu alegi să fii artist, la fel cum nu alegi să fii asasin. Aşteptaţi-vă să fiţi pusă să plătiţi. Credeţi-mă: e ceea ce mi s-a întâmplat. Într-o zi mi-am dat seama că nu aveam niciun fel de geniu, dar era prea târziu: eram deja celebru. Toată lumea crede că am fost repudiat. Dar nu, îi binecuvântez pentru că mi-au dat o scuză ca să dispar. Dacă sunteţi cu adevărat ceea ce spune toată lumea, se vor răzbuna pe dumneavoastră şi se vor răzbuna în modul cel mai pervers, pentru că se vor răzbuna pe geniul dumneavoastră iubindu-vă. Nu vă vor ierta că sunteţi mai bună ca ei. Feriţi-vă de dragostea lor, nu e decât păpuşa urii lor.

— Aveţi o viziune un pic cam sumbră despre toate astea… Nu trebuie să vă neliniştiţi.

— Nu mă neliniştesc, pentru că ştiu exact cum se vor petrece lucrurile. Sunt trist pentru dumneavoastră. Sunt trist pentru că veţi avea succes, oameni pe care nu-i cunoaşteţi vă vor iubi, vă vor adula chiar. Toate uşile vă vor fi deschise. Şi atunci când vi se va fi oferit lumea, vă veţi da seama că sunteţi singură. Bărbaţii vă vor dori, nu pentru dumneavoastră, ci pentru partea de zeitate pe care o imaginează în dumneavoastră, pentru imaginea despre ei înşişi pe care o vor regăsi în oglinda ochilor dumneavoastră. Vă vor iubi pentru opera dumneavoastră, sau, ca să fiu mai exact, pentru ceea ce le este familiar, intim, în opera dumneavoastră, tot ce le permite să creadă că sunt unici şi că au dreptate şi care îi întoarce la ei înşişi. Ce e mai rău e că veţi deveni dependentă de aceste atenţii demne de dispreţ.

149

„Ti, i

O veţi realiza când veţi fi invitată mai rar la televiziune şi la

expoziţii. Atunci această dorinţă pe care o aveau alţii pentru dumneavoastră şi căreia nu-i dădeaţi prea mare importanţă, când nu va mai exista, vă va lipsi. Când vă veţi întoarce acasă, vă veţi ruga ca luminiţa roşie a robotului telefonic să clipocească, veţi pândi în cutia de scrisori invitaţiile la serbări la care nu v-aţi fi dus. Într-o zi veţi fi înlocuită de un nou tânăr genial şi veţi simţi gelozia ivindu-se în dumneavoastră, sentimente urâte pe care nu v-aţi fi închipuit că le aveţi. Veţi vedea concurenţa lumii acesteia. Totul nu este decât seducţie şi concurenţă.

Mângâind petalele unei orhidee, Fi o tremură. Se gândi din nou la ceea ce îi spusese Charles Folquet despre Granvelle la puţin timp după ce o anunţase că voia s-o vadă. îl prezentase ca pe un artist care îşi avusese momentul de glorie, apoi devenise un critic temut şi admirat. Susţinea tineri artişti, era duşmanul jurat al lui Grégoire Cardenal, criticul care răspunsese articolului lui şervet de Casă, apărând-o fi o înţelegea foarte bine că Granvelle nu i se adresa ei: vorbea pentru el însuşi. Ea nu era decât un pretext, el îl punea în gardă pe tânărul artist adulat, apoi decăzut, care fusese. Vocea mormăi din nou de dincolo de uşă.

— Abercombrie era un monden. Cei ce vă spun contrarul sunt nişte mincinoşi.

— Nu vă înţeleg. Charles Folquet mi-a spus că sunteţi un mare amator de artă…

— De aceea sunt aşa de sever. De aceea sunt aşa de mincinos. Vreau să supravieţuiesc. Şi singurul mod de a-mi păstra poziţia este să mă

preocup de noii veniţi. Eu, dacă mă bat pentru operele acestor artişti, este fiindcă îi urăsc, găsesc că nu au niciun talent. Aş vrea eu să vorbesc despre artişti importanţi, dar nu există. Pe cine vrem să facem să creadă că este ceva nou sub soare?

Şi, cu toate acestea, Granvelle îşi dădea în fiecare săptămână cronica redactorului-şef al Absolutului. Adesea, avea genul ăsta de revenire a lucidităţii, dar se ferea să-i vorbească cuiva despre ea;

ritmul înnobilărilor şi al ordinarilor se relua. Dacă majoritatea artiştilor pe care îi apăra i se păreau fără importanţă, îi tămâia cu pasiune, ştia cum să găsească în operele lor porţile care îi permiteau să le afirme importanţa. Iubea arta cu devoţiune şi resimţea o simpatie imediată pentru toţi cei care se reclamau de la ea şi participau la prozelitismul ei. Aparţineau aceleiaşi biserici. Desigur, cardinalii se sfâşiau între ei, iar unii credincioşi găseau în credinţă un mijloc de influenţă şi de avans personal, dar chiar şi cei mai de plâns credeau în dumnezeul acesta. Nutrea nădejdea secretă că întreţinerea legendei artei de către aceşti mediocri talentaţi care îi datorau cariera va favoriza apariţia, într-o bună zi, curând, a unui autentic nou geniu.

Cu ajutorul succesului, avusese dreptul la o tinereţe unde aventurile sexuale au fost mai numeroase decât săptămânile. I se întâmpla încă să penetreze rarele sexe care se dezveleau dinaintea lui, dar nu mai avea truda căutătorului de orgasme. Înainte se îndrăgostea cu uşurinţă, găsea în elasticitatea unui corp tânăr şi musculos scânteia care îi elibera dorinţa. Astăzi erecţiile sale intelectuale erau provocate de aceeaşi

delicioasă superficialitate, de aparenţele de profunzime şi de frumuseţe. De pildă, Guerinet Escriban era echivalentul artistic al unei tinere suedeze nimfomane. Prin comentariile sale alambicate, prin citatele lui din maeştrii trecuţi şi mai ales datorită tonului său serios cu frumoşi ochi albaştri, aţâţa critici şi colecţionari. Nu putea miza pe valoarea artei sale pentru a fascina, conta prin urmare pe fascinaţia pe care-o exersa pentru a face să se creadă în valoarea operelor sale. Dar Escriban era un protejat al lui Cardenal, prea evident, prea rock star al avangardei. Granvelle îl asasina cu regularitate. În multe privinţe, Cardenal şi Granvelle erau cele două feţe ale monedei lumii artei actuale. Unul reprezenta avangarda oficială, celălalt, lupta oficială împotriva acestei avangarde şi apărarea unui anumit clasicism. Războaiele celor doi erau înteţite de pasiunea lor comună pentru operele lui Raphael Joachim Boronali, ale cărui pânze şi moştenire intelectuală şi-o disputau.

Dispreţul pe care i-l inspira arta contemporană lui Granvelle îşi afla manifestarea sa cea mai strălucită în susţinerea nedezminţită pe care i-o acorda. Nu voia să îşi rateze viaţa mergând împotriva epocii, prea adesea văzuse critici trataţi de nazişti sau de fascişti pentru că nu le plăcea cutare nouă modă. De fapt, gusturile sale nu îl angajau dincoace de Picasso, dar n-ar fi mărturisit-o niciodată. Era reacţionar şi acesta era un termen care nu-l speria. Să tot compare mâzgălelile tinerilor burghezi taraţi şi pubescenţi cu Tântoretto, îl ucidea. Dar tăcea, pentru că onestitatea este o valoare prea periculoasă pentru a o exersa cât eşti viu: trebuie să aştepţi să fii mort

ca să-ţi exprimi străfundurile gândirii fără a fi prea neliniştit.

Împărtăşea adesea, în tăcere, indignările lui şervet de Casa în legătură cu avangarda, „această farsă ale cărei erezii fac parte din canon" pentru a relua una dintre formulele acestuia. Şervet era o fiinţă excesivă, care spunea ce gândea, chiar dacă asta trebuia să dezlănţuie lumea întreagă împotriva lui. Prietenul lui, sărmanul, era într-o luptă perpetuă împotriva celor pe care-i numea filistini şi a tuturor celor care, în lumea artei, „îşi construiseră reputaţia în regiunea fariseică". Problema era că poziţiile politice ale lui şervet se potriveau puţin prea mult poziţiilor sale estetice: se îmbarca în campanii denunţând decadenţa morală a societăţii, se încrâncena împotriva tuturor aspectelor modernităţii, a Internetului, a uniunilor consensuale, a reformei limbii franceze, a pedagogiei, a explicaţiilor sociologice ale delincventei. A te declara în aceeaşi tabără cu şervet de Casa însemna pentru mass-media şi pentru opinia publică a îmbrăţişa conservatorismul lui intolerant. Cât despre Granvelle, nu făcea politică, dar, adăuga el pentru a risipi orice îndoială, nu era totuşi de stânga. Şi, desigur, detesta rockul şi toată această muzică modernă de degeneraţi, dar ce, nu era liber să aibă şi el gusturile lui?

Scrisese un articol în care îşi bătea joc de pretenţia epocii de a se crede genială. Amintea că arta rupestră, apărută cu 35.000 de ani înainte de Cristos, consta din reprezentări ale unor bouri, urşi şi urme de mâini. Dar a trebuit să aşteptăm încă 8.000 de ani pentru ca homo

sapiens să se deseneze el însuşi pe pereţii peşterilor sub

153

forma unor siluete. Primele chipuri nestilizate au apărut în artă 23.000 de ani mai târziu, spre anul 4.000 înainte de Cristos. Pe când, faptul că, începând cu secolul al XX-lea, se inventează revoluţii în fiecare anotimp, salturi conceptuale permanente şi decisive, îl umplea de indignare. Fiecare epocă este o mamă orgolioasă şi crede mereu că fiii ei sunt cei mai frumoşi. Dar pentru Granvelle nimic nu era mai nou decât operele trecutului.

Dacă se biciuia de bunăvoie dinaintea lui fi o, mărturisind că nu credea în această lume de copii unde el era unul dintre regişori, justificându-şi ipocrizia prin minciuna altora, totuşi, în focul dezbaterilor şi al organizării expoziţiilor, îşi purta cu plăcere frumoasele-i haine de importanţă.

— Vedeţi dumneavoastră, sunt ca un bucătar care nu crede în hrană. Detest modul cum este pregătită, prezentată şi discutată. Dar e singura meserie pe care o ştiu şi în care excelez. Când mă aflu în bucătăria marelui meu restaurant, mă cuprinde focul pasiunii şi pun mâna pe ingrediente. Gătesc, pentru că în sală sunt clienţi, iar lor le e foame. Asta schimbă totul. Foamea schimbă totul.

Fratele lui Jeannette sosi cu uneltele sale de spărgător. Se deplasa într-o linişte perfectă, îmbrăcat în negru şi cu faţa acoperită de o mască. Fi o admiră liniile corpului său zvelt, puse în valoare de costumul colant. îl salută pe bărbatul dindărătul uşii şi o şterse. Ajunsă în strada Pernety, pudrată de o ploaie fină, se aşeză pe marginea unei ferestre. Se simţea mânjită, crezuse că de vină era apa, dar senzaţia era anterioară.

154

Reşedinţa particulară a lui Granvelle şi colecţiile lui se adăugau profuziei de bogăţii pe care le descoperea de două luni încoace şi, dacăin telectualiceşte se amuza de aceste demonstraţii de importanţă, corpul ei, care nu ştia să interpună distanţe între ea şi lume, era îngreţoşat. Nu formula nicio judecată morală asupra acestor oameni, doar de-ar fi fost şi stomacul ei capabil de aşa ceva. Simţea că

schimbând lumea, ea însăşi se schimba.

La fiecare întâlnire a unui ierarh al lumii artei, spera că va găsi răspunsuri şi explicaţii pentru noul ei destin. Că i se va spune în sfârşit ce i se întâmplase. Dar toţi găseau prezenţa ei normală printre ei, ca şi cum locul îi era rezervat din totdeauna şi n-ar fi făcut decât să îl ia în posesie. Lipsa de mirare dinaintea lucrurilor care ei i se păreau extraordinare făcea ca sentimentul de decalaj să fie şi mai puternic. De ce voiau toţi oamenii aceştia puternici să o vadă?

Ştiau cine era, iar certitudinile lor în ce o privea îi dădeau impresia că îşi pierduse licuriciul propriei personalităţi. Avusese surpriza de a descoperi sub pana ziariştilor, care totuşi o întâlniseră, că avea ochii verzi şi că purta pantaloni de catifea uzaţi. Nimic din toate astea nu era adevărat. Cuprinsă de îndoială, petrecuse mai multe minute în faţa oglinzii, cu ochii holbaţi, pentru a-şi găsi cea mai mică urmă de verde în irişi. Nu, erau cât se poate de căprui, de un cafeniu închis care nu se putea confunda cu verdele. Cum era roşcată, se dedusese că avea ochii verzi. Se potrivea aşa de bine. Ziariştii chiar îi văzuseră, poate, ochii verzi, halucinaţi de propria prejudecată, înţelesese atunci că orice ar fi făcut, orice ar fi

155

spus, nu ar fi avut prea mare legătură cu ea însăşi, ci cu ideea care şi-o făceau despre ea şi cu modul în care o închipuiau. Era pictată din priviri, dispărea sub tuşele pensulelor, sub formele şi culorile acestor oameni pe care nu-i cunoştea. Acum nu mai citea articolele despre ea şi îi ceruse lui Bojarski să nu i le mai trimită. Din toate acele articole care îi erau consacrate, învăţase mult mai multe despre critici decât despre sine. Întorcându-se pe strada Baxt, îi dădu să mănânce lui Pelam, depuse o ţigară aprinsă în respiratorul artificial şi adormi pe canapea, acoperită de împletitura muzicală a lui Inevitabilmente.

lăsase vreo cincizeci de mesaje pe robotul telefonic al lui fi o. Jumătate dintre ele conţineau obişnuitele comentarii acide ale prietenei sale, de data aceasta îndreptate împotriva piloţilor de avioane, a Japoniei, a japonezilor şi a mâncării infame; cealaltă jumătate a mesajelor erau noutăţi mai generale despre mersul

proiectului ei şi cuvinte afectuoase pe care zece mii de kilometri le făceau mai uşor de exprimat.

Fi o îşi dorea ca prietena ei să se întoarcă, era singurul ei punct de ancorare în realitate, sau mai bine zis în vechea realitate, care păstra un parfum mai liniştitor decât mirosul de succes cu care era neîncetat stropită. Încercase să mănânce o clătită la Misha Shima, dar, printr-o transformare misterioasă, stomacul ei nu mai accepta mâncărurile care i se păruseră altă dată delicioase.

Hainele create de Ottaviani nu rezistaseră la vigoarea maşinilor spălătoriei automate de pe strada Piat. Ţesăturile se scămoşaseră şi se strâmtaseră. Fi o le aruncă fără regrete şi îşi regăsi vechii jeanşi cu plăcere.

Trecuseră mai multe zile de la vizita ei la Granvelle – câte? nu ştia să spună. Înainte, o zi se caracteriza prin numărul mare de lucruri

157

care nu se întâmplau, semănând prin asta cu apartamentul ei pustiu. În ultima vreme, evenimente pe care ea nu le ceruse, nici nu le alesese, i se iţeau în zile ca nişte spărgători care nu furau nimic, dar îi garniseau viaţa cotidiană. Apartamentul ei se umplea în acelaşi ritm: cadouri, flori, cărţi îi erau aduse de curieri, cutia de scrisori dădea pe din afară. Un galerist îi trimisese o chestie stranie numită „pashmina". Negăsindu-i o utilizare, i-o dădu lui Misha Shima care făcu din ea o faţă de masă pentru magazin. Carnetul ei de adrese câştigase mai multe nume în două luni decât în douăzeci de ani şi nu rareori găsea o întâlnire însemnată în agendă fără să ştie cine era persoana aceea şi de ce trebuia s-o întâlnească. Astfel, în seara asta, era aşteptată la B & M. îl sună pe Charles Folquet ca să îi ceară lămuriri.

Boire et Manger, sau B & M pentru intimi, era un local de noapte de pe una dintre acele străzi luminate din cartierele frumoase care participă la armonia vecinătăţii cu neoane vioaie şi cu clădiri bogate şi pretenţioase; palate pentru maimuţe îmbrăcate, mimând umbrele care le născuseră, înconjurate de restaurante unde chelnerii poartă mănuşi albe şi scuipă-n farfurii. Localul de noapte figura în plutonul fruntaş al celor mai mari ghiduri internaţionale, atrăgând clienţi bogaţi care,

neputând visa bine la ei acasă, aveau fiecare locul lui de visare certificat.

Charles Folquet, expert în toate şi amic al tuturor, organizase festivităţile. Dăduse la tipar trei feluri de invitaţii. Cele aurite cu aur fin erau destinate oaspeţilor de marcă; cele argintate fuseseră trimise invitaţilor modali, cei ce constituie mulţimea care şade bine unui cocktail; în sfârşit.

158

cartoanele cu chenar roşu erau adresate invitaţilor cărora li se va refuza accesul. Vor constitui masa şic a vociferanţilor şi nesatisfăcuţilor blocaţi la intrare de paznici, făcând scandal, adăugând un pic de animaţie şi mai ales permiţând posesorilor de invitaţii aurite şi argintate să se simtă deasupra gloatei. Cel mai mare şic era să strecori, printre invitaţiile care nu permiteau accesul, numele câtorva personalităţi niţel trecute ale artei şi politicii.

Charles Folquet însuşi decisese: cocktailul va avea loc la B & M, în chiar seara decernării unui premiu literar. Înţelesese de mult timp că arta nu avea nimic excitant în sine, cu excepţia câtorva eruditi, şi că era necesar să îţi vinzi imaginea. Toate mijloacele erau bune pentru a se vorbi de fi o şi de tablourile ei. Numai rezultatul conta. Dacă recunoaşterea lui fi o trecea prin serbările din localuri şic, cu manechine pe jumătate goale, fotbalişti, actriţe şi cântăreţi, dacă trebuia să îţi apară poza pe prima pagină a revistelor şi să se vorbească de tine la televizor, Charles Folquet era gata de aceste sacrificii. Ambrose îi spusese, cu câteva luni înainte de a muri, când îi povestise istoria lui Alkinous, că sacrificiul este actul uman esenţial: el îi distinge pe oameni, pe de o parte, de zeii cărora le oferă fumul şi mirosurile de cărnuri sacrificiale, pe de altă parte de animale. Ei bine, chiar aşa şi era: el se sacrifica pentru o cauză! Două mărci de şampanie îl contactaseră pentru a sponsoriza evenimentul: o alese pe cea care propunea cele mai multe bule.

În ciuda insistenţei dulcege a tânărului, Fi o refuză să participe la evenimentul monden, inventând pentru această ocazie o boală care o

159

ţinea la pat. Viruşii te vindecă de multe obligaţii sociale. Ştia că se va afla într-o mulţime de gadje, făcând pe ţiganca.

În mediul acesta, o cunoştinţă era cineva cu care te-ai aflat de câteva ori în aceeaşi cameră; un amic, o persoană căreia i-ai strâns mâna; un prieten, cineva cu care ai discutat. Fi o îşi dădea seama că nu îi întâlnise niciodată pe majoritatea celor care spuneau că o cunosc. Uneori, tot teatrul ăsta îi făcea chef să izbucnească în râs, ca şi cum manierele cutării sau cutării persoane împleticite în suficienţa-i erau o farsă. Foarte tânără, înţelesese că fiinţele umane erau nişte glume, unii – nişte calambururi, alţii – nişte replici, alţii încă – tarte cu frişca pe care şi le aruncau ei înşişi în obraz. Când se afla între aceste farse dotate cu mâini şi picioare, nu putea să se împiedice să nu le arunce surâsuri ironice. Dar era destul de singură când observa acest decalaj între respectivele aparenţe serioase şi realitate. Îngrozită de ideea de a se simţi în largul ei printre aceştia şi de a se obişnui cu un climat atât de diferit de cel al ţinutului său natal, îşi păstra vesta de stofă irlandeză în toate ocaziile, ca pe un fetiş sau ca pe o protecţie împotriva radiumului social aurit. Cât de des se putea, rămânea acasă, mergea la cinema, îşi repeta cursurile. Nu reîncepuse să picteze. Aştepta ca toată această furie să treacă pentru a-şi relua mica pasiune, fără a avea acum scuza unei fărădelegi.

Absenţa ei nu fu remarcată. Unii dintre invitaţii de la B & M afirmară că îi vorbiseră, sau măcar că o văzuseră. Ceea ce spusese, ea nefiind acolo, şi Charles Folquet îi raportă o umplu de

160

uimire: nu ştia că e atât de la curent cu subiecte pe care le ignora cu totul.

Biologia şi ceasurile participanţilor nefuncţionând potrivit aceluiaşi mecanism ca acelea ale muritorilor de rând, serata începu la miezul nopţii.

Localul de noapte era esenţialmente construit din vocale, în orice caz era ceea ce lăsa să se înţeleagă valul continuu de exclamaţii şi de râsete care susţineau arhitectura locului. Fursecurile sosiră în

grupuri mici potrivit afinităţilor dintre ele, îşi aleseră fiinţele umane după parfumuri, savori şi culori. La sfârşitul seratei, mâncărurile şi alcoolurile îi consumaseră pe toţi invitaţii: majoritatea acestor bărbaţi şi femei era apetisantă, trupurile lor sănătoase şi bine hrănite erau acoperite de veşminte valoroase, iar discuţiile lor – îmbogăţite cu vitamine editoriale.

Cu ocazia aceasta, s-au servit Kandiński drinks, delicioase salate Van Gogh şi patiserii Rodin. Cocktailul a fost un paradis pentru spiritele care aveau o părere despre toate şi, cu încă şi mai multă emfază, despre orice. Se mâncau lucruri colorate, se vorbea aşijderea. Între vălurile de mătase şi scaunele de sidef, domnea o atmosferă de vânătoare cu gonaci, dintr-o duminică dimineaţă într-o pădure din Vendée. Un membru al domesticităţii retorice lăsa să îi scape o vorbă, imediat oamenii aceştia spirituali se precipitau după ea ca după un vânat nu prea feroce. „Artă", „război", „sex" fură cuvintele de crescătorie oferite participanţilor strălucitori şi alcoolizaţi. Prăzile erau uşoare, animalele docile, aproape îmblânzite. Vânătorii îşi disputară cele câteva bucăţi de carne de adevăr. Nu conta

cuvântul sau ideea, ei aveau fiecare o părere, şi se simţea că dacă s-ar fi putut mulţumi doar cu opiniile lor, fără toată această realitate, ar fi fost cei mai fericiţi dintre oameni.

Un război care – la momentul foarte potrivit – izbucnise în America Latină le dădu un subiect frumos de conversaţie şi ocazia unei frumoase dispute. Evenimentele nu existau decât pentru a fi comentate, pentru ca aceste maldăre de molecule de şaptezeci de kilograme să aibă o părere şi să o proclame.

Celebrităţile sfârşesc prin a semăna cu fotografiile lor din revistele ilustrate. Cele importate astă-seară nu făcură excepţie de la regulă, fără ca faptul să deranjeze pe cineva: pielea le era de hârtie lucioasă, şi când te apropiai de feţele lor remarcai că din trăsăturile lor lipsea definiţia, ca şi cum ar fi fost alcătuite din pixeli aglomeraţi. Pe unii, care apăreau pe pagina dublă din mijlocul revistelor săptămânale disponibile în saloanele de coafură, se puteau vedea copcile ascunse

sub machiaj şi sub hainele de marcă. Puţine mi-shapes, misfits şi mistakes se rătăciseră în aceste locuri selecte, puţini invitaţi fuseseră crescuţi cu resturi de biscuiţi. Dar dacă săracii nu erau prezenţi fizic, îşi aveau locul în inima celor mai umani dintre cocainaţi şi dintre şampanizaţi.

Invitaţii se priveau şi îşi spionau secretele banalităţii lor aurite. îmbrăcau cu gust tot ce spuneau, cu limba tăiată dintr-o piele satinată, tratată cu o substanţă rezistentă la zgârieturile modestiei. Ideile lor siliconate erau protejate în cutii de oţel reiat cu linii angulare şi sobre, ferecate în arabescuri sau strasuri pentru cele mai

frumoase dintre ele. Femeile pudrau chipurile frazelor lor cu fond de ten; adăugau o tuşă de ruj pe buzele gândurilor lor celor mai triste; câteva jeturi de deodorant ştergeau bacteriile unei realităţi care murdăreşte prea tare. Discuţiile lor aveau aroma unui parfum celebru, o undă de bergamotă, de coriandru şi de cireşe amare, urmată de un trio floral, iasomie, trandafir bulgăresc şi irişi, care nu trecea neobservat. Atmosfera discursurilor se încălzea puţin la sosirea notei de fundal din ambră şi mirt pe fiecare dintre verbele pe care le foloseau.

Printre persoanele pe care fi o nu le întâlni în seara aceea, Conrad Begard fu cu siguranţă cel mai impresionat de tânăra fată. Abonat la chefurile de caritate ale lui Charles Folquet, aparţinea scuderiei artiştilor crescuţi cu ovăz de către Granvelle, una din fiinţele acelea contrafăcute, copie de copii de indivizi liberi şi originali, care se comportă ca şi cum ar fi fost sculptaţi de Michelangelo. Era din soiul acelui vid care dă peste margini, vidul acela umflat de idei şi de veşminte. Ridurile nasului său ţopăiau la fiecare cuvânt pronunţat şi murdării mici i se vărsau din gură. Tot discutând cu tânăra pe care o luase drept fi o, îşi plimba cupa de şampanie din care scăpau mici flatulenţe festive. Nu îşi dădu seama de confuzia sa decât în zori: folosise un prezervativ degeaba. Fata nu era nici ea mai încântată de a-l descoperi în pat alături de ea. îl confundase cu Guerinet Escriban.

Unii, între care Charles Folquet, erau destul de lucizi pentru a şti

că acest spectacol nu era decât o iluzie. Cântau de bunăvoie despre cum participau la lucruri inutile, aurite de pretenţii

163

pinţi:

Ci: W

şi de prost gust pentru privilegiaţi contestatari sau reacţionari, după echipa căreia îi aparţineau. O ştiau şi credeau că această postură distanţată îi proteja. Dar ce puteau face? Lumea aceasta, oricât de falsă şi de imposibilă, era poate o mlaştină, dar era mlaştina lor.

Aparenţele sunt uneori înşelătoare, dar şi mai adesea sunt înşelate. Ar fi greşit să-i judecăm pe aceşti bărbaţi şi pe aceste femei sub pretextul apartenenţei lor, mai mult sau mai puţin depărtate, la mediile artistice. Ar fi o greşeală şi o mare nedreptate, pentru că acest gregarism nu e diferit de cel care se întâlneşte într-un congres de dentişti. Desigur, dentiştii nu conferenţiază despre transcendenţa cariilor sau despre singurătatea ontologică a gingivitei, dar cocktailul de la B & M nu era mai puţin interesant şi cu panaş decât cel organizat în aceeaşi seară la Hiltonul din Saint Germain-en-Laye de Federaţia Internaţională a Profesiunilor Dentare.

Ne-am înşela să gândim de rău aceste broaşte trăitoare în cupe de şampanie, pentru că erau iubite, ceea ce putea lăsa sufletelor mai caritabile impresia că erau demne de iubire. Erau iubite de familia lor, de prietenii lor şi, în toate cazurile, de câinii şi de pisicile lor – când nu uitau să-i hrănească. Dar, înainte de toate, beneficiau de dragostea pe care şi-o purtau ele însele.

În cele din urmă, în zori, cocktailul încetă. Războiul din America Latină, în schimb, continuă, în pofida utilităţii scăzute pe care o mai avea de-acum.

A doua zi, Charles Folquet îi arătă lui fi o articolul lui despre serată, publicat într-unul dintre

164

acele ziare care îl plăteau pentru umor şi pentru indiscreţii. Fi o luă un ceai şi nişte biscuiţi de ceai. Tânărul îi oferise iarăşi o cutie de prăjituri greţoase cu dulceaţă de trandafiri, crezând din nu ştia ce

pricină că i-ar plăcea la nebunie. I le va da lui Pelam. Culcuşită pe canapea, cu o ceaşcă de ceai în mână, îl ascultă citindu-şi articolul. „Am fost la un cocktail. Din curiozitate, şi mai ales pentru că pisica mea îmi mâncase cartea de credit. Se acorda un premiu literar la B & M, celebrul local de noapte din Saint-Germain. Curând, vor fi mai multe premii decât scriitori şi adevărata provocare va fi să nu iei niciunul. Premiul, deşi făceam parte din juriu, nu ştiu cine l-a luat, în cele din urmă, dar am puţine şanse să mă înşel spunând că e un prieten, şi că volumul lui valorează mai mult decât spune critica. Adevăratul eveniment al serii a fost prezenţa fantomatică a tinerei fi o Regale, ultima găselniţă a lui Ambrose Abercombrie. Numai câţiva privilegiaţi au avut norocul de a-i vedea operele şi toţi au fost de acord în a declara că revelaţia este una istorică.

Am acest reflex condiţionat, foarte plebeian, de a fi impresionat de lux: uşa de la intrare ar putea lăsa să treacă un elefant hipertrofiat. Există aur pe pereţi, pe clanţele uşilor şi pe sânii chelneriţelor, marmură, o mochetă groasă pentru a înăbuşi zgomotul capetelor care cad.

Trebuie să vedem cum toţi aceşti oameni în costume nepreţuite, cu ceasuri elveţiene şi inele cu rubin s-au aruncat asupra bufetului. Trebuie că le era frică să nu se dea resturile la săraci.

Cine a zis despre artişti că sunt fiinţele cele mai asociale din lume? înaintea spectacolului

165

1,»? ™

L i de t mandibular de la B & M încep să mă îndoiesc un pic de această afirmaţie. Sau, cel puţin, îi voi aduce o nuanţă: artiştii sunt asociali cu chelnerii şi cu uşierii. Aş fi putut să îi număr pe degetele unui pinguin unijambist pe cei care spun «vă rog», «mulţumesc» către personal.

Sala era plină de mici insule de conversaţie. Nu reuşeam să acostez la nicio plajă, aşa că am eşuat la bufet, unde o regăsii pe fi o Regale. Ne cunoscusem cu ocazia înmormântării magistrale a lui Ambrose. Nu se subliniază îndeajuns ce locuri de socializare sunt

înmormântările. Mi-am întâlnit prima soţie la o înmormântare. De altfel, era chiar înmormântarea ei.

Pentru a respecta ordinele iubitului meu maestru, o ghidam pe domnişoara Regale în lumea aceasta nouă, făceam cu ea turul proprietăţii, pentru că, e sigur, ea ne va înfunda pe toţi. Es-criban era palid ca niciodată, e semn că nu se înşală, şi nu ne-a dat spectacolul obişnuit al disputei sale cu Conrad Begard. Toţi cei care au vorbit cu misterioasa tânără, în ciuda zgomotului, obscurităţii, lumii, fumului, afirmă că i-a umilit pe unii dintre cei mai importanţi. Unii vă vor spune că e de talie mijlocie, alţii că are sâni mici, dar nimic din toate astea nu e adevărat: de fapt, e roşcată, de un roşcat neliniştitor. Nu, nu are ochii verzi, ci are doi ochi. Nu fumează, nu bea, are caracterul cel mai agreabil. Dar iertaţi-i aceste tare, a avut o copilărie nefericită. Să nu credeţi că o puteţi înşela, vede prin oameni.

Noi, ăştia, cronicarii, trebuie să respectăm reguli profesionale stricte, şi niciunul nu se gândeşte să abdice de la ele. Astfel, suntem obligaţi la un secret profesional în legătură cu tot ce

vedem şi auzim în aceste locuri interzise muritorilor de rând. Dar o regulă superioară ne obligă la divulgarea a chiar acestor secrete, mai ales dacă sunt picante. Prieteni, am la mine ce vă trebuie: o anecdotă despre noua răsfăţată din lumea artei.

Să precizăm scena. Domnişoara Regale era rezemată cu spatele de peretele cel mai rece de la B & M, întrebându-se desigur ce făcea într-un asemenea loc, înconjurată de drogaţi, de alcoolici şi de abrutizaţi. Servitorul dumneavoastră nu o lăsa deloc, respingând paraziţii obişnuiţi cu ajutorul unei lopăţele de muşte Gucci şi al hârtiei cleioase Chanel, când un tânăr înalt îmi înşelă vigilenţa cu ajutorul unei pastile de Ecstasy şi înnodă o conversaţie cu dulcea fi o.

— Am sentimentul că vă cunosc, spuse el ca s-o abordeze.

— Trebuie că mă confundaţi cu altcineva.

— Nu-i grav; nu avem decât să procedăm ca şi cum ne-am cunoaşte deja. E plictisitor aici. Detest cocktailurile. Ce zici, vii să bei un pahar la mine?

— Ziceai să procedăm ca şi cum ne-am cunoaşte deja. Atunci, cred că am ieşit deja, că ne-am culcat deja împreună. A fost destul de decepţionant. Chiar ne-am căsătorit.

— Suntem căsătoriţi? Ah…

— Nu am avut copii, pentru că tu erai steril. Apoi, am divorţat.

— Niciodată n-aş fi divorţat de o fată ca tine, ganguri el.

— Eu am cerut divorţul.

— Ah, da? De ce?

— Pentru că m-ai înşelat, lepădătură!

167

»… 11) 11,.

Şi atunci, dragi prieteni, dulcea fi o Regale îi dădu o palmă care ar merita să figureze în capela Sixtină. Sfârşitul discuţiei şi al agăţării. Tânărul, roşu de ruşine, se precipită către toalete ca să-şi agate un gâtlegău de gât şi să se arunce într-un pisoar. Feriţi-vă de fi o care doarme".

Charles Folquet ridică ochii din ziar pentru a pândi reacţia fetei. îşi spusese că a construi reputaţia cuiva care nu se lasă dus de nas o putea proteja de nedoriţii care, inevitabil, îi vor da târcoale. Fi o îi surâse, circumspectă. Găsea toate astea amuzante, dar şi un pic înspăimântătoare magia care o făcea să existe şi să vorbească fără să fie implicată în respectivele exerciţii. Vedea în asta un avantaj, era mult mai puţin constrângător şi obositor decât să se forţeze să participe la toate mascaradele sociale, totuşi resimţea o stânjeneală uriaşă în faţa construcţiei unei clone a ei înseşi dotate cu o viaţă proprie.

Cu binecuvântarea lui Bojarski, Fi o refuzase de fiecare dată cererile presante ale diverselor agenţii fotografice care doreau să îi facă portretul. Consilierul în comunicare vedea aici un mod de a îngroşa misterul. Fi o voia să-şi păstreze liniştea. Mai mult, îşi amintea de un reportaj despre papuaşi, convinşi că sufletul le era capturat de fotografiile care li se făceau. Fi o îşi spusese că aveau dreptate. Charles Folquet îi întinse o revistă ilustrată. Fu surprinsă să se vadă în poză deasupra unui articol. Era o fotografie furată, nimic rău: se plimba pe stradă, fotografia era neclară, textura grosieră. Ideea că mii de perechi

de ochi o văzuseră prin intermediul acestei imagini, că un paparazzo îşi dăduse osteneala de a o pândi, îi dădea sentimentul că nu era ea. Ea

168

nu era o persoană pe care o puteau vedea mii de necunoscuţi. îşi aminti fotografiile părinţilor săi apărute în ziare, iar poza ei i se păru un aviz de căutare al poliţiei.

Fi o nu făcuse niciodată nimic pentru a fi populară, sociabilă", seducătoare. Astfel, urmând logica potrivit căreia oamenii nu sunt sensibili decât faţă de cei care jură supunere prejudecăţilor lor exhâbându-le calităţile, puţini o vedeau şi puţini o stimau – nu că ar fi avut motive pentru această lipsă de stimă, dar fi o nedând niciun indiciu care să dovedească contrariul, se trăgea de aici concluzia că nu era foarte amabilă, în multe privinţe, ani de zile, fusese invizibilă. Nu manifesta interes pentru jocurile sociale, aceste subterfugii vestimentare şi retorice care îţi permit să le dovedeşti altora că exişti. Trăise viaţa unei fantome, totul o dovedea: sfidarea ei jucăuşă faţă de raporturile de forţe cotidiene – aceste raporturi de forţe care sunt condamnate când e vorba de tancurile din Cecenia, dar care sunt trecute sub tăcere când e vorba despre fiinţe dezarmate – lipsa ei de interes pentru competiţia care agită pe toată lumea pentru a avea jobul sperat, bărbatul dorit, cornurile calde pe tejgheaua patiseriei, pentru a fi prietena favorită, colega respectată. Erau atâtea eforturi de făcut pentru a exista în ochii celorlalţi, atâta energie de risipit pentru a se aşeza pe tronul micii ei valori estimate, atâtea forţe irosite. Dacă refuzai asta, erai o fantomă. Totuşi, de două luni încoace, ea exista, ca şi cum realitatea fusese fecundată şi, după o sarcină prea rapidă, se născuse ea, în ochii celorlalţi. Se simţea prematură, fragilă, şi dacă atenţiile lui Charles Folquet erau liniştitoare.

169

,.; 11, \ţ.

— M.

% l – HWSISte & feiu ele nu înlocuiau incubatorul de care ar fi avut nevoie.

De-a lungul întregii sale tinereţi, cuvintele lui fi o fuseseră

frunze moarte. Se iveau verzi, dotate cu nervuri fine, apoi, imediat, se îngălbeneau, se înroşeau şi se ofileau. Astăzi era altfel: ceea ce spunea era hrănit cu seva atenţiei celorlalţi. Avea surpriza de a-şi vedea interlocutorii culegându-i cuvintele şi încercând să se adape cu fructele pe care credeau că le văd pârguindu-se în frazele ei.

Spre marea ei mirare, Fi o constata că schimbările care rezultau din noul ei destin păreau mai degrabă fizice decât psihologice. Nu era mai fericită, nici mai nefericită; în schimb, avea impresia netă că atracţia pământului devenise mai slabă. Pământul însuşi se micşorase. Se ducea la Londra sau la Madrid cu uşurinţa pe care o avea altă dată ca să ajungă la capătul liniei ei de metrou. De altfel, nu mai folosea decât rareori transportul în comun: Charles Folquet îi trimitea taxiuri cu orice prilej, cât de mic.

Altă dată, geografia cotidianului ei era simplă: deschidea uşa apartamentului de pe strada Baxt, cobora scara, mergea până la colţul străzii şi se punea în starea de spirit a cuiva care avea ceva de îndeplinit, dar fără să aibă nimic de făcut. Mergea cu pas hotărât până ce întâlnea din întâmplare scopul necunoscut al hotărârii sale. Uneori, deschidea uşa apartamentului ca să se regăsească mâncând o brioşă aşezată pe o bancă într-un parc. Uneori, deschidea uşa apartamentului numai ca să ducă gunoiul. Alteori, deschidea uşa apartamentului ca să se ducă la cinema.

170

De-acum înainte, avea scopuri; se venea după ea, i se trimiteau invitaţii, se inventau drumuri pentru zilele şi ocupaţiile ei. Busola renumelui ei arăta mereu spre locuri primitoare şi încălzi-te, aprovizionate cu hrană şi cu persoane cu gust, unde voia bună şi surâsurile domneau deplin. Nu urma decât în mod excepţional aceste marşuri de bucurie şi de cultură, dar când i se întâmpla asta şi apoi revenea acasă, în apartamentul ei mic şi prost încălzit, contrastul era tulburător între un exterior populat cu surâsuri şi atenţii şi o realitate atât de rece şi de tăioasă.

Singurătatea ei o aştepta aşezată pe canapea, jucând bilboquet. Fi o ţinea la ea ca la o comoară a trecutului ei. Era unul din lucrurile

rare care îi fusese credincios. Se gândea la absurditatea acestui sentiment pentru că ştia că existau undeva oameni care sufereau de aceleaşi rele şi care îi semănau. Nu se vor întâlni poate niciodată, îşi vor dormi somnul de veci la câteva morminte distanţă, amestecaţi în sfârşit în moarte. Anticipând, Fi o atingea pământul, cu convingerea că va fi locul unde vor trăi iubirea şi prietenia ei.

Gratie influenţei lui Charles Folquet pe lângă primăria Parisului, lampadarele de pe strada Baxt fuseseră reparate. Lumina lor, puternică asemeni proiectoarelor, dezbrăca trotuarele şi clădirile. Umbrele îşi retrăseseră reverenţa şi migraseră către locuri mai fertile pentru ecloziune. Lui fi o i se părea că această lumină nouă schimba chiar materia mediului ei înconjurător. Altă noutate: maşini de poliţie treceau cu regularitate pe sub fereastra ei. Nu ştia dacă era pentru a o proteja sau pentru a o supraveghea.

171

Loartea Zorei fu anunţată la televizor. Fi o nu îşi imaginase niciodată că prietena ei era atât de cunoscută. Află vestea după un episod din Superballoon, cu ocazia jurnalului de noapte. Potrivit reporterului, fostul manechin fusese doborât de poliţia japoneză pe când intra într-un laborator de cercetări generice. Camera de filmat mătura un loc gri; nişte soldaţi respingeau mulţimea de curioşi. Soarele Osakăi difuza o moină vagă, verde ca o lumină de mlaştină. Zora se apărase, doi poliţişti fuseseră ucişi. Fotografiile ilustrând reportajul o înfăţişau pe Zora aşa cum fi o nu o văzuse niciodată, imagini din defilările de modă, din vremea în care era top-model. Era frumoasă, aşa de frumoasă, observă fi o, dar frumoasă ca şi celelalte fete care o înconjurau, de o frumuseţe deopotrivă extraordinară şi banală. Zora ar fi detestat scoaterea la lumină a acestor imagini vechi, a acestor ex-poze aţâţătoare, într-un anume fel, fata aceasta murise de mult, mass-media lua acum act de dispariţia ei. Nimeni nu va şti niciodată că o altă Zora le scăpase, că ea trăise şi că ea murise în Japonia. Nu îi vor poseda moartea.

173

U wL* i

Fi o nu plânse. îşi pierduse atât de tânără fiinţe atât de dragi, că se obişnuise dinainte cu dispariţia celor pe care îi iubea. De aceea, de îndată ce simţise că Zora devenise prietena ei, plânsese pentru ziua când avea să o piardă şi îi construise un mormânt mic în cimitirul inimii sale. Fi o nu credea în Dumnezeu, dar ştia totodată şi că ateismul este o himeră, aşa că îşi inventase propriile credinţe. Tăie o violetă dintr-un boschet din Buttes-Chaumont, pentru că, potrivit mitologiei ei intime, când culegeai o floare gândindu-te la o persoană iubită şi dispărută, parfumul şi frumuseţea ei treceau în lumea cealaltă.

Corpul avea să fie repatriat în Franţa. Fi o însărcinase un avocat internaţional să vadă de toate formalităţile diplomatice şi administrative pentru a recupera rămăşiţele Zorei şi a se ocupa de înmormântarea ei. îşi amintise de una dintre discuţiile lor despre moarte din timpul unei Serate Toxice. De obicei, Zora prefera să vorbească despre moartea celorlalţi, dar în seara aceea calea conversaţiei lor le condusese la a se interoga asupra destinaţiei corpurilor lor când vor fi încetat să producă acel uimitor tic-tac organic. Căzuseră de acord că vor respinge mohorâtele cimitire franţuzeşti, care îţi tăiau cheful să mai respiri. Nici chiar Père Lachaise nu află milă în ochii lor, prea mare, prea umblat, prea plin de imbecili. Zora se abona la revista internaţională Cemeteries, ca şi la diverse jurnale de pompe funebre pentru a alege ca un consumator avizat. Unele cimitire vechi englezeşti posedau un şarm minunat şi le entuziasmară pe cele două prietene. Dar Zora detesta prea mult englezii şi Anglia ca să-şi imagineze că i-ar întâlni, fie şi moartă.

174

pentru că moartă va fi lipsită de apărare. În numărul special din vara precedentă al lui Cemeteries, consacrat cimitirelor fermecătoare, reperaseră un cimitir englez adorabil în sudul Bretaniei, în regiunea Guerandei. Situat pe un teren la malul oceanului, cadrul era magnific, priveliştea frumoasă, mai ales noaptea când stelele se reflectau într-o apă cu valuri calme. Grădinarul cimitirului, fie că era leneş, fie că era dotat cu un gust aparte, îl aranjase în cea mai frumoasă dezordine. Gazonul nu fusese tăiat de ani de zile, tufişurile nu erau tunse, ca şi

arborii ale căror crengi înflorite cu carmin şi roz se legănau până la pământ, în profunzia delicios anarhică a vegetaţiei, stelele nu stricau decorul: de-a curmezişul, semănate la întâmplarea aleilor, acoperite de mușchi şi de licheni ca de un machiaj. Rarele morminte mari nu posedau banala şi urâta aparenţă a mormintelor franceze, erau sculptate într-o rocă întunecată şi erodată de intemperii şi de aerul iodat; statui uzate se ridicau peste cele mai frumoase dintre ele, şi nu rareori veveriţele şi păsărelele se odihneau şi îşi ascundeau cămara sau progenitura între ele. Zora hotărâse că, dacă trebuia să moară într-o zi, nu va accepta decât cu condiţia să fie înmormântată în acest paradis.

Dar la zece zile după decesul Zorei, avocatul o informă pe fi e că avionul dispăruse deasupra mării Chinei.

Îşi aminti de orele lor trecute, ura tandră a prietenei ei şi atenţiile sale, pălăriile ei extravagante şi şedinţele lor de tir. Aceste amintiri nu provocau nicio tristeţe în ea, pentru că nu i se păreau trecute, ci pierdute în câmpiile depărtate

175

ale memoriei: toate lucrurile mărunte care o priveau pe Zora erau prezente. Surâsul ei cinic, maniera sa de a expira fumul ţigării, convingerile sale necruţătoare şi umorul dezvrăjit, Operaţiunile sale Speciale, plimbările lor, discuţiile lor sub jeturile tunului de zăpadă, mișcarea părului ei negru, Seratele Toxice, nopţile petrecute privind serialul preferat, cele patru Crăciunuri… Toate acestea constituiau un cer concret pentru fi o, şi fiecare element privitor la prietena sa avea acolo un loc ca o nouă stea, o planetă, un nor sau o pasăre. Zora ajungea nu în cerul religios, ci în cel tangibil care adăpostea amintirea părinţilor săi şi a bunicii, cer care, cu tuşe mici, se umplea mai departe.

Nu era tristă de moartea prietenei sale, ci mai mult pentru ea însăşi, pentru că pierduse singura persoană pe care putea conta. Cinismul şi mizantropia Zorei o împiedicaseră să resimtă ea însăşi aceste sentimente distrugătoare. Se temea să înfrunte fără sprijin focul relaţiilor sociale cu reguli noi.

Locuia acum singură în imobilul de pe strada Baxt. Mucurile

strivite pe trepte rămâneau ca nişte seminţe purtătoare ale prezenţei Zorei. În fiecare seară, Fi o intra într-unul dintre apartamentele prietenei sale, se aşeza pe pragul uşii, se întindea pe canapea, fără tristeţe, dar cu voluptatea de a se bucura încă de compania ei. Mângâia, cu simţul acela ascuns care era amintirea, locurile unde stătuse prietena sa. Nu goli frigiderele, lăsă mâncarea să se strice şi mucegaiurile să îşi urmeze drumul. Aceste lucruri care îi aparţinuseră Zorei continuau să trăiască. Fi o îi

gusta prezenţa. Lăsa florile tăiate în vase fără apă, fericită de a-i oferi aromele acelea prietenei sale şi, când mirosea trandafirii respectivi, se lăsa să creadă că, într-un anume fel, comunica cu ea. Nu morbiditatea sau spiritismul naiv îi comandau acest comportament, doar că, foarte devreme, morţii îi deveniseră familiari, îi era firesc să-i simtă alături şi să-i omagieze.

Tristeţea nu avea loc în viaţa ei, era chiar fericită că se plimba în regatul Zorei, investită cu o putere nouă, o putere încrezătoare în certitudinea că ele se cunoscuseră şi că fuseseră prietene. Realitatea prieteniei lor strălucea asupra prezentului fără drama absenţei. Zora se ascunsese doar, ca o fetiţă care se joacă de-a v-aţi ascunselea şi cere să numere până la zece. Moartea nu e altceva decât o ascunzătoare. Nu este alta mai bună.

A doua zi după anunţarea morţii Zorei, îşi reluă ritmul cotidian de viaţă, de-acum extraordinar. Charles Folquet îi dăduse o sumă mare de bani, anticipând vânzarea tablourilor. Pentru prima dată în viaţă, cumpăra fără să îi pese de preţuri, sau mai degrabă, privea preţul unui articol care îi plăcea şi decidea să nu îi dea importanţă. Cu toate acestea, inima îi bătea mai repede când plătea o sumă care i se părea o avere pentru o tartă cu fragi la patiser, o carte frumoasă, filme, o sacoşă întreagă de romane sau colecţia completă de discuri ale Beatles-ilor. Sfâşiată între dorinţa de a poseda lucruri pe care le dorise dintotdeauna şi un sentiment difuz de culpabilitate, reuşea cu toate acestea să se bucure de cadourile pe care şi le oferea sieşi. Erau rare, pentru că nu îi plăceau chiar atât de mult lucrurile.

şi lipsa ei de interes pentru haine şi inutilităţi o împiedica să cheltuiască fără minte. Simţea în ce măsură chemarea luxului suna favorabil în urechile portmoneului ei. Banii aceştia o linişteau, dar ştia că un asemenea mijloc al libertăţii o putea face prizoniera unor gusturi care îi vor creşte pe măsura averii. Fi o nu voia să devină o persoană pe care copilul care fusese pe când avusese opt ani să n-o recunoască. Numai mesele ei erau de-acum mai bune: îşi permise brânzeturi italiene, mezeluri spaniole şi, din când în când, culme a luxului, mâncăruri exotice la Picard.

Nu participa la dineurile la care era invitată, nu frecventa expoziţiile prea renumite, dar, din când în când, se obliga să accepte unele dintre invitaţiile lui Charles Folquet, pentru că era băiat bun. Când el insista jenat, nu avea inimă să îl dezamăgească şi îi îngăduia cu ironie să fie însoţitorul ei. La aceste mese, răspundea ca un automat, cuvintele nu îi ieşeau din gâtlej şi mintea îi părea înţepenită ca şi cum rotiţele i-ar fi fost blocate de boabe de nisip. Dar asta nu deranja pe nimeni: numai prezenţa ei conta. Dimpotrivă, profita de hrană, cu o poftă de mâncare copilărească şi minunată, alegea mâncărurile cele mai scumpe, ştiind că nu va avea nimic de plătit, şi nu ezita să comande două deserturi.

Află că unii o considerau o persoană dispreţuitoare pentru că refuza astfel orice viaţă socială şi nu voia să-i întâlnească pe cei care doreau să o vadă. Asta o făcu mai degrabă să surâdă decât o întrista: se aştepta ca opţiunile ei personale să fie rău judecate şi interpretate în dezavantajul ei. Un ziarist care scrisese un articol despre

ea insinua că iir fi datorat ceva; artiştii doreau ca ea să le omologheze operele din înălţimea noii – şi nejustificatei – sale autorităţi. Dar Charles Folquet o linişte şi îi spunea să nu dea importanţă acestui circ. Nu îi dădea, chiar dacă era jignită că are astfel puterea de a-i jigni pe alţii fără să vrea.

Grand Palais era la dispoziţia lor pentru trei săptămâni. Desigur, trebuise anulată o expoziţie consacrată lui Piranese, dar descoperirea

unei artiste de valoarea lui fi o Regale avea întâietate. Piranese avusese gentileţea de a fi mort de mai bine de două sute de ani, va aştepta fără să se clintească. Înainte de a intra în sala de expoziţii, Fi o îşi simţi intestinele răsucindu-se. Pentru a se calma, îşi învârti o şuviţă din păru-i roşcat pe degetul arătător, apoi o prinse în coadă de cal. Se temea să revadă tablouri despre care nu păstrase decât amintiri vagi. Decalajul dintre importanţa candidă pe care ea le-o acorda şi interesul pe care îl suscitau o teroriza. Se întreba dacă avea să creadă, văzându-le, în realitatea talentului ei. Spera că nu va fi aşa, şi cu încă şi mai multă putere, se ruga să i se întâmple contrarul: ca tablourile ei să fie iubite, nu pentru ea, ci pentru a nu-i stânjeni pe toţi cei care o apăraseră.

Charles Folquet şi Bojarski veniseră să o caute cu o oră înainte. Intraseră pe o uşă de serviciu în timp ce o mică adunare de oameni aştepta dinaintea porţii principale. De atunci, cei doi se ocupau de intendenţă, telefonau şi discutau cu personalul. Chiar dacă fi o! fusese prezentată custodelui, se văzu repede abandonată. îi

l convenea îndeajuns asta, era un sentiment familiar, în care ştiuse să-şi găsească libertatea.

Se târî prin muzeu, o luă pe culoare şi prin săli pline de coloane, de sculpturi şi de tablouri. Se simţea observată, judecată şi pândită de mulţimea de personaje pictate şi sculptate, ca şi cum ar fi văzut în ea o concurenţă periculoasă, care putea să îi alunge într-un subsol de muzeu. Era o sfidare în ochii anumitor cavaleri, dispreţ pe feţele duceselor pudrate, i-ar fi o înţelegea aceste sentimente. În sfârşit, trecu pragul sălii de expoziţii.

Liniştea lăsa loc deplin prezenţei fantomelor; desigur că numai nişte fantome puteau fi responsabile de solemnitatea teribilă care, încet-încet, ca o respiraţie milenară, acoperise locul acesta. Atât de multe capodopere se maceraseră în această atmosferă că îi dăduseră parfumul lor, aşa că, gândi fi o, chiar şi nişte opere fade puteau exala parfumul unui geniu care nu le aparţinea. Se procedează astfel cu trufele, îşi aminti, e de-ajuns să închizi o trufă într-o cutie cu cel mai

banal cartof pentru ca acesta să se impregneze de mirosurile ei şi să degaje aceeaşi aromă. Tablourile ei vor profita de acest proces chimic a cărui eficacitate era întărită de tămâia celor care le aclamaseră.

Sala rotundă şi luminoasă se ridica într-un con larg până la o boltă de picturi pastel; parchetul strălucea; pe pereţii albi, tablourile erau aliniate ca un manej. împietrită, Fi o s-o opri în cadrul aurit al intrării. Le observă unul câte unul, de la stânga la dreapta şi de la dreapta la stânga, şi simţi o ameţeală puternică descoperind la

180

capătul câtorva secunde că erau acoperite cu pânză. O clipă, crezuse că picturile ei fuseseră complet şterse şi groaza i se ridicase în cap ca un val de maree; apoi, recunoscuse curbele şi umbrele bumbacului. Nişte pânze protejau tablourile de praf şi de curiozitate. Groaza prezenţei lor o-nlocui atunci pe cea a absenţei.

Reveni la intrare, alăturându-se vorbăriei lui Charles Folquet şi a echipei. Panouri plasate pe ambele părţi ale holului erau acoperite cu articole. Se apropie şi constată că îl omagiau pe Abercombrie şi îi retrasau cariera. Geniul lui era lăudat de personalităţi pentru că a slujit toată viaţa geniul: Andy Warhol, Malraux, câţiva preşedinţi ai câtorva republici, un florilegiu de artişti celebri, ca şi Guerinet Escriban, Alumbrados Granvelle, Ottaviani, Chamay, şi, firește, Charles Folquet însuşi. Magazinul Palatului prezenta opere consacrate marelui bărbat.

Deschiderea avea să aibă loc în câteva minute, spuse Charles Folquet cu ochii plini de excitaţie, într-ai lui fi o, uşa gigantică de la intrare se mişca parcă sub presiunea unui dragon care voia să zboare din vizuina lui. O cuprindea panica, o panică aproape calmă, frica aceasta pe care învăţase s-o stăpânească de-a lungul anilor şi care începea să dea pe din afară. Nu dorea nimic, doar să fugă de-aici. Se gândea la asta încetişor, să n-o audă nimeni. Convingerea disperată că era prizonieră izbucnea în sfârşit, tocmai când uşa avea să se deschidă pentru a lăsa înăuntru oamenii care o iubeau. Ar fi preferat ca ei să vrea s-o ucidă. Ar fi fost mai sincer. Nu te poţi apăra împotriva admiraţiei, nu îi poţi sfida

181

„T, pe cei care te iubesc, e un război pe care îl pierzi întotdeauna.

Uşa scârţâia sub loviturile de aripi ale dragonului. Nu putea fugi. Oamenii de afară ar fi reţinut-o, Charles Folquet o reţinea, nu era destul de egoistă pentru a le strica toate eforturile. O maşinărie enormă exista în jurul ei, din care ştia acum că ea nu era decât o rotiţă. Acul secundelor pendulei de deasupra intrării se apropia de momentul fatidic. Venise clipa. Uşile se deschiseră.

Fi o nu părăsi intrarea şi refuză de fiecare dată să îşi comenteze tablourile sau chiar să se ducă să le vadă, pretextând primirea vizitatorilor. Holul era pătrat, invitaţii erau pătraţi, era condiţia intrării, discutau în cuvinte pătrate despre idei pătrate. Fi o s-o gândi că această fermecătoare colonie de pinguini civilizaţi cu ochi pătraţi nu va vedea decât ceea ce se va potrivi cu orbitele lor. Căută poveştile triste care rămâneau pitite în colţurile fără lumină ale feţelor lor. Unii, priviţi astfel de ochii ei pierduţi, crezură că le adresa un semn.

Fi o avu sentimentul de a fi prezentată pe un platou. Toată lumea voia să guste din prezenţa ei, ca şi cum ar fi fost comestibilă. Era în adoraţia lor un canibalism sublimat. Bărbaţii şi femeile îi surâdeau vorace, dinţii lor ascuţiţi străluceau pe gingiile roşii, limba lor fremăta de excitare. Le vorbi doar pentru a distribui salutările şi amabilităţile obişnuite.

Întrucât fi o poseda arta delicată de a nu şti cum să se poarte în multe ocazii, se lăsă dusă de încrederea celorlalţi. I se prezentă foarte multă

lume; reţinea prima literă a numelui fiecăruia, o bucată din chip, o ureche, o vestă, nişte pantofi. La sfârşit, mulţimea forma o fiinţă omenească compozită şi monstruoasă.

Redactorul-şef al unui ziar care avea mare influenţă pe lângă oamenii influenţabili îi sărută mâna; avea două braţe, două picioare, un nas, în sfârşit, toată dotarea, nu avea aşadar niciun motiv să se îndoiască de natura umană a fiinţei respective, în ciuda maniei lui de a bârfi. Vorbea, dar cuvintele lui erau prea sfărâmicioase pentru ca Şi o

să ajungă să le prindă. Soţia lui purta o rochie de mare firmă, lavabilă numai chimic, şi o judecată estetică ce putea fierbe fără probleme. O tânără era îmbrăcată cu un cercel, o poşetă mică bej şi câteva iubiri de artişti din caş-mi r pur. Câţiva academicieni din avangardă îi strânseră mâna, câţiva cardinali din ariergardă, ca să nu rămână mai prejos, îi strânseră ambele mâini. Avu dreptul de asemenea la două pupături. Fi o deosebea cu greu între consumatorii din ariergardă şi cei din avangardă: toţi convinşi că aveau dreptate pentru că fraţii lor duşmani se înşelau. Unii îi acuzau pe ceilalţi de fascism, ceilalţi îi acuzau pe ei de stalinism. Asta o amuza pe fi o, dar violenţa şi terorismul acestor lupte o stânjeneau. Constatase de mai multe ori că asemenea lupte nu erau reglementate de niciun tratat de la Geneva.

Printre anonimi, Fi o regăsi câţiva dintre mieluşeii daţi dracului, întâlniţi în ultimele săptămâni.

Apăru un bătrân, cu un baston în mână, cu alură de prinţ şi cu o insolenţă sintetică sculptată

183

% ><

pe faţă de mai multe operaţii de chirurgie estetică. Privirile erau atrase în siajul lui. Granvelle încruntă sprâncenele, exasperat că i se fura astfel atenţia. Părăsi holul pentru a intra în sala de expoziţii. Fi o nu dorea decât un lucru: să mănânce o clătită la Misha Shima. Era de-ajuns să se gândească la asta ca să îi fie greaţă. Cu toate acestea, se concentra sperând că se va materializa acolo. Putem să ne dorim o boală cunoscută pentru „a scăpa alteia, misterioase; vedea în indigestie un azil binecuvântat care ar smulge-o, prin manifestările-i dezagreabile, unui prezent incontrolabil. Charles Folquet se ivi şi îi prezentă bărbatul cu baston ca pe un papă al unei mişcări compuse din mai multe cuvinte, dintre care fi o îl reţinu pe cel de „modernism". Era bărbatul care scrisese un articol pentru a o apăra de acuzele lui şervet de Casa.

Spre deosebire de Alumbrados Granvelle, care era artist, critic şi negustor de artă, Grégoire Cardenal era critic, negustor de artă şi artist. Aceste diferenţe le făcea încă şi mai puternică ura reciprocă. La

optsprezece ani îşi jurase că va fi un Picasso sau nimic, şi îşi realizase plenar vocaţia nefiind nimic. Un nimic care îşi avea admiratorii săi, foarte prezent în ziare şi la televizor, fiind mai degrabă o prezenţă persistentă decât o flatulenţă. Pentru a da impresia că e inteligent, vorbea de rău prostia.

Grégoire Cardenal era un gen de velociraptor, un teropod de talie mijlocie, construit fragil. Nu avea decât nouă degete, ca urmare a unui accident survenit pe baricadele tinereţii sale contestatare. Poseda gheare lungi, curbate; cea de la al doilea deget de la picior era hipertrofiată

184

şi constituia o armă redutabilă. Coada îi era menţinută rigidă şi orizontală prin alungirea extremă a apofizei vertebrelor, ceea ce îi permitea lui Cardenal să fie un alergător rapid şi agil: se arunca astfel asupra prăzilor pentru a le face bucăţi. Craniul lui enorm nu era cu toate acestea prea greu din cauza enormelor cavităţi care permiteau slabelor lui idei să rezoneze şi să apară astfel mai importante decât erau în realitate. Maxilarele adăposteau două rânduri de dinţi lungi ca nişte pumnale; cel mai mic dintre surâsuri era de-ajuns pentru a îndepărta orice alt mascul. Nu îşi făcuse o familie: a miza pe copii ca să ai o descendenţă i se părea prea aleatoriu. Copiii se îmbolnăveau, mureau, fugeau, se căsătoreau cu fata vreunui poştaş. Operele de artă erau mai disciplinate. Şi mai solide, totodată, trăiau mai mult, şi mai ales nu era nevoie să li se schimbe scutecele. El proclama faptul că artistul îşi crea propria matrice ca înlocuitoare a celei naturale, nefiind deloc nemulţumit că le lua femeilor primatul naşterilor. Dar nu era misogin, dimpotrivă, de altfel pentru a o dovedi pictase un tablou intitulat Iubirea pentru Femeie.

Aparţinea categoriei psihopaţilor educaţi. Nu avea să sfârşească în închisoare sau într-un azil, ci în fruntea unei instituţii culturale sauîntro academie. Educaţia sa şi mediul îi permiseseră să îşi stăpânească nebunia sadică. Nu era ucigaş cu o armă, nu că ar fi fost ceva rău, ci incorect, ceea ce era şi mai rău. Ucidea cu vorbele, comitea mici orori pe prima pagină a ziarelor, masacra prin saloane, în

principal arta al cărei cavaler fără prihană se voia. Era gata să sacrifice mult artei, fără a-şi da seama niciodată că ceea

185

*" „e!, J§t<4 kiat.

ce sacrificăm artei e arta însăşi. La aceste reuniuni ceremoniale, care sunt cocteilurile şi expoziţiile, înjunghia cu un surâs, ignorându-i pe unii şi pe alţii, dispreţuind, bucurându-se de poziţia lui faţă de cei mai tineri sau a celor de rang inferior în ierarhia artistică. Conjura moartea prin sacrificii umane invizibile, sacrificii nu închinate adevărului ci ale adevărului căruia nu ezita să îi schimbe hainele după sezon. Demersul lui suferea de boala care îi sculpta moartea în trup. Un cancer al ficatului îşi clădea casa-ntr-însul. Asta nu îl speria, pentru că îşi petrecuse viaţa întreagă necrezând decât ceea ce putea reflecta în oglinzile sale. Desigur că îşi luase precauţiile de a nu se împovăra cu oglinzile banale care se cumpără din comerţ, îşi alesese propriile oglinzi, cele care îi dădeau despre el însuşi imaginea cea mai bună, şi deci cea mai dreaptă: ziarele, camerele de televiziune şi admiraţia micului popor de fiinţe fascinate. Şi datorită machiajului, luminii proiectoarelor şi miilor de ochi îndrăgostiţi, trupul lui nu purta nicio urmă a bolii.

Cam peste tot, în mass-media, şi cam în ochii tuturor, trecea drept marele apărător al artei, pentru că scrisese o carte intitulată Apărarea Artei; de asemenea, era pentru libertate, pentru că scrisese o broşurică, Pentru libertate. Om de gust, poseda deopotrivă un curaj care îl făcea să se bată împotriva imperialismului cultural anglo-saxon, ceea ce îi permitea să promoveze imperialismul prietenilor săi. Considerarea operelor de artă ca nişte mărfuri îi era insuportabilă, dar nu mergea până la a nu le vinde, aşa că poseda o mare avere acumulată graţie activităţilor sale de negustor de artă şi artist. Era stereotipul omului

186

liber şi original, un lapsus de 80 de kilograme cu baston.

În revista sa, Stomacul, scrisese un articol elogios despre Guerinet Escriban, în principal pentru că retorica îi permitea să

găsească fulgurante1 în operele lui. Şi apoi, era mort de groază că ar putea trece pe lângă un mare artist, aşa că distribuia numeroase certificate de importanţă şi de geniu şi astfel era sigur că nu îşi va rata ţinta. Ne amintim de marii artişti blestemaţi pe care nu i-a apărat nimeni, ignoraţi şi neînţeleşi, în schimb nu ne amintim de masa de autorităţi care au tămâiat artişti proşti, pretenţioşi şi la modă, uitaţi de posteritate.

Timp de câteva minute lungi, îi vorbi lui fi o. îi vorbi cu afecţiune şi cu modestie, mai ales despre el însuşi, subiect a cărui întindere nu înceta să-l mire. îi povesti câteva anecdote despre Ambrose Abercombrie, episoade despre care afirma că le trăise alături de el; se lăsă luat de val şi îşi dezvălui relaţiile amicale cu mari artişti din deceniile trecute. Fi o era stânjenită în faţa bătrânului cu limba abilă şi ironică. Nu găsi nimic să-i răspundă lui Cardenal, se nimerise bine, pentru că el îi punea arareori întrebări, iar când se lăsa furat de val ca să i le pună, se grăbea să le răspundă tot el. Cardenal o abandonă pe fi o aşa cum o fiară abandonează o pradă dezmembrată şi devorată, sătul şi satisfăcut de a-şi fi arătat astfel importanţa. Trecu peste suprafaţa retinelor lui fi o. Tânăra clipi şi el dispăru de îndată ca şi cum n-ar fi fost decât un fir de praf. Ea rămăsese tăcută cu ocazia acestei întâlniri unilaterale, dar există incendii nesperate în unele tăceri, care ar

arde cu uşurinţă frazele celor mai talentaţi vorbitori.

Când fi o îl privi îndepărtându-se, elegant şi patriarhal cu bastonul lui, o curioasă senzaţie de distanţă faţă de tot ce o înconjura şi de ceea ce trăia o duse foarte departe de clinchetele conversaţiilor şi de bucăţile de culori mişcătoare şi vorbitoare. Se simţea nu trăind într-un film tehnicolor sau într-unul alb-negru, nici măcar în acele filme vechi, mute şi accelerate: ştia că face parte dintr-o lume de picturi rupestre ca la Las-caux, cu animale sălbatice desenate pe pereţi, cu femei generoase şi chemări adresate spiritelor. Nimic în momentul acesta nu era mai real decât certitudinea de a se regăsi într-o grotă, într-o lume preistorică fără plapuma civilizaţiei, departe de orice idee a oricărei modernităţi.

Fi o era îngrozită de mulţime şi de aceşti indivizi izolaţi cu potenţialitatea lor de a deveni o mulţime. În holul de la intrare, multitudinea vorbea cu zeci de limbi şi îşi agita sutele de mâini. Era prea mult. Fi o începea să aibă transpiraţie în ochi tot văzând defilarea acestui peisaj de persoane agitate. Se precipită la toaletă şi deschise robinetul pentru a vedea şi a atinge ceva adevărat, care curge de milenii. Apa îngheţată pe mână o linişti, readucând-o la o senzaţie cunoscută; îşi concentra toată fiinţa asupra înţepăturilor îngheţate pe pielea ei albă.

Ar fi vrut să fugă să se ascundă undeva. Ar fi vrut un loc din care să poată fugi. Picioarele îi conduseră mintea spre punctul unde putea să reapuce frâiele. Se regăsi afară, noaptea fină se dădea în lături din loc în loc pentru a lăsa să

treacă o aversă. Părul i se lipi de frunte. Se adăposti sub o poartă de trăsuri. Noaptea se strecura sub şuviţele ei roşcate. Inima îi bătea tare, urechile îi erau astupate ca şi cum ar fi avut loc un atentat.

Acum vor şti, vor descoperi adevărul. îşi desprinse coada de cal ca să-i dispară faţa sub plete, îşi strânse pumnii peste ochi.

jineraldia luă mâinile îngheţate şi ude ale lui fi o. Bătrâna o văzuse ieşind din expoziţie. Biet lucruşor înfofolit în paltonu-i verde, cuibărită într-un colţ al nopţii. îi strecură o vorbă şoferului şi se duse la ea. Bentley-ul parcat deoparte semăna cu o panteră neagră. Lumina farurilor maşinii era cernută de ploaie. Emeraldia îşi trecu mâna peste fruntea lui fi o. Aceasta îi surâse şi întoarse ochii spre marea intrare luminată a Palatului. O garnizoană de invitaţi fuma şi discuta, cu irisurile ascuţite lucind în aerul întunecat.

— Nu vă faceţi griji. Le-a plăcut. Tuturor. Cardenal şi Granvelle, e o premieră, vă cântă osanale la unison. Charles Folquet vă caută pretutindeni. Cred că n-a fost niciodată aşa de fericit. Pentru dumneavoastră începe o viaţă nouă.

O aversă bruscă îşi cufundă picăturile grele în noapte. Emeraldia şterse chipul lui fi o cu o batistă. Cu aproape cincisprezece ani în urmă, Ambrose îi spusese ceva foarte neliniştitor. Nu acordase pentru

moment atenţie acelei sentinţe printre altele, dar, văzând-o pe fată, înţelegea că nu i-o spusese degeaba. Cu vocea-i dulce, vocea lui care nu se termina niciodată, Ambrose nu afirmase, bărbatul acesta nu afirma niciodată nimic.

191

t nici prietenia sa, nici ura, pentru că, aşa cum îi plăcea să spună: nu credea în lucrurile pe care cuvintele sunt făcute să le spună. Pur şi simplu lăsase să se rostogolească cuvintele pe limbă ca şi cum ar fi spus o poveste. Era lungit în şezlongul său, cu ochii înnegriţi de ochelarii de soare; pisica lor îi sărise pe genunchi şi, în vreme ce o mângâia, îi anunţă moartea unuia dintre protejaţii săi. Tânărul artist în culmea gloriei murise de o supradoză. Abercombrie se întorsese atunci către ea, cu un surâs sincer pe buze, dar de sub lentilele negre îi curgeau lacrimi, şi îi spusese: „Trăim într-o epocă ciudată, nu găseşti? Timp de veacuri, blestemul artei a fost de a fi gonită şi cenzurată. Astăzi e ca şi cum blestemul artei ar fi să fie iubită. Draga mea, nu mai sunt făcut pentru lumea asta, vremea asta nu e a mea. Cred că voi pleca în vacanţă. Sau mai bine voi muri".

Emeraldia o însoţi pe fi o până acasă. Grand Palais dispărea ca o insulă ale cărei lumini ronţăiau noaptea. Faţa bătrânei era calmă şi atrăgea toate umbrele în micile văi ale ridurilor. Pletele-i lungi şi albe, desfăcute, pluteau pe spătar şi mângâiau umărul lui fi o, aşezată alături de ea. Micuţa pare frântă, gândi Emeraldia.

Îşi spuseră la revedere încet. Fi o privi maşina dispărând şi fu convinsă că Bentley-ul se va repezi drept într-un zid şi va exploda. Dar maşina se strecură printre umbre şi cârmi la colţul străzii. Fi o privi ferestrele numeroase, încă luminate, ale apartamentelor de pe strada Baxt; rămase o clipă sub o lampă pentru a profita de mirosurile de mâncare condimentată, de zgomotele discuţiilor şi ale televizoarelor. îşi dori ca lămpile să se stingă, pentru ca, astfel, cufundată într-o

192

lumină prietenoasă, să poată admira luminile oraşului. Toate aceste ferestre luminate o făceau să se gândească la nişte ochi enormi. Ridică ochii şi fixă imobilul ei orb, stins la capătul străzii. Compuse

codul de la intrare şi împinse uşa. Nu apăsă pe butonul luminii de pe hol şi privi o clipă cele douăzeci şi trei de cutii de poştă cu numele Zorei scris pe ele. îşi şterse picăturile de apă de pe faţă, care îi iritau pielea, o pişcau, ca şi cum ploaia ar fi devenit sărată. Un pachet învelit în hârtie se odihnea pe cutia ei de scrisori. Deasupra era scris numele ei, îl întoarse, expeditorul era Charles Folquet.

Urcând treptele celor trei etaje, Fi o s-o gândi că trebuia să fie fericită. Ştia. Era iubită, era admirată, era respectată. Trebuia să fie fericită. Unghiile se adânciră în carnea pumnilor ei strânşi. Trebuia să fie fericită. Nu avea de ales. Era logica însăşi.

De ce alesese să-l urmeze pe Charles Folquet şi să joace personajul care se credea că era? Pentru că o intriga faptul de a fi altcineva, adică cineva pe care alţii, necunoscuţi ei, îl cunoşteau. îl urmase pe Charles Folquet pentru a călători. Toate aceste false evenimente şi ritualuri erau o ţară exotică. Se credea că ea vorbea limba acelei lumi, dar nu era adevărat: lumea respectivă era cea care o vorbise pe ea, o articulase şi o enunţase ca şi cum n-ar fi fost decât o vorbă. Crezuse că va rămâne stăpâna propriului ei destin. Se înşelase. A şti dacă avea cu adevărat talentul care i se atribuia nu avea nicio importanţă. Aparţinea acelui paradis artificial în care nu credea, sub jugul unui zeu prizonier al părerii pe care

193

t*V, adoratorii săi o aveau despre el, sub forma unei persoane ce nu era ea.

Buchete de flori îi acopereau pragul uşii apartamentului. Jerbe frumoase şi coroane. Închise ochii şi surâse. După ce îndepărtă florile, intră.

Dacă ar fi avut voinţa de a abandona orice voinţă, ar fi putut fi fericită. Dar nu voia să se lase cumpărată de miraculoasa fericire la îndemână, care i se oferea. îi ajungea să creadă totuşi, şi să îşi urmeze destinul. Cunoştea pericolul care există în a te lăsa corupt de o fericire ce nu vine de la sine.

Nu credea în iluziile pierdute. Nu, nu era asta, nu pierduse nimic. Pentru că era idealistă, nu credea în nimic, cu excepţia poate a

morţii, începând din ziua când văzuse un pisoi strivit de o maşină. Pentru cea de a noua ei zi de naştere, bunica îi dăruise un jurnal intim. Dar nu notase acolo niciodată nimic, pentru a nu nelinişti hârtia frumoasă, cadrilată, încrustată cu floricele, pentru ca, citindu-se, să nu afle cât de dificilă e viaţa. În noul ei viitor, un viitor care avea mirosul acela excitant de maşină nouă, trebuia să citească în ziare motivele propriei fericiri. Şi asta o înspăimânta şi mai mult. Se temea de această glorie străină care îi ataca singurătatea machiind-o şi ridiculizând-o.

Fi o cunoştea bine nefericirea, învăţase s-o îmblânzească, înainte de prima vizită a lui Charles Folquet, era doar un animal familiar de care nu se ocupa decât câteva minute pe zi ca să-l hrănească şi să-i schimbe nisipul. îşi regreta nenorocirea mică şi intermitentă, atât de firească şi de amestecată cu râsete. Marea fericire de import nu făcea cât ea.

194

Toată această lume care conspirase la gloria ei fusese amabilă, serviabilă şi atentă. Nu avea nimic de reproşat nimănui: fusese ajutată şi susţinută, nimeni nu mai fusese atât de drăguţ cu ea, niciodată. Desigur, manierele unora o miraseră sau o şocaseră. Privise cu amuzament moravurile celor cărora arta le permisese să îşi făurească ieftin o lume care dădea strălucire vieţilor lor gri şi o imitaţie de excepţional normalităţii lor. De fapt, găsiseră un mod ca oricare altul de a trăi şi de a respinge puţin frica de moarte, în ciuda rănilor pe care le simţea în ea, nimeni nu încercase niciodată să o rănească. Să-nnebuneşti, nu alta. Nu avea pe nimeni de acuzat, pe nimeni de detestat, care să iste o furie salvatoare. Era dezarmată dinaintea acestei miliţii de surâsuri, legată în faţa plutonului de execuţie a acestei armate de mâini întinse şi de buze îndrăgostite. Toţi aceşti oameni o ameţeau, îi găsea prea mari, ideile lor construite ca nişte imense buildinguri de fier şi de beton.

Fi o reuşise să supravieţuiască timp de ani de zile pentru că decisese să îşi aleagă adevărurile. Astfel, într-o zi, printr-o decizie dezinvoltă şi definitivă, abandonase săptămâna şi zilele care îi articulau viaţa. De atunci, timpul îi urmase cursul sentimentelor, a ceea

ce mânca sau vedea. Calendarul ei era format din mici momente, clipe fugitive în bătaia aripii unei turturele, o şedinţă de cinema; erele ei erau cărţile pe care le citea; epocile constau dintr-o ţigară fumată, o ceaşcă de ceai băută, o căpşună degustată. Civilizaţiile ei se năşteau şi mureau cât dura dulceaţa unei cireşe care îi exploda în gură. îşi construise

195

O mică lume unde profita de iarna fiecărei secunde.

Regreta zilele acelea duse de un cântec, de o carte sau de un film, acele mici lovituri de stat ale stării ei de spirit.

Înainte vreme, când ea nu era decât ea însăşi şi nu ceea ce alţii credeau despre ea, zile şi nopţi întregi treceau fără ea şi o lăsau pe mal. Se învăţase cu asta. Senzaţia era acum diferită: nopţile treceau peste ea, pe fiecare centimetru al pielii ei, nopţi ascuţite plouau cu încetinitorul în picături care îi lăsau cicatrice.

Vedea momentul când se va privi trăind în ziare şi în ochii bine zăvorâţi ai admiratorilor săi sau ai celor ce o dispreţuiau. Era îngrozită de ideea că ar semăna cu imaginea pe care alţii o aveau despre ea.

Juraţii îşi pronunţaseră sentinţa: o iubeau. Singură în boxa acuzaţilor, era condamnată la admiraţia lor. Nu ştia dacă, într-o zi, cineva va face recurs, i se va revizui procesul, poate. Judecătorii şi juraţii vor îmbătrâni; vremurile nu vor mai fi aceleaşi; adevărul îşi va schimba proprietarul.

Nu aprinse becul cu halogen din salon, lumina felinarelor intra prin efracţie printre crăpăturile perdelelor. Auzi respiraţia regulată a lui Pelam. Încercă să-şi repereze cameleonul în beznă. Dar rămânea invizibil. Aşezată pe canapea, cântări pachetul învelit cu un simplu sac de hârtie maro. Era greu. Trase de sfoară şi jupui pachetul. Puse obiectul protejat de un ambalaj de mătase roşie pe genunchi. Mătasea alunecă pe jos, şi dezvălui catalogul luxos al unei expoziţii

196

de artă. Supracoperta era drăguţă, cu numele lui fi o Regale gravat în litere frumoase verzi şi, dedesubt, numele oraşului Milano împodobit de blazonul lui. Puse cartea pe masa joasă din faţa

canapelei.

Întreaga încăpere vibra. Ar fi avut nevoie de Zora ca să ţină în frâu cutremurul de pământ.

Luă o Popular şi trase obloanele. Fuma ţigara admirând acrobaţiile fumului în întuneric. Turnă crochete de molii în strachina lui Pelam.

Fără a închide uşa, coborî în goană scările. Din cauza mângâierii moinei, strada strălucea. Strecură o scrisoare sub uşa magazinului lui Misha Shima. Ca şi cum i-ar fi fost frică să nu întârzie la o întâlnire, fugi. Coborî pe strada Belle-ville, depăşi piaţa Republicii, continuă pe strada Faubourgdu-Temple, tăie strada Rivoli, trecu de Primărie şi, câteva minute mai târziu, gâfâind, cu inima aproape ieşindu-i din piept, se trezi pe malul cheiului Tournelle, în faţa insulei Saint-Louis. Notredame semăna cu un vapor eşuat.

În noaptea încă rece a noii primăveri, insula Saint-Louis era cel mai frumos loc de pe Pământ. Luminile sale formau o coroană strălucitoare aşezată pe malurile fluviului. Nimic grav nu se putea petrece în acest cadru, orice durere ar fi fost ştearsă de atâta frumuseţe. Fi o depărta braţele şi îşi umplu plămânii cu aerul proaspăt şi cu lumina aurită.

Sena strălucea din toţi ochii de peşti bolnavi şi din oglindiri de gunoaie, ca şi cum ultimele flăcări ale unei furtuni de napalm se stingeau pe apă.

197

Vrt y, t.

Pe malul cheiului, cu vârful pantofilor în gol, Fi o îşi strânse reverele paltonului vechi de tweed verde, cu mâinii ei fulguitoare. Încheie nasturii unul câte unul şi îşi învârti eşarfa în jurul gâtului, îşi trecu mâna prin păr, îşi eliberă fruntea şi alunecă în Sena.

Pe măsură ce intra în apa îngheţată, crema trupului ei se dezagrega, pigmenţii multicolori ai mâinilor şi trupului ei se detaşau şi se răspândeau încet-încet, ca polenul. Când corpul i se dilua, pe când se afla în mijlocul mlaştinii de culori care fusese ea, îşi cufundă capul în apă şi pletele-i formară un nor roşcat pe cerul negru al apei. Surâsul lui

fi o lunecă o clipă pe valurile mici, apoi dispăru în cerneala fluviului.

La preţul de vânzare se adaugă 2%, reprezentând valoarea timbrului literar ce se virează

Uniunii Scriitorilor din România.

Cont nr. R092 RNCB 5010.0.000 0171 0001.
B.C.R. Filiala sector 1, Bucureşti
Redactor CĂTĂLIN D. CONSTANTIN
Tehnoredactor LUMINIŢA SIMIONESCU
Corector MĂRIA NICOLAU
Apărut 2005 BUCUREŞTI – ROMÂNIA
Lucrare executată la S.P. „BUCUREŞTII NOI".
pm

Apariţii în colecţia
Cartea de pe noptieră
Yasushi Inoue, Puşca de vânătoare
Yasunari Kawabata, Vuietul muntelui
Yukio Mishima, După banchet
Yasunari Kawabata, Frumuseţe şi întristare
Yasunari Kawabata, O mie de cocori
Yukio Mishima, Templul de aur
Paulo Coelho, Veronika se hotărăşte să moară
Patrick Suskind, Parfumul
Marguerite Yourcenar, Povestiri orientale
Giovanni Arpino, Parfum de femeie
Aleksandr Soljeniţîn, O zi din viaţa lui Ivan Denisovici
Mario Vargas Llosa, Mătuşa Julia şi condeierul
Marguerite Yourcenar, Alexis sau Tratat despre lupta zadarnică
14 Andrei Makine, Pe vremea fluviului Amur
15 Nina Berberova, Cartea fericirii
16 Pär Lagerkvist, Baraba
17 Patrick Suskind, Porumbelul
18 Nina Berberova, învierea lui Mozart
19 Pascal Quignard, Toate dimineţile lumii

20 Marguerite Yourcenar, Memoriile lui Hadrian
21 Leif Panduro, Ferestrele
22 Mihail Bulgakov, Maestrul şi Margareta
23 Paulo Coelho, Al cincilea munte
24 Andrei Makine, Muzica unei vieţi
25 Lev Tolstoi, Moartea lui Ivan Ilici
26 Florin Manolescu, Misterul camerei închise
27 Paulo Coelho, Alchimistul
28 Paulo Coelho, Diavolul şi domnişoara Prym 79 Carlos Fuentes, Instinctul lui Inez
30 Marguerite Duras, Amantul
31 James Joyce, Oameni din Dublin
32 Alessandro Baricco, Novecento
33 Peter Esterhâzy, O femeie
34 Pascal Quignard, Terasă la Roma
35 Paulo Coelho, La râul Piedra am şezut şi-am plâns
36 Nina Berberova, Acompaniatoarea
37 Hubert Lampo, Madona din Nedermunster
38 Pär Lagerkvist, Piticul
39 Nina Berberova, Trestia revoltată
40 Richard Bach, Pescăruşul Jonathan Livingston
41 Friedrich Durrenmatt, Pana de automobil
42 Heinrkh Boli, Onoarea pierdută a Katharinei Blum
43 Paulo Coelho, Manualul războinicului luminii
44 Marguerite Yourcenar, Obolul visului
45 Friedrich Durrenmatt, Făgăduiala
46 Adolfo Bioy Casares, Invenţia lui Morel
47 Mario Vargas Llosa, Cine l-a ucis pe Palomino Molero?
48 Daniel Keyes, Flori pentru Algernon
49 Adolfo Bioy Casares, O păpuşă rusească
50 Carlos Fuentes, Diana
51 Alain de Botton, Eseuri de îndrăgostit
52 Patrick Modiano, Micuţa Bijou
53 Tennessee Williams, Primăvara la Roma a doamnei Stone

54 Mario Vargas Llosa, Elogiu mamei vitrege
55 Carlo Frabetti, Cartea iad
56 William Maxwell, La revedere, pe mâine
ST Apostolos Doxiadis, Unchiul Petros şi Conjectura lui Goldbach
58 Carson McCullers, Răsfrângeri într-un ochi de aur
59 Martin Walser, Cal în fugă
60 Martin Page, M-am hotărât să devin prost
61 William Golding, Zeul scorpion
62 Torgny Lindgren, Legende
63 Marguerite Yourcenar, Lovitura de graţie
64 Robert Musil, Rătăcirile elevului Törless
65 Siegfried Lenz, Moştenirea lui Arne
66 Ludmila Ulitkaia, Soniecika
67 Imre Kertesz, Drapelul englez
68 Karel Čapek, Cartea apocrifelor
69 Glendon Swarthout, Binecuvântaţi animalele şi copiii
70 Mihail Sebastian, Femei
71 Georges Bernanos, O crimă
72 Franz Werfel, Agapa absolvenţilor
73 Vladimir Nabokov, Maşenka
74 Natsume Soseki, Călătoria
75 Mircea Cărtărescu, De ce iubim femeile
76 Michel de Ghelderode, Povestiri crepusculare
77 Bernardo Atxaga, Memoriile văcuţei MU
78 Ludmila Ulitkaia, înmormântare veselă
79 David Foenkinos, Potenţialul erotic al soţiei mele
80 Paul Guimard, Strada Le Havre
81 Helmut Krausser, Canişul divei
82 Roger Callois, Pilat din Pont
83 André Pieyres de Mandiargues, Muzeul negru
84 Mihail Sebastian, Fragmente dintr-un carnet găsit
85 Paul Guimard, Bunurile vieţii
86 Adolfo Bioy Casares, Dormind la soare

87 Ermanno Cavazzoni, Calendarul imbecililor
88 Ludmila Ulitkaia, Minciunile femeilor